

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน
ของนายปัญญา ถานอมรอด ประธานคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๓ - ๕/๒๕๕๐

วันที่ ๒๕ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๕๐

ระหว่าง	อัยการสูงสุด	ผู้ร้อง
	พรรคพัฒนาชาติไทย	ผู้ถูกร้อง
ระหว่าง	อัยการสูงสุด	ผู้ร้อง
	พรรคแผ่นดินไทย	ผู้ถูกร้อง
ระหว่าง	อัยการสูงสุด	ผู้ร้อง
	พรรคไทยรักไทย	ผู้ถูกร้อง

เรื่อง อัยการสูงสุดขอให้มีคำสั่งยุบ พรรคพัฒนาชาติไทย พรรคแผ่นดินไทย และพรรคไทยรักไทย

อัยการสูงสุดเสนอคำร้องลงวันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๔๕ จำนวน ๓ ฉบับ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำสั่งยุบพรรคพัฒนาชาติไทย พรรคแผ่นดินไทย และพรรคไทยรักไทย เนื่องจากความปรากฏต่อ นายทะเบียนพรรคการเมืองว่า พรรคพัฒนาชาติไทย และพรรคแผ่นดินไทย กระทำการฝ่าฝืนมาตรา ๖๖ (๒) และ (๓) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ พรรคไทยรักไทย กระทำการฝ่าฝืนมาตรา ๖๖ (๑) และ (๓) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงแจ้งต่ออัยการสูงสุดพร้อมด้วยหลักฐาน อัยการสูงสุด พิจารณาแล้วเห็นสมควรยื่นคำร้องเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองทั้งสามตามมาตรา ๖๗ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำสั่งรับคำร้องทั้งสามไว้พิจารณาวินิจฉัยเมื่อวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๔๕

LIRT

ต่อมาวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๔๕ คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขเข้ายึดอำนาจการปกครอง และมีประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๓ ลงวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๔๕ ข้อ ๑ ให้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ เป็นอันสิ้นสุดลง และข้อ ๒ ให้ศาลรัฐธรรมนูญสิ้นสุดลงพร้อมกับรัฐธรรมนูญ ต่อมาวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๕ มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ รัฐธรรมนูญฉบับนี้ มาตรา ๓๕ บัญญัติให้มีคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ และให้บรรดาอรรถคดีหรือการใดที่อยู่ในระหว่างการดำเนินการของศาลรัฐธรรมนูญก่อนวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๔๕ โอนมาอยู่ในอำนาจและความรับผิดชอบของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ คณะตุลาการรัฐธรรมนูญจึงดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีนี้ต่อมา

คณะตุลาการรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้รวมการพิจารณาคดีตามคำร้องทั้งสามเข้าด้วยกัน โดยให้เรียกอัยการสูงสุดว่า ผู้ร้อง เรียกพรรคไทยรักไทยว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ เรียกพรรคพัฒนาชาติไทยว่า ผู้ถูกร้องที่ ๒ และเรียกพรรคแผ่นดินไทยว่า ผู้ถูกร้องที่ ๓

ผู้ร้องยื่นคำร้องและแก้ไขคำร้องทั้งสามคำร้องทำนองเดียวกันว่า ผู้ถูกร้องทั้งสามเป็นพรรคการเมืองตามกฎหมาย ผู้ถูกร้องที่ ๑ มีพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร เป็นหัวหน้าพรรค มีคณะกรรมการบริหารพรรคจำนวน ๑๑๑ คน ผู้ถูกร้องที่ ๒ มีนายบุญทวีศักดิ์ อมรสินธุ์ เป็นหัวหน้าพรรค มีคณะกรรมการบริหารพรรคจำนวน ๑๕ คน และผู้ถูกร้องที่ ๓ มีนายบุญบารมีภณ หรือบุญอิทธิพล ชินราช เป็นหัวหน้าพรรค มีคณะกรรมการบริหารพรรคจำนวน ๗ คน เมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ มีพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๕ กำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่ เป็นการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๕ ต่อมาวันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๔๕ ประธานกรรมการการเลือกตั้งออกประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดวันสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ระหว่างวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๔๕ ถึงวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๔๕ เมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๔๕ นายสุเทพ เทือกสุบรรณ เลขาธิการพรรคประชาธิปัตย์ ร้องเรียนต่อพลตำรวจเอก วาสนา เพิ่มลาภ ประธานกรรมการการเลือกตั้ง ในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า มีการสมคบกันระหว่างผู้บริหารของผู้ถูกร้องที่ ๑ พรรคการเมืองอื่น และพนักงานเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง แก้ไขเปลี่ยนแปลงฐานข้อมูลสมาชิกพรรคการเมืองอื่น และว่าจ้างพรรคการเมืองอื่นให้ลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๕ เพื่อหลีกเลี่ยง

กรณีมีผู้สมัครเพียงคนเดียวและผู้สมัครนั้นได้คะแนนเสียงน้อยกว่าร้อยละ ๒๐ ของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ในเขตนั้น ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งต้องจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ ตามมาตรา ๗๔ แห่งพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ คณะกรรมการการเลือกตั้ง มีคำสั่งที่ ๑๕๖ /๒๕๔๕ ลงวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๔๕ แต่งตั้งคณะกรรมการ สืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริง และคำสั่งที่ ๑๖๗/๒๕๔๕ ลงวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๔๕ แต่งตั้ง คณะกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริง (เพิ่มเติม) เมื่อคณะกรรมการสืบสวนสอบสวน ข้อเท็จจริงเสนอรายงานผลการสืบสวนสอบสวนแล้ว ประธานกรรมการการเลือกตั้ง ในฐานะนายทะเบียน พรรคการเมือง มีความเห็นพ้องกับความเห็นของคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ กระทำการฝ่าฝืนมาตรา ๖๖ (๑) และ (๓) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ส่วนผู้ถูกร้องที่ ๒ และผู้ถูกร้องที่ ๓ กระทำการฝ่าฝืนมาตรา ๖๖ (๒) และ (๓) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ จึงมีหนังสือ ส่งพยานหลักฐานให้ผู้ร้องเพื่อยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญขอให้มีการยุบพรรคผู้ถูกร้องทั้งสาม ตามมาตรา ๖๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

กรณีผู้ถูกร้องที่ ๓ ข้อเท็จจริงจากพยานหลักฐานปรากฏว่า เมื่อวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ แจ้งให้นายบุญชู บารมีภณ หรือบุญอริทธิพล หัวหน้าพรรค ผู้ถูกร้องที่ ๓ ทราบว่า จะช่วยค่าใช้จ่ายในการลงสมัครรับเลือกตั้งแก่ทุกพรรค พรรคละประมาณ ๑๐ ล้านบาท โดยดูจากจำนวนผู้สมัครเป็นสำคัญ ต่อมาวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๔๕ พลเอก ไตรรงค์ อินทรทัต หัวหน้า นายทหารฝ่ายเสนาธิการประจำรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม และพลโท ผดุงศักดิ์ กลั่นเสนาะ ผู้ช่วยหัวหน้านายทหารฝ่ายเสนาธิการประจำรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ซึ่งเป็นนายทหารคนสนิท ของพลเอก ธรรมรักษ์ อิศรางกูร ณ อยุธยา มอบเงินค่าใช้จ่ายจำนวน ๑,๔๕๐,๐๐๐ บาท ให้แก่นางฐิติมา ภาวะลี ผู้ประสานงานพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขต เลือกตั้งลงแข่งขันกับผู้สมัครพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เพื่อหลีกเลี่ยงกรณีผู้สมัครพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ลงสมัคร เพียงคนเดียวแล้วได้คะแนนเสียงน้อยกว่าร้อยละ ๒๐ ของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตนั้น ต่อมา ระหว่างวันที่ ๕ ถึง ๗ มีนาคม ๒๕๔๕ พลโท ผดุงศักดิ์ มอบเงินจำนวน ๑,๗๐๐,๐๐๐ บาท แก่นางฐิติมา เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับผู้สมัครพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ในเขตจังหวัดภาคใต้เพิ่มเติม ๑๗ คน และเมื่อวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๔๕ พลโท ผดุงศักดิ์ มอบเงินจำนวน ๕๒๕,๐๐๐ บาท แก่นางฐิติมาเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับ

ผู้สมัครรับเลือกตั้งพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ เพิ่มอีก เป็นเงินที่นางฐิติมาได้รับจากพลเอก ไตรรงค์และ พลโท ผดุงศักดิ์ รวม ๓ ครั้ง จำนวน ๓,๖๙๕,๐๐๐ บาท นายบุญญามณีภณและนางฐิติมา ยังได้ร่วมกัน จัดทำรายงานการประชุมเพื่อรับสมัครและออกหนังสือรับรองสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ประเภท กิตติมศักดิ์อันเป็นความเท็จเพื่อใช้เป็นหลักฐานประกอบหนังสือรับรองคุณสมบัติเป็นสมาชิกพรรค ผู้ถูกร้องที่ ๓ โดยบุคคลดังกล่าวเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ เป็นเวลาติดต่อกันน้อยกว่า ๕๐ วัน นับถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง

กรณีผู้ถูกร้องที่ ๒ ข้อเท็จจริงจากพยานหลักฐานปรากฏว่า พลเอก ชรรมรักษ์ รองหัวหน้าพรรค ผู้ถูกร้องที่ ๑ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม กับนายพงษ์ศักดิ์ รักตพงศ์ไพศาล รองเลขาธิการพรรค ผู้ถูกร้องที่ ๑ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม ร่วมกันให้เงินสนับสนุนแก่ผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นค่าใช้จ่าย ในการส่งผู้สมัครแบบแบ่งเขตเลือกตั้งลงแข่งขันกับผู้สมัครพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เพื่อหลีกเลี่ยงกรณีผู้สมัครพรรค ผู้ถูกร้องที่ ๑ ลงสมัครเพียงคนเดียวแล้วได้คะแนนเสียงน้อยกว่าร้อยละ ๒๐ ของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ในเขตนั้น โดยมีนายทวี สุวรรณพัฒน์ นายพงษ์ศรีหรือยุทธพงษ์ ศิวาโมกษ์ และนายธีรพัฒน์หรือ ต้อย จุลพัฒน์ คนสนิทของพลเอก ชรรมรักษ์ เป็นตัวแทน เริ่มติดต่อกันที่ทำการพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เพื่อให้แก้ไขเปลี่ยนแปลงฐานข้อมูลสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ในเครื่องคอมพิวเตอร์ของสำนักงาน คณะกรรมการการเลือกตั้ง เพื่อให้ผู้สมัครที่เป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ น้อยกว่า ๕๐ วัน นับถึงวัน สมัครรับเลือกตั้ง เป็นสมาชิกพรรคไม่น้อยกว่า ๕๐ วัน ต่อมาวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๔๕ พลเอก ชรรมรักษ์ และนายพงษ์ศักดิ์ ร่วมกับนายทวี นายพงษ์ศรี และนายธีรชัย มอบเงินจำนวน ๕๐,๐๐๐ บาท ให้แก่นายชวการ ที่กระทรวงกลาโหม เพื่อนำไปให้นายบุญทวีศักดิ์ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นค่าใช้จ่ายในการพา สมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ไปสมัครรับเลือกตั้ง ต่อมาวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๔๕ นายทวินำเงินไปให้ นายชวการ นับไปซอง ซองละ ๒๐,๐๐๐ บาท รวม ๒ ครั้ง จำนวน ๓๘ ซอง และมอบให้ผู้สมัคร ๓๓ ซอง ที่เหลือแบ่งกันในผู้ร่วมงาน วันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๔๕ นายทวิมอบเงินจำนวน ๑๔๐,๐๐๐ บาท แก่นายชวการ เพื่อนำไปให้นายสุขสันต์ ชัยเทศ ผู้อำนวยการพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นค่าใช้จ่ายให้แก่ ผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ จำนวน ๗ คน ต่อมานายชวการนำหลักฐานสำเนา ใบเสร็จรับเงินและหนังสือรับรองการสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ไปขอรับเงินค่าใช้จ่าย เพิ่มเติมจากพลเอก ชรรมรักษ์ ตามที่ตกลงกันไว้ แต่ไม่ได้รับเงิน นายชวการและนายสุขสันต์จึงไปแจ้ง ให้นายสุเทพทราบ นอกจากนี้เมื่อวันที่ ๖ และวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๔๕ นายบุญทวีศักดิ์ นายสุขสันต์

และนายอมรวิทย์ สุวรรณผา เจ้าหน้าที่คอมพิวเตอร์ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ร่วมกันแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อมูลสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ในเครื่องคอมพิวเตอร์ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพื่อให้ผู้สมัครที่เป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ น้อยกว่า ๕๐ วัน นับถึงวันสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกพรรคไม่น้อยกว่า ๕๐ วัน โดยใช้เลขที่ และวันรับสมัครของสมาชิกพรรคเดิม แต่นำชื่อและชื่อสกุลของสมาชิกพรรคคนใหม่ ใส่เข้าไปแทนชื่อและชื่อสกุลสมาชิกพรรคเดิม จำนวน ๖๑ คน ในจำนวนนี้มี ๒๑ คน ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในนามพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ นายบุญทวีศักดิ์ยังได้ทำหนังสือรับรองของหัวหน้าพรรคการเมืองอันเป็นที่ ให้แก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในนามพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เพื่อนำไปเป็นหลักฐานในการสมัครรับเลือกตั้ง ทั้งที่บุคคลดังกล่าวเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นเวลาติดต่อกันน้อยกว่า ๕๐ วัน นับถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง

การกระทำของพลเอก ธรรมรักษ์ และนายพงษ์ศักดิ์ ซึ่งเป็นกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ มีหน้าที่จัดการบริหารทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๗ และในฐานะตัวแทนของผู้ถูกร้องที่ ๑ กระทำการเพื่อประโยชน์ของผู้ถูกร้องที่ ๑ โดยร่วมกันให้เงินสนับสนุนแก่ผู้ถูกร้องที่ ๒ และผู้ถูกร้องที่ ๓ เป็นค่าใช้จ่ายในการส่งผู้สมัครเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งลงแข่งขันกับผู้สมัครพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ โดยเฉพาะในพื้นที่เขตเลือกตั้งจังหวัดภาคใต้และเขตที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่เคยได้รับการเลือกตั้งมาก่อน เพื่อหลีกเลี่ยงการไม่ประกาศผลการเลือกตั้งในกรณีที่ได้รับคะแนนเสียงไม่ถึงร้อยละ ๒๐ ของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตนั้น และร่วมกันสนับสนุนให้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อมูลการเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ที่เป็นสมาชิกพรรคน้อยกว่า ๕๐ วัน ให้เป็นสมาชิกไม่น้อยกว่า ๕๐ วัน เป็นการช่วยเหลือ และสนับสนุนให้มีการปลอมเอกสาร อันเป็นการดำเนินกิจการทางการเมืองเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และเป็นการกระทำอันอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐ หรือขัดต่อกฎหมายหรือความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ตามมาตรา ๖๖ (๑) และ (๓) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

การกระทำของนายบุญทวีศักดิ์ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ในฐานะผู้แทนของผู้ถูกร้องที่ ๒ ที่ร่วมกับกรรมการผู้บริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ และพนักงานเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งแก้ไขเปลี่ยนแปลงฐานข้อมูลสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ในเครื่องคอมพิวเตอร์ของสำนักงาน

คณะกรรมการการเลือกตั้ง และออกหนังสือรับรองของหัวหน้าพรรคการเมืองอันเป็นเท็จในการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพื่อให้ผู้สมัครที่เป็นสมาชิกพรรคนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้งน้อยกว่า ๕๐ วัน เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง อันเป็นความผิดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๑๐๗ (๔) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๐ มาตรา ๗๔ และมาตรา ๑๐๐ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓ มาตรา ๘๖ มาตรา ๑๓๗ และมาตรา ๒๖๗ ย่อมแสดงว่า ผู้ถูกร้องที่ ๒ กระทำการอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญและกระทำการอันอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐหรือขัดต่อกฎหมายหรือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๖๖ (๒) และ (๓) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

การกระทำของนายบุญابرมีภณ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ซึ่งเป็นผู้แทนของผู้ถูกร้องที่ ๓ ที่ร่วมกับนางฐิติมา รับเงินสนับสนุนจากพลเอก ไตรรงค์และพลโท ผดุงศักดิ์ นายทหารผู้ใต้บังคับบัญชาของพลเอก ธรรมรักษ์ ผู้บริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เพื่อนำมาเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพื่อช่วยผู้สมัครพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ หลีกเลี้ยงที่จะไม่ต้องได้คะแนนเสียงร้อยละ ๒๐ ของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่มีผู้สมัครคนเดียว และการที่นายบุญابرมีภณกับนางฐิติมา ร่วมกันจัดทำรายงานการประชุมเพื่อรับสมัครและออกหนังสือรับรองการสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ประเภทติดตัมศักดิ์อันเป็นความเท็จ เพื่อใช้เป็นหลักฐานในการสมัคร ย่อมแสดงว่าผู้ถูกร้องที่ ๓ กระทำการอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญและเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐหรือขัดต่อกฎหมายหรือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนอันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๖๖ (๒) และ (๓) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

ผู้ร้องยื่นคำร้องเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยโดยอาศัยบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๑๐๗ มาตรา ๑๓๖ มาตรา ๑๔๔ มาตรา ๑๔๕ มาตรา ๓๒๗ มาตรา ๓๒๘ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ (๑) (๒) (๓) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๑ มาตรา ๗๔ มาตรา ๑๐๐

ขอให้มีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ตามมาตรา ๖๖ (๑) และ (๓) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ขอให้มีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ และผู้ถูกร้องที่ ๓ ตามมาตรา ๖๖ (๒) และ (๓) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ กับขอให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องทั้งสามมีกำหนด ๕ ปี นับแต่วันที่ มีคำสั่งยุบพรรคการเมือง ตามประกาศคณะปฏิรูปการปกครองฯ ฉบับที่ ๒๗ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๕

ผู้ถูกร้องที่ ๑ ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาและคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาเพิ่มเติมว่า คณะตุลาการรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีนี้ เนื่องจากอำนาจในการพิจารณาพิพากษาคดียุบพรรคการเมืองเป็นอำนาจของศาลซึ่งเป็นองค์กรที่ใช้อำนาจตุลาการ ในพระปรมาภิไธยของพระมหากษัตริย์มาโดยตลอด คณะตุลาการรัฐธรรมนูญไม่ใช่ศาล และมีใช้องค์กรที่ใช้อำนาจตุลาการที่ปฏิบัติหน้าที่ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ แม้ต่อมารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ มาตรา ๓๕ วรรคท้าย บัญญัติให้โอนคดีที่ค้างพิจารณาในศาลรัฐธรรมนูญอยู่ในอำนาจของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ คณะตุลาการรัฐธรรมนูญก็ไม่มีอำนาจพิจารณาคดีนี้เพราะขัดต่อหลักนิติรัฐ นายทะเบียนพรรคการเมืองไม่มีอำนาจสืบสวนสอบสวนคดีนี้ เนื่องจากพรรคประชาธิปไตย ไม่ได้ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๕ และนายสุเทพ เทือกสุบรรณ เลขาธิการพรรคประชาธิปไตยผู้ยื่นหนังสือร้องเรียน ไม่ได้รู้เห็นการกระทำตามหนังสือร้องเรียนด้วยตนเอง จึงไม่เป็นผู้เสียหายตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวนสอบสวน และการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๔๒ ข้อ ๓ การสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงในคดีนี้ไม่ชอบด้วยระเบียบและกฎหมาย เนื่องจากคณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริง และคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่เคยแจ้งให้ผู้ถูกร้องที่ ๑ หรือพลเอก ธรรมรักษ์ หรือนายพงษ์ศักดิ์ ไปชี้แจงข้อเท็จจริงและแสดงหลักฐานตามข้อ ๔๐ วรรคหนึ่ง แห่งระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวนสอบสวน และการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๔๒ ส่วนคณะกรรมการการเลือกตั้งมิได้ให้โอกาสผู้ถูกร้องที่ ๑ มีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริง และแสดงพยานหลักฐานว่าผู้ถูกร้องที่ ๑ กระทำการตามที่ถูกกล่าวหาหรือไม่ ทั้งคณะกรรมการการเลือกตั้งมิได้วินิจฉัยชี้ขาดคดีนี้เป็นหนังสือลงลายมือชื่อกรรมการการเลือกตั้งที่พิจารณาวินิจฉัยทุกคนตามมาตรา ๑๕ วรรคสองและวรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ ผู้ร้องจึงไม่มีอำนาจดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๗ คณะปฏิรูปการปกครองฯ มีประกาศคณะปฏิรูปการปกครองฯ ฉบับที่ ๓

ลงวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๔๙ ให้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ เป็นอันสิ้นสุดลง มีผลให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ สิ้นผลบังคับไปแล้ว จึงไม่มีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ที่ผู้ร้องจะอ้างเพื่อขอให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้อีก เหตุแห่งการยุบพรรคย่อมสิ้นสุดลงไปด้วย และการกระทำที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ ถูกกล่าวหาในส่วนซึ่งเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ ย่อมไม่เป็นความผิดต่อไป ทั้งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ (๒) (๓) และ (๔) ยังได้เพิ่มเหตุที่จะยุบพรรคการเมืองนอกเหนือไปจากบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๖๓ วรรคหนึ่ง ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ เป็นกฎหมายที่จำกัดสิทธิและเสรีภาพในการรวมตัวจัดตั้งพรรคการเมือง แต่ไม่ได้ระบุนบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญให้อำนาจในการตรากฎหมายมาจำกัดสิทธิและเสรีภาพดังกล่าว จึงไม่เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๕ วรรคสอง อีกด้วย นอกจากนี้หลักการดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๗ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๖๓ เนื่องจากให้ผู้ร้องมีอำนาจยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมืองได้ทันที โดยไม่ต้องสั่งให้เลิกการกระทำก่อน ข้อเท็จจริงที่อ้างในคำร้องทุกข้อรับฟังไม่ได้ หากมีการเปลี่ยนแปลง ข้อมูลสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ก็ไม่ใช่การกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๑ และไม่เกี่ยวกับผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นการกระทำเพื่อประโยชน์ในการส่งผู้สมัครของผู้ถูกร้องที่ ๒ เอง ผู้ถูกร้องที่ ๑ หรือกรรมการบริหารของผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่ได้จ่ายเงินสนับสนุนผู้ถูกร้องที่ ๒ ในการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง นางฐิติมาให้การต่อคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงว่า พลเอก ไตรรงค์ และพลโท ผดุงศักดิ์ มอบเงินให้ ๓,๖๗๕,๐๐๐ บาท เนื่องจาก นายสุเทพ ช่มชู่ หลอกลวง จ้างวาน ให้คำมั่นสัญญา เพื่อให้ปรักปรำ และใส่ร้ายพลเอก ธรรมรักษ์ ซึ่งต่อมานางฐิติมาก็ได้กลับคำให้การดังกล่าว ผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นนิติบุคคล ตามมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ การกระทำตามมาตรา ๖๖ แม้เป็นการกระทำของกรรมการบริหารพรรคการเมือง หากมิได้กระทำโดยหัวหน้าพรรค

หรือตามมติของพรรคตามมาตรา ๒๐ ก็ไม่ถือว่าเป็นการกระทำของพรรคการเมือง ผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่เคยทราบมาก่อน ไม่เคยใช้ และไม่เคยสนับสนุนให้พลเอก ชรรมรักษ์และนายพงษ์ศักดิ์ หรือบุคคลอื่น กระทำการตามที่ผู้ร้องกล่าวอ้าง ทั้งบุคคลทั้งสองไม่มีหน้าที่รับผิดชอบด้านการเงิน การจัดทำบัญชี และการบริหารจัดการทรัพย์สินของ ผู้ถูกร้องที่ ๑ ตามมาตรา ๓๗ นายทะเบียนพรรคการเมืองมิได้พิจารณาคำเนินการแก่ผู้ถูกร้องที่ ๑ หรือกรรมการบริหารของผู้ถูกร้องที่ ๑ ตามขั้นตอนที่ระบุไว้ในมาตรา ๒๗ ก่อนผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่ได้ประโยชน์จากการกระทำที่กล่าวหา เพราะการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๕ ผู้ถูกร้องส่งผู้สมัครครบทั้ง ๕๐๐ คน และพรรคร่วมฝ่ายค้านเดิม คือ พรรคประชาธิปัตย์ พรรคชาติไทย และพรรคมหาชน ไม่ส่งผู้สมัคร ย่อมเป็นการแน่นอนว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ จะชนะการเลือกตั้งโดยเด็ดขาด และสามารถจัดตั้งรัฐบาลพรรคเดียวได้ แม้อาจมีบางเขตเลือกตั้งที่ต้องเลือกตั้งใหม่ เพราะผู้สมัครจากพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่ได้คะแนนเสียงถึงร้อยละ ๒๐ ของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ก็ไม่ทำให้ผลการเลือกตั้งทั้งประเทศเปลี่ยนแปลงไป คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการเลือกตั้งครั้งนี้ ให้ผู้สมัครของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้รับเลือกตั้งทั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง และแบบบัญชีรายชื่อถึง ๔๘๕ คน แม้อาจมีการอ้างว่ามีปัญหาเกี่ยวกับการเปิดประชุมสภาผู้แทนราษฎรเพราะยังไม่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครบ ๕๐๐ คน เนื่องจากมีปัญหาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๗๔ วรรคสอง ก็มีทางออกโดยขอให้ศาลรัฐธรรมนูญชี้ขาดได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ ซึ่งแม้จะเน้นเข้าไปบ้าง พรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ก็ยังคงเป็นรัฐบาลรักษาการ ไม่จำเป็นต้องเร่งรัดในการจัดตั้งรัฐบาลใหม่ เหตุยุบพรรคการเมืองทั้งมาตรา ๖๖ (๑) และ (๓) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ คือพรรคการเมือง “กระทำการ” อย่างใดอย่างหนึ่งตามที่กำหนดในมาตรา ๖๖ (๑) และ (๓) แต่ประกาศคณะปฏิรูปการปกครองฯ ฉบับที่ ๒๗ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๕ อ้างถึงคำสั่งยุบพรรคการเมืองเฉพาะ “การกระทำการต้องห้าม” ผู้ร้องจะอ้างประกาศฉบับดังกล่าวมาเป็นเหตุเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของกรรมการบริหารพรรคไม่ได้ นอกจากนี้การกระทำที่ผู้ร้องกล่าวหาไม่เข้าหลักเกณฑ์ที่จะสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เนื่องจากการล้มล้างการปกครองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ (๑) ส่วนแรก หมายถึง กระทำการเพื่อให้การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขสิ้นสุดลง การได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศตามที่บัญญัติในมาตรา ๖๖ (๑) ส่วนหลัง หมายถึงการได้มาซึ่งอำนาจอธิปไตย คือ อำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการ การกระทำ

ที่เป็นเจตนารมณ์ของมาตรานี้ ก็คือการปฏิวัติรัฐประหารหรือยึดอำนาจการปกครองด้วยกำลัง การกระทำอันอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐตามมาตรา ๖๖ (๓) หมายถึง การกระทำอันเป็นความผิดทำนองเดียวกันกับที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา ภาค ๒ ลักษณะ ๑ ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร ตั้งแต่มาตรา ๑๐๗ ถึงมาตรา ๑๓๕ และการกระทำใดที่จะเป็นการกระทำที่ขัดต่อกฎหมายหรือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน อันเป็นเหตุให้ศาลอาจสั่งยุบพรรคการเมืองต้องเป็นการกระทำผิดที่รุนแรง มิใช่กระทำผิดกฎหมายเล็กน้อยก็สั่งยุบได้ทุกกรณี กรณีไม่มีเหตุอันควรที่สั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เนื่องจากมาตรา ๖๓ วรรคสาม แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มิได้บังคับเป็นเด็ดขาดให้ ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคทันทีในทุกกรณี ผู้ถูกร้องที่ ๑ ทำประโยชน์ต่อประเทศชาติมากมาย การยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ซึ่งมีสมาชิกพรรคจำนวนมากถึง ๑๔,๓๕๔,๔๐๔ คน จะเกิดผลกระทบรุนแรงต่อสมาชิกดังกล่าว ทั้งที่สมาชิกพรรคเหล่านั้นไม่มีส่วนรู้เห็นเกี่ยวข้องกับการดำเนินการของกรรมการบริหารพรรคตามข้อกล่าวหาของผู้ร้อง บ้านเมืองจะเกิดความสับสนวุ่นวาย ต่างชาติจะขาดความเชื่อมั่นต่อระบบการเมืองไทย ประกาศคณะปฏิรูปการปกครองฯ ฉบับที่ ๒๗ ที่ว่า ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญหรือองค์กรอื่นที่ทำหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองเพราะเหตุกระทำการต้องห้ามตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้นมีกำหนด ๕ ปี นับแต่วันที่มิคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น ไม่มีผลใช้บังคับย้อนหลัง เพราะแม้การเพิกถอนเลือกตั้งมิใช่โทษทางอาญา แต่สิทธิเลือกตั้งเป็นสิทธิเสรีภาพที่บรรดาชนชาวไทยเคยได้รับความคุ้มครองตามประเพณีการปกครองในระบบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งมาตรา ๓ แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๘ ก็ยังให้การคุ้มครองอยู่ การเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง จึงเป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลในการใช้สิทธิทางการเมืองซึ่งเป็นโทษทางการเมืองและมีความร้ายแรงกว่าโทษอาญาบางประเภท ต้องกำหนดไว้แน่นอนล่วงหน้าว่า ถ้าได้กระทำความผิดทางการเมืองอย่างไรจะได้รับโทษทางการเมืองอย่างไร ประกาศฉบับดังกล่าวจึงขัดต่อหลักนิติรัฐและหลักการออกกฎหมายที่อารยประเทศทั่วโลกยึดถือ เพราะหากยอมให้ทำได้ บุคคลก็ไม่อาจเชื่อมั่นในการใช้อำนาจรัฐ เพราะจะไม่รู้เลยว่า เรื่องที่ตนกระทำในวันนี้ ในภายหน้ารัฐจะออกกฎหมายกำหนดให้เป็นผลร้ายแก่ตนหรือไม่ อีกทั้งคณะตุลาการรัฐธรรมนูญจะเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งกรรมการบริหารผู้ถูกร้องที่ ๑ ขณะเกิดเหตุคดีนี้ไม่ได้ เนื่องจากหลังจากผู้ถูกร้อง

ที่ ๑ ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาเมื่อวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๔๘ ช่วงต้นเดือนตุลาคม ๒๕๔๘ มีกรรมการบริหารพรรคลาออกจากตำแหน่ง และหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ลาออกจากตำแหน่งหัวหน้าพรรคด้วย เมื่อวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๔๘ ทำให้กรรมการบริหารพรรคที่เหลืออยู่พ้นจากตำแหน่งทั้งหมด ตามข้อบังคับพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ข้อ ๕๕ (๒) และนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ตอบรับการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคแล้ว พรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้รับหนังสือแจ้งการตอบรับดังกล่าวของนายทะเบียนพรรคการเมือง เมื่อวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๔๘ การพ้นจากตำแหน่งของกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ จึงสมบูรณ์ ในวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๔๘ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓๓ และจนถึงบัดนี้ผู้ถูกร้องที่ ๑ ยังไม่ได้เลือกกรรมการบริหารพรรคชุดใหม่ เนื่องจากพรรคการเมือง ยังถูกห้ามดำเนินการประชุมหรือดำเนินกิจการใดๆ ทางการเมืองอยู่ตามประกาศคณะปฏิรูปการปกครองฯ ฉบับที่ ๒๗

ผู้ถูกร้องที่ ๒ ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาและคำร้องขอแก้ไขเพิ่มเติมคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาว่า ผู้ถูกร้องที่ ๒ ไม่ได้กระทำความผิดตามที่ผู้ร้องกล่าวอ้าง นายบุญทวีศักดิ์ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ไม่เคยรู้จักและไม่เคยเสนอเงินแก่นายอมรวิทย์ เพื่อแก้ไขเปลี่ยนแปลงฐานข้อมูลสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เมื่อวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๔๘ เวลาประมาณ ๒๑ นาฬิกา อันเป็นวันเวลาที่ผู้ร้องกล่าวหาว่า นายบุญทวีศักดิ์จ่ายเงินให้แก่นายอมรวิทย์นั้น นายบุญทวีศักดิ์ไปที่อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์ พร้อมด้วยนายประพัฒน์ เพชรทอง และนายเอนก จีนสนธิ เพื่อเข้าร่วมใช้ในการหาเสียง นายบุญทวีศักดิ์ เดินทางกลับกรุงเทพมหานครวันรุ่งขึ้น ผู้ถูกร้องที่ ๒ ไม่ได้รับเงินจากพลเอก ชรรมรักษ์ และนายพงษ์ศักดิ์ เมื่อวันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๔๘ เวลาประมาณ ๒ ถึง ๔ นาฬิกา มีคนของพรรคประชาธิปัตย์ คือ นายไทกร พลสุวรรณ นายชวการ โตสวัสดิ์ และนายสุขสันต์ ชัยเทศ ไปที่ที่ทำการพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ มีนายสุเทพ เทือกสุบรรณ และนายชินวรณ์ บุญยเกียรติ กับพวก นั่งรถในรถยนต์ตู้ เสนอเงินให้นายบุญทวีศักดิ์ จำนวน ๑๕ ล้านบาท เพื่อให้ นายบุญทวีศักดิ์ออกแถลงการณ์กล่าวหาพลเอก ชรรมรักษ์และนายพงษ์ศักดิ์ เป็นผู้จ่ายเงินให้แก่ผู้ถูกร้องที่ ๒ แต่นายบุญทวีศักดิ์ไม่ตกลงด้วย การสืบสวนสอบสวนของคณะกรรมการเลือกตั้งไม่ชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๘ เนื่องจากมิได้ให้โอกาสผู้ถูกร้องที่ ๒ มีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริง แสดงพยานหลักฐาน และให้ ถ้อยคำต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ทั้งการวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ปรากฏว่า ได้จัดทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อกรรมการการเลือกตั้งที่พิจารณาวินิจฉัยทุกคนอีกด้วย ขอให้ยกคำร้อง

ผู้ถูกร้องที่ ๓ ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาและคำร้องขอแก้ไขเพิ่มเติมคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาว่า การเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๙ ผู้ถูกร้องที่ ๓ ส่งสมาชิกลงสมัครรับเลือกตั้งรวม ๑๒๖ คน โดยอาศัยงบประมาณจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองตามแผนงานโครงการ จำนวน ๑,๓๖๐,๑๔๐ บาท หัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ไม่เคยรับเงินจากผู้ถูกร้องที่ ๑ นางจัฐติมา ภาวะลี และนายพันธมิตร ดวงทิพย์ ไม่ได้เป็นกรรมการบริหารพรรค การกระทำของนางจัฐติมากับพวก เป็นการกระทำกันเองเฉพาะกลุ่ม หัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ไม่มีส่วนรู้เห็น และไม่ได้มอบหมาย ทั้งไม่ได้เป็นการกระทำเพื่อประโยชน์ของผู้ถูกร้องที่ ๓ พันตำรวจโท ทักษิณ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่ได้กล่าวในการประชุมพรรคการเมือง ๑๖ พรรค เมื่อวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๙ ว่า จะให้เงินสนับสนุนแก่พรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งในการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๙ ผู้สมัครของผู้ถูกร้องที่ ๓ รวม ๑๒๖ คนนั้น มีคุณสมบัติเป็นสมาชิกพรรค ผู้ถูกร้องที่ ๓ นับถึงวันสมัครรับเลือกตั้งติดต่อกันเป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๙๐ วัน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๑๐๗ (๔) ทุกคน ส่วนใหญ่รับเป็นสมาชิกในการประชุมพรรคครั้งที่ ๑๐/๒๕๔๘ เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๘ ซึ่งเป็นการประชุมรับสมาชิกกิตติมศักดิ์ จำนวน ๑๕๑ คน มีบางคนรับเป็นสมาชิกในการประชุมพรรคครั้งที่ ๘/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๔๗ ซึ่งเป็นการประชุมรับสมาชิกกิตติมศักดิ์ จำนวน ๒๕ คน ผู้ถูกร้องที่ ๓ มีใบสมัครสมาชิกของผู้สมัครดังกล่าว เป็นหลักฐาน แต่ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งเห็นว่า ไม่มีรายชื่อผู้สมัครดังกล่าวในรายงาน สมาชิกเพิ่มหรือลดในรอบปี (แบบ ท.พ. ๖ และ ท.พ. ๗) ของผู้ถูกร้องที่ ๓ ประจำปี ๒๕๔๘ สมาชิกกิตติมศักดิ์เป็นสมาชิกที่รับเข้ามาแทนคนเก่าที่ปรับออกไป ผู้ถูกร้องที่ ๓ จึงไม่ได้แจ้งรายชื่อสมาชิกที่ลงสมัครรับเลือกตั้งดังกล่าวเป็นสมาชิกเพิ่มหรือลดในรอบปี อันเป็นการดำเนินการตามข้อบังคับพรรค ข้อ ๓๕ หมวด ๘ องค์กรปฏิบัติงานของพรรค (๒) พรรคแรก ผู้ถูกร้องที่ ๓ เพียงแต่จัดทำทะเบียนสมาชิกพรรคไว้ตามมาตรา ๓๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ผู้ถูกร้องที่ ๓ เคยดำเนินการเช่นเดียวกันมาแล้วในการเลือกตั้งวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ ซึ่งเป็นการประชุมรับสมาชิกกิตติมศักดิ์ ในการประชุมพรรคครั้งที่ ๘/๒๕๔๗ วันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๔๗ การออกหนังสือรับรองให้แก่ผู้สมัครพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ โดยนายบุญบารมีภณ เพื่อให้ผู้สมัครนำไป เป็นหลักฐานในการสมัครรับเลือกตั้งจึงกระทำไปด้วยความถูกต้องและตรงตามเป็นจริง การเลือกตั้ง เมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๙ เป็นการเลือกตั้งที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ศาลปกครองกลางมีคำพิพากษา

ให้ยกเลิกเพิกถอนแล้ว จะนำเหตุที่เกิดขึ้นในการเลือกตั้งครั้งดังกล่าวมาขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ไม่ได้ ความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ เป็นอันถูกยกเลิกไปแล้ว ตามคำสั่งการณของสำนักเลขาธิการคณะปฏิรูปการปกครองฯ ข้อกล่าวหาทั้งหมดจึงตกไป การส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นการส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ไม่ใช่การกระทำอันอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐหรือขัดต่อกฎหมายหรือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ดังที่ผู้ร้องกล่าวอ้างขอให้ยกคำร้อง

คณะตุลาการรัฐธรรมนูญให้คู่กรณีนำพยานบุคคลเข้าไต่สวนตั้งแต่วันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๕๐ ถึงวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๕๐ รวม ๑๔ นัด เป็นพยานผู้ร้องจำนวน ๓๖ ปาก เข้าไต่สวน ๗ นัด พยานผู้ถูกร้องที่ ๑ จำนวน ๓๐ ปาก ผู้ถูกร้องที่ ๑ จำนวน ๕ ปาก และผู้ถูกร้องที่ ๓ จำนวน ๒ ปาก รวม ๗ นัด

คณะตุลาการรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้ว เห็นสมควรวินิจฉัยปัญหาตามคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้องทั้งสามในส่วนที่เกี่ยวกับอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ การสืบสวนสอบสวนของนายทะเบียนพรรคการเมือง การยื่นคำร้องของผู้ร้อง และความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญที่ผู้ร้องนำมาเป็นเหตุขอให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องทั้งสามก่อน

ปัญหาต้องวินิจฉัยข้อ ๑ มีว่า คณะตุลาการรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีนี้หรือไม่ ผู้ถูกร้องที่ ๑ กล่าวอ้างว่า อำนาจในการพิจารณาพิพากษาคดียุบพรรคการเมืองเป็นอำนาจของศาลซึ่งเป็นองค์กรที่ใช้อำนาจตุลาการในพระปรมาภิไธยของพระมหากษัตริย์มาโดยตลอด คณะตุลาการรัฐธรรมนูญไม่ใช่ศาล และมีใช้องค์กรที่ใช้อำนาจตุลาการที่ปฏิบัติหน้าที่ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ทั้งเมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และศาลรัฐธรรมนูญสิ้นสุดลงแล้ว อำนาจหน้าที่และภารกิจของศาลรัฐธรรมนูญย่อมเป็นอันสิ้นสุดลง แม้อันรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. ๒๕๔๙ มาตรา ๓๕ วรรคท้าย บัญญัติให้โอนคดีที่ค้างพิจารณาในศาลรัฐธรรมนูญมาอยู่ในอำนาจของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ คณะตุลาการรัฐธรรมนูญก็ไม่มีอำนาจพิจารณาคดีนี้ เพราะขัดต่อหลักนิติรัฐ

พิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญขอให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องทั้งสาม เมื่อวันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๔๙ ต่อมาวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๔๙ ขณะที่ยังอยู่ระหว่างผู้ถูกร้อง

ทั้งสามยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา คณะปฏิรูปการปกครองฯ เข้าทำการยึดอำนาจการปกครองประเทศ และมีประกาศคณะปฏิรูปการปกครองฯ ฉบับที่ ๓ ลงวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๔๙ ข้อ ๑ ให้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ สิ้นสุดลง และข้อ ๒ ให้ศาลรัฐธรรมนูญสิ้นสุดลงพร้อมกับรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญจึงเป็นอันสิ้นสุดลงตั้งแต่วันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๔๙ แต่ต่อมามีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๙ เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๙ รัฐธรรมนูญฉบับนี้มีมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้มีคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ ซึ่งประกอบไปด้วยประธานศาลฎีกาเป็นประธาน ประธานศาลปกครองสูงสุดเป็นรองประธาน ผู้พิพากษาในศาลฎีกาซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกาซึ่งได้รับเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ของศาลฎีกาโดยวิธีลงคะแนนลับ จำนวนห้าคนเป็นตุลาการรัฐธรรมนูญ และตุลาการในศาลปกครองสูงสุดซึ่งได้รับเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ศาลปกครองสูงสุดโดยวิธีลงคะแนนลับจำนวนสองคนเป็นตุลาการรัฐธรรมนูญ และให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญมีอำนาจหน้าที่พิจารณาวินิจฉัยบรรดาการใดที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ หรือเมื่อมีปัญหาว่า กฎหมายใดขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ และมาตรา ๓๕ วรรคท้าย บัญญัติให้บรรดาอรรถคดีหรือการใดที่อยู่ในระหว่างการดำเนินการของศาลรัฐธรรมนูญก่อนวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๔๙ โอนมาอยู่ในอำนาจและความรับผิดชอบของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ ดังนี้ การที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๙ มาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้มีคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ และมาตรา ๓๕ วรรคสี่ บัญญัติให้บรรดาอรรถคดีที่ค้างพิจารณาอยู่ในศาลรัฐธรรมนูญก่อนศาลรัฐธรรมนูญสิ้นสุดลง โอนมาอยู่ในอำนาจและความรับผิดชอบของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ คณะตุลาการรัฐธรรมนูญย่อมมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีนี้ ไม่ว่าคณะตุลาการรัฐธรรมนูญจะเป็นศาลหรือองค์กรที่ใช้อำนาจตุลาการหรือไม่ก็ตาม ส่วนที่ผู้ร้องที่ ๑ กล่าวอ้างว่า แม้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๙ มาตรา ๓๕ วรรคท้าย บัญญัติให้โอนคดีที่ค้างพิจารณาในศาลรัฐธรรมนูญมาอยู่ในอำนาจของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ คณะตุลาการรัฐธรรมนูญก็ไม่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีนี้เพราะขัดต่อหลักนิติรัฐนั้น เห็นว่า เมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๙ ให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีนี้ และคณะตุลาการรัฐธรรมนูญประกอบด้วยผู้พิพากษาและตุลาการที่มาจากศาลยุติธรรมและศาลปกครอง อันเป็นองค์กรตุลาการที่ปฏิบัติหน้าที่ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์และมีความเป็นอิสระ อีกทั้งคณะตุลาการรัฐธรรมนูญยังมีวิธีพิจารณาที่มีหลักประกันขั้นพื้นฐานในเรื่องการพิจารณาคดีโดยเปิดเผย

การให้โอกาสแก่คู่กรณีแสดงความคิดเห็นและพยานหลักฐานของตนก่อนการวินิจฉัยคดี การให้สิทธิ คู่กรณีขอตรวจดูเอกสารที่เกี่ยวข้องกับตน การเปิดโอกาสให้มีการคัดค้านตุลาการรัฐธรรมนูญ และการให้ เหตุผลประกอบคำวินิจฉัยหรือคำสั่งของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ ตามข้อกำหนดคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยองค์คณะในการพิจารณาพิพากษา วิธีพิจารณา และการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๔๕ ที่ออกตาม ความในมาตรา ๓๕ วรรคสาม แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. ๒๕๔๕ และมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ ก่อนคณะตุลาการรัฐธรรมนูญเริ่มการพิจารณา ใต้สวนคดีนี้ การที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๓๕ วรรคท้าย บัญญัติให้โอนคดีที่ค้างพิจารณาในศาลรัฐธรรมนูญอยู่ในอำนาจของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ จึงหาได้ ขัดต่อหลักนิติรัฐดังที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ กล่าวอ้างไม่ ข้อกล่าวอ้างของผู้ถูกร้องที่ ๑ ข้อนี้นิ่งไม่ขึ้น

ปัญหาต้องวินิจฉัยข้อที่ ๒ มีว่า การร้องเรียนของนายสุเทพ เทือกสุบรรณ ชอบด้วยระเบียบ คณะกรรมการการเลือกตั้ง ว่าด้วยการสืบสวน สอบสวน และการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๔๒ ข้อ ๓ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวน สอบสวน และการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๔๒ ข้อ ๓ บัญญัติว่า “ในระเบียบนี้ ... “ผู้ร้องเรียน” หมายความว่า ผู้ได้รับความเสียหายจากการฝ่าฝืนหรือการกระทำที่ไม่เป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมายเกี่ยวกับคณะกรรมการ การเลือกตั้ง หรือผู้ซึ่งพบการกระทำความผิดและได้ร้องเรียนตามวิธีการที่กำหนดในระเบียบนี้” คดีนี้ ผู้ร้องยื่นคำร้องขอให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ โดยกล่าวหาว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ กระทำการตามที่บัญญัติไว้ ในมาตรา ๖๖ (๑) และ (๓) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ และโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๖๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวที่บัญญัติว่า “เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียน หรือเมื่อนายทะเบียนได้รับแจ้งจากคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองว่า พรรคการเมืองใดกระทำการตามมาตรา ๖๖ ให้นายทะเบียนแจ้งต่ออัยการสูงสุดพร้อมด้วยหลักฐาน ถ้าอัยการสูงสุดเห็นสมควรก็ให้ยื่นคำร้องเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองดังกล่าว ...” การที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๗ ให้นายทะเบียน พรรคการเมืองแจ้งต่ออัยการสูงสุดพร้อมด้วยหลักฐานว่า พรรคการเมืองกระทำการตามมาตรา ๖๖ เมื่อการกระทำความผิดปรากฏต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง แสดงให้เห็นว่า ผู้ร้องเรียนให้ปรากฏต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า มีพรรคการเมืองกระทำการตามมาตรา ๖๖ จะเป็นใครหรือรู้เห็นเหตุการณ์

นั้นด้วยตนเองหรือไม่ มิใช่ข้อสาระสำคัญ เพียงแต่เมื่อนายทะเบียนพรรคการเมืองทราบว่ามีพรรคการเมือง
กระทำการตามมาตรา ๖๖ ไม่ว่าจะนายทะเบียนพรรคการเมืองทราบด้วยตนเอง หรือทราบจากบุคคลใด
นายทะเบียนพรรคการเมืองย่อมมีอำนาจสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงเพื่อนำมาพิจารณาว่าสมควรแจ้งต่อ
อัยการสูงสุดเพื่อให้ยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองหรือไม่ แม้นายสุเทพ
เลขาธิการพรรคประชาธิปัตย์ผู้ยื่นหนังสือร้องเรียนไม่ได้ เห็นการกระทำตามหนังสือร้องเรียนด้วยตนเอง
นายทะเบียนพรรคการเมืองก็ย่อมมีอำนาจสืบสวนสอบสวนว่า ข้อเท็จจริงเป็นดังที่นายสุเทพกล่าวอ้าง
หรือไม่ ข้อกล่าวอ้างของผู้ถูกร้องที่ ๑ ข้อนี้ฟังไม่ขึ้น

ปัญหาต้องวินิจฉัยข้อ ๓ มีว่า การสืบสวนสอบสวนของคณะกรรมการสืบสวนสอบสวน
ข้อเท็จจริง ขอบด้วยระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวนสอบสวนและการวินิจฉัยชี้ขาด
พ.ศ. ๒๕๔๒ ข้อ ๔๐ หรือไม่ และการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงและการวินิจฉัยชี้ขาดของ
คณะกรรมการการเลือกตั้งชอบด้วยมาตรา ๑๘ วรรคสองและวรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติประกอบ
รัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑
กำหนดให้ทั้งคณะกรรมการการเลือกตั้งและนายทะเบียนพรรคการเมืองมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการ
ให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว โดยอำนาจหน้าที่ของ
คณะกรรมการการเลือกตั้งส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการดำเนินการ
เรื่องต่างๆ และการควบคุมดูแลเรื่องการเงินของพรรคการเมือง ดังเช่นที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๐ วรรคสาม
มาตรา ๔๓ มาตรา ๔๖ มาตรา ๕๗ มาตรา ๕๘ ถึงมาตรา ๖๐ มาตรา ๖๑ มาตรา ๖๒ และมาตรา ๖๔
เป็นต้น ส่วนอำนาจหน้าที่ของนายทะเบียนพรรคการเมืองนั้น ส่วนใหญ่เกี่ยวกับการจัดตั้งพรรคการเมือง
การดำเนินการของพรรคการเมืองที่ต้องกระทำเป็นปกติธุระ และการควบคุมการดำเนินการกิจการทางการเมือง
ของพรรคการเมืองมิให้เป็นไปในทางที่มีชอบ ดังเช่นที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๔ ถึงมาตรา ๑๘ มาตรา ๒๗
มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๓ ถึงมาตรา ๓๕ มาตรา ๔๐ มาตรา ๔๒ มาตรา ๔๓ มาตรา ๕๐ มาตรา ๖๒
และมาตรา ๖๓ เป็นต้น

ในกรณีคณะกรรมการการเลือกตั้งมีความจำเป็นต้องทำการสืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริง
และวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ นั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องอยู่ภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัติ

ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๕ วรรคสองและวรรคสาม กล่าวคือ ต้องให้โอกาสผู้ร้อง ผู้ถูกคัดค้านหรือผู้ถูกกล่าวหา มีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงและแสดงพยานหลักฐาน รวมทั้งต้องให้โอกาสมาให้ถ้อยคำต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง และการวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการการเลือกตั้งต้องทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อของกรรมการการเลือกตั้งที่พิจารณาวินิจฉัยทุกคน แต่ในกรณีที่นายทะเบียนพรรคการเมืองมีความจำเป็นต้องสืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ นั้น ไม่มีกฎหมายบัญญัติให้นายทะเบียนพรรคการเมืองต้องดำเนินการตามมาตรา ๑๕ วรรคสองและวรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ แต่ประการใด ประกอบกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๗ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้นายทะเบียนพรรคการเมืองแจ้งต่ออัยการสูงสุดพร้อมด้วยหลักฐานว่าพรรคการเมืองกระทำการตามมาตรา ๖๖ เมื่อการกระทำดังกล่าวปรากฏต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง แสดงให้เห็นว่า เป็นอำนาจหน้าที่ของนายทะเบียนพรรคการเมืองที่จะพิจารณาว่า พรรคการเมืองกระทำการตามมาตรา ๖๖ และสมควรเสนอเรื่องไปยังอัยการสูงสุดเพื่อยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญให้มีคำสั่งยุบพรรคหรือไม่ ทั้งการดำเนินการของนายทะเบียนพรรคการเมืองในกรณีนี้ไม่มีบทบัญญัติให้นายทะเบียนพรรคการเมืองต้องเสนอเรื่องต่อไปยังคณะกรรมการการเลือกตั้ง ดังเช่นกรณีพรรคการเมืองส่งงบการเงินและสำเนาบัญชีของพรรคการเมืองและสาขาของพรรคการเมืองต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง ซึ่งมีบทบัญญัติในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๔๐ วรรคสาม ให้นายทะเบียนพรรคการเมืองเสนองบการเงินและสำเนาบัญชีดังกล่าวต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพื่อตรวจสอบและประกาศให้สาธารณชนทราบ อีกทั้งการวินิจฉัยชี้ขาดของนายทะเบียนพรรคการเมืองในกรณีเช่นนี้ยังมิได้มีผลให้พรรคการเมืองนั้นต้องถูกยุบ ยังมีกระบวนการของอัยการสูงสุดที่จะต้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือต่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยว่า พรรคการเมืองได้กระทำการดังกล่าวหรือไม่ ซึ่งพรรคการเมืองที่ถูกกล่าวหาย่อมมีโอกาสที่จะเสนอพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ว่ามีได้กระทำการตามที่ถูกกล่าวหาได้อย่างเต็มที่ ต่างจากการวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งส่วนใหญ่ เช่น ในปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง หรือการสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ รวมทั้งการประกาศผลการเลือกตั้ง ซึ่งเป็นอำนาจ

ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๔๕ ประกอบมาตรา ๑๔๔ ซึ่งจำเป็นต้องให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหาที่มีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงและแสดงพยานหลักฐาน รวมทั้งต้องให้โอกาสมาให้อภัยคำต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งก่อนมีคำวินิจฉัย การสืบสวนสอบสวน ข้อเท็จจริงและการวินิจฉัยชี้ขาดของนายทะเบียนพรรคการเมืองในกรณีตามคำร้องนี้ จึงไม่อยู่ภายใต้บังคับ แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๕ วรรคสองและวรรคสาม นายทะเบียน พรรคการเมืองมีอำนาจใช้ดุลพินิจว่า สมควรให้โอกาสผู้ถูกร้องที่ ๑ มีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงและ แสดงพยานหลักฐาน รวมทั้งให้โอกาสมาให้อภัยหรือไม่ และมีอำนาจวินิจฉัยได้เองว่าสมควรเสนอเรื่อง ไปยังอัยการสูงสุดหรือไม่ โดยไม่จำเป็นต้องเสนอเรื่องไปยังคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อให้วินิจฉัยชี้ขาดก่อน ข้อกล่าวอ้างของผู้ถูกร้องที่ ๑ และที่ ๒ ข้อนี้น่าฟังไม่ขึ้น

ส่วนที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ กล่าวอ้างว่า คณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงไม่เคยแจ้งให้ ผู้ถูกร้องที่ ๑ หรือแม้แต่พลเอก ธรรมรักษ์ หรือนายพงษ์ศักดิ์ ไปชี้แจงข้อเท็จจริงและแสดงหลักฐาน เป็นการไม่ชอบด้วยระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวนสอบสวนและการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๔๒ ข้อ ๔๐ วรรคหนึ่งนั้น เห็นว่า แม้การแต่งตั้งคณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริง คดีนี้ เป็นการแต่งตั้งโดยคำสั่งคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ ๑๕๖/๒๕๔๕ ลงวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๔๕ และคำสั่งที่ ๑๖๗/๒๕๔๕ ลงวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๔๕ ลงนามโดยพลตำรวจเอก วาสนา เพิ่มลาภ ในฐานะประธานกรรมการการเลือกตั้ง และอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย คณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๔ แต่ประธานกรรมการการเลือกตั้งเป็นนายทะเบียน พรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖ วรรคหนึ่ง และการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงในกรณีนี้เป็นอำนาจหน้าที่ของนายทะเบียนพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๗ ดังได้วินิจฉัย มาข้างต้น จึงต้องถือว่า การดำเนินการของคณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงตามคำสั่ง ดังกล่าว เป็นการดำเนินการตามคำสั่งของนายทะเบียนพรรคการเมือง มิใช่การดำเนินการตามคำสั่ง ของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๔ ประกอบกับระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวนสอบสวนและการวินิจฉัย ชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๔๒ ออกโดยอาศัยอำนาจตามความในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย คณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๐ (๖) (๗) และ (๑๕) ซึ่งบทบัญญัติดังกล่าว

เป็นเรื่องเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ระเบียบดังกล่าวข้อ ๔๐ วรรคหนึ่ง จึงกำหนดว่ากรณีที่รัฐผู้ถูกร้องเรียนและเจ้าหน้าที่สืบสวนสอบสวนทำการสืบสวนสอบสวนแล้วเห็นว่า ข้อร้องเรียนใดมีพยานหลักฐานสนับสนุนเพียงพอ ให้เจ้าหน้าที่สืบสวนสอบสวนเสนอเลขานุการ เพื่อแจ้งข้อกล่าวหาและเรียกผู้ถูกร้องเรียนมาแจ้งและอธิบายข้อกล่าวหา พร้อมทั้งแจ้งสิทธิที่จะพึงมี ตามกฎหมายให้ผู้ถูกร้องเรียนทราบต่อไป การดำเนินการของคณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวน ข้อเท็จจริงในคดีนี้จึงไม่อยู่ภายใต้บังคับแห่งระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวน สอบสวนและการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๔๒ ข้อ ๔๐ วรรคหนึ่ง คณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวน ข้อเท็จจริงในคดีนี้มีอำนาจใช้ดุลพินิจว่า สมควรแจ้งให้ผู้ถูกร้องที่ ๑ พลเอก ชรรณรักษ์ และนายพงษ์ศักดิ์ ไปชี้แจงข้อเท็จจริงและแสดงหลักฐานหรือไม่ ข้อกล่าวอ้างของผู้ถูกร้องที่ ๑ ข้อนี้ฟังไม่ขึ้นเช่นกัน

ปัญหาต้องวินิจฉัยข้อ ๔ มีว่า การที่ประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๓ ลงวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๔๕ ให้รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ เป็นอันสิ้นสุดลง มีผลให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิก สภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ สิ้นใช้ผลบังคับไปด้วยหรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ เป็นกฎหมายที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ บัญญัติให้ตราขึ้นเพื่อกำหนด ระเบียบการจัดตั้งและการดำเนินงานของพรรคการเมืองให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ โดยมีสาระสำคัญ ตามที่บัญญัติไว้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๒๘ (๑) ถึง (๗) ส่วนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ เป็นกฎหมายที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ บัญญัติให้ตราขึ้น เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเลือกตั้ง หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการของรัฐในการสนับสนุนการเลือกตั้ง การแจ้งเหตุที่ทำให้ไม่อาจไปเลือกตั้ง การอำนวยความสะดวกในการไปเลือกตั้ง และการเสียสิทธิเลือกตั้ง โดยมีสาระสำคัญตามที่บัญญัติไว้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๒๖ (๑) ถึง (๕) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญทั้งสองฉบับจึงเป็นกฎหมายที่มีเนื้อหาสาระเป็นการขยายความ บทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ แต่เนื่องจากพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติทั่วไปในระบบกฎหมายไทยมีกระบวนการในการตราและ

การแก้ไขเพิ่มเติมเช่นเดียวกัน กล่าวคือ ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ บัญญัติไว้ในมาตรา ๘๒ ถึงมาตรา ๘๔ มาตรา ๑๖๕ ถึงมาตรา ๑๗๘ และมาตรา ๓๑๓ ทั้งยังมี กระบวนการในการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญเช่นเดียวกันกล่าวคือ ตามมาตรา ๒๖๒ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ จึงมี ศักดิ์หรือสถานะทางกฎหมายเท่ากับพระราชบัญญัติทั่วไป การยกเลิกหรือการทำให้พระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ สิ้นผลใช้บังคับ จึงต้องใช้กระบวนการเดียวกัน กล่าวคือ ต้องมีกฎหมายยกเลิกหรือมีกฎหมายใหม่ออกมาใช้บังคับแทน ในอดีตเมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยสิ้นสุดลงภายหลังการเข้ายึดอำนาจการปกครอง หากคณะ ผู้เข้ายึดอำนาจการปกครองไม่ประสงค์ให้กฎหมายที่มีเนื้อหาสาระเป็นกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ มีผลใช้บังคับต่อไป ก็จะมีประกาศหรือคำสั่งให้ยกเลิก ดังเช่น เมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๕ แก้ไขเพิ่มเติมพุทธศักราช ๒๕๑๕ สิ้นสุดลงโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓ ลงวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๑๑ คณะปฏิวัติก็ได้ออกประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๘ ลงวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๑๑ ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๑๘ เมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๗ สิ้นสุดลงโดยคำสั่งของคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ ๓ ลงวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๑๕ คณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินก็ได้ออกคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ ๖ ลงวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๑๕ ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๑๗ หรือหากผู้เข้ายึด อำนาจการปกครองจะให้กฎหมายที่มีเนื้อหาสาระเป็นกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญมีผลใช้บังคับต่อไป ก็จะมีประกาศระบุโดยชัดแจ้งว่า ไม่ได้ยกเลิกกฎหมายฉบับนั้น ดังเช่น เมื่อคณะรักษาความสงบเรียบร้อย แห่งชาติเข้ายึดอำนาจการปกครอง ได้ออกประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๒๐ ลงวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๔ ว่า เพื่อให้การปกครองระบอบประชาธิปไตยดำเนินไปอย่างต่อเนื่องภายหลัง ที่สถานการณ์เข้าสู่ภาวะปกติ จึงยังไม่ยกเลิกพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๒๔ กรณีนี้ภายหลัง คณะปฏิรูปการปกครองฯ เข้ายึดอำนาจการปกครองประเทศเมื่อวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๔๕ แล้ว คณะปฏิรูปการปกครองฯ มิได้มีคำสั่งให้ยกเลิกหรือออกกฎหมายใหม่มาใช้บังคับแทนพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ แต่มีประกาศคณะปฏิรูป การปกครองฯ ฉบับที่ ๓ ลงวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๔๕ ข้อ ๔ ให้ศาลทั้งหลาย นอกจากศาลรัฐธรรมนูญ

คงมีอำนาจในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีตามบทกฎหมาย ซึ่งมีความหมายว่า บทกฎหมายทั้งปวง ที่มีผลใช้บังคับก่อนการเข้ายึดอำนาจการปกครองของคณะปฏิรูปการปกครองฯ ยังคงมีผลใช้บังคับ อยู่ต่อไป พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญทั้งสองฉบับจึงมิได้สิ้นผลบังคับไปพร้อมกับรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ เหตุแห่งการยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๖๗ แห่งพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ที่เกิดขึ้นก่อนการสิ้นสุดลงของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ จึงยังมีได้ระงับสิ้นไป และการกระทำอันเป็นความผิดต่อ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ ก็ยังคงเป็นความผิดต่อไปด้วย

ส่วนที่ผู้ร้องที่ ๑ กล่าวอ้างว่า คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมีประกาศคณะปฏิรูปการปกครองฯ ฉบับที่ ๑๕ วันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๔๙ ให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มีผลใช้บังคับ ต่อไป และต่อมามีประกาศคณะปฏิรูปการปกครองฯ ฉบับที่ ๒๗ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๙ มีข้อความว่า การยกเลิกรัฐธรรมนูญไม่ให้เกิดผลกระทบต่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ โดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ยังคงใช้บังคับต่อไปจนกว่าจะมีกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิกพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ เป็นการแสดงว่า กฎหมายฉบับนี้เพิกกลับมาใช้บังคับใหม่ วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๙ นั้น เห็นว่า เมื่อคณะปฏิรูปการปกครองฯ มิได้มีคำสั่งให้ยกเลิกพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ก่อนที่จะมีคำสั่งดังกล่าว ทั้งเมื่อพิจารณาถ้อยคำ ของประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๑๕ วันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๔๙ ที่ใช้ถ้อยคำว่า “ให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มีผลใช้บังคับต่อไป...” และประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบ ประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๒๗ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๙ ที่ใช้ ถ้อยคำว่า “การยกเลิกรัฐธรรมนูญมิให้เกิดผลกระทบต่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ โดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ยังคงใช้บังคับต่อไป...” แล้ว ถ้อยคำดังกล่าวหาได้แสดงว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ถูกยกเลิกไปแล้ว และผู้มีอำนาจต้องการให้พระราชบัญญัติประกอบ

รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ กลับมาใช้บังคับอีกนับแต่วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๕ อันเป็นวันที่ประกาศคณะปฏิรูปการปกครองฯ ฉบับที่ ๒๗ มีผลบังคับไม่ ต้องถือว่า ประกาศคณะปฏิรูปการปกครองฯ ทั้งสองฉบับเพียงแต่ยืนยันการมีผลใช้บังคับของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ เท่านั้น และที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ กล่าวอ้างว่า ไม่มีกฎหมายใดกำหนดให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ มีผลใช้บังคับต่อไป การกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๑ ในส่วนที่เป็นความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว จึงไม่เป็นความผิดอีกต่อไปนั้น เมื่อไม่มีกฎหมายใดให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้สิ้นผลใช้บังคับ ย่อมไม่จำเป็นต้องมีกฎหมายใดมาบัญญัติให้มีผลใช้บังคับต่อไป ข้อกล่าวอ้างของผู้ถูกร้องที่ ๑ ข้อนี้นิ่งไม่ขึ้น

ส่วนที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ กล่าวอ้างว่า สำนักเลขาธิการคณะปฏิรูปการปกครองฯ มีคำชี้แจงฉบับลงวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๔๕ ว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญทุกฉบับถูกยกเลิกไปแล้ว จึงไม่อาจนำมาอ้างอิงได้อีกนั้น คำชี้แจงของสำนักเลขาธิการคณะปฏิรูปการปกครองฯ ดังกล่าว เป็นเพียงความเห็นของสำนักเลขาธิการคณะปฏิรูปการปกครองฯ มิใช่คำสั่งของคณะปฏิรูปการปกครองฯ จึงไม่มีสภาพบังคับเป็นกฎหมาย และไม่มีผลทำให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญทั้งสองฉบับสิ้นผลบังคับ ข้อกล่าวอ้างของผู้ถูกร้องที่ ๑ ข้อนี้นิ่งไม่ขึ้นเช่นกัน

ปัญหาต้องวินิจฉัยข้อ ๕ มีว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ เป็นบทบัญญัติที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๕ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่งและวรรคสอง บัญญัติว่า

“การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้

กฎหมายตามวรรคหนึ่งต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป และไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่ง เป็นการเจาะจง ทั้งต้องระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายนั้นด้วย ...”

ข้อกล่าวอ้างที่ว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ (๒) (๓) และ (๔) ได้เพิ่มเหตุที่จะยุบพรรคการเมืองนอกเหนือไปจากบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๖๓ วรรคหนึ่ง จึงเป็นการบัญญัติเกินกว่าที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ ทั้งเป็นการบัญญัติที่เกินความจำเป็นและกระทบกระเทือนต่อสาระสำคัญแห่งเสรีภาพของบุคคลในการร่วมกันจัดตั้งพรรคการเมืองที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๔๗ รับรอง จึงเป็นบทบัญญัติที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๘ วรรคหนึ่งนั้น เห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๒๘ บัญญัติว่า “นอกจากที่มีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง อย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้ ... (๒) การเลิกพรรคการเมือง ทั้งนี้ โดยมิให้นำเอาเหตุที่พรรคการเมืองไม่ส่งสมาชิกสมัครรับเลือกตั้ง หรือเหตุที่ไม่มีสมาชิกของพรรคการเมืองได้รับเลือกตั้ง มาเป็นเหตุให้ต้องเลิกหรือยุบพรรคการเมือง” บทบัญญัตินี้ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า รัฐธรรมนูญยังให้อำนาจองค์กรนิติบัญญัติตรากฎหมายที่มีผลเป็นการเลิกหรือยุบพรรคการเมืองได้ เพียงแต่กฎหมายดังกล่าวจะนำเอาเหตุที่พรรคการเมืองไม่ส่งสมาชิกสมัครรับเลือกตั้งหรือเหตุที่ไม่มีสมาชิกของพรรคการเมืองได้รับเลือกตั้ง มาเป็นเหตุให้ต้องเลิกหรือยุบพรรคการเมืองไม่ได้เท่านั้น ทั้งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๔๗ เป็นบทบัญญัติรับรองเสรีภาพในการจัดตั้งพรรคการเมือง โดยมีเงื่อนไขต้องเป็นการจัดตั้งขึ้นเพื่อประโยชน์ ๒ ประการ กล่าวคือ เพื่อสร้างเจตนารมณ์ทางการเมืองของประชาชน และเพื่อดำเนินกิจการในทางการเมืองให้เป็นไปตามเจตนารมณ์นั้น ตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ บทบัญญัตินี้ดังกล่าวมีความหมายเพียงว่า องค์กรนิติบัญญัติจะตรากฎหมายจำกัดเสรีภาพในการจัดตั้งพรรคการเมืองที่มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ ๒ ประการดังกล่าวไม่ได้ ไม่ได้มีความหมายเลยไปถึงว่า องค์กรนิติบัญญัติจะตรากฎหมายลงโทษพรรคการเมืองไม่ได้ ไม่ว่าพรรคจะกระทำการอันมิชอบหรือก่อให้เกิดความเสียหายแก่บ้านเมืองอย่างร้ายแรงเพียงใดก็ตาม เพราะมิฉะนั้น จะกลายเป็นว่า หากมิใช่การกระทำเพื่อการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญหรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๖๓ วรรคหนึ่งแล้ว พรรคการเมืองจะกระทำการอย่างไรก็ได้ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง

พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ (๒) (๓) และ (๔) จึงมิใช่บทบัญญัติที่จำกัดสิทธิเสรีภาพในการจัดตั้งพรรคการเมืองเกินกว่าที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ บัญญัติไว้ และเมื่อพิจารณาเหตุยิบพรรคการเมืองตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๖๖ (๒) (๓) และ (๔) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ แล้ว เห็นได้ว่า บทบัญญัติดังกล่าวมิเจตนารมณ์เพื่อมิให้พรรคการเมืองที่กระทำการอันมิชอบหรือก่อให้เกิดความเสียหายแก่บ้านเมืองอย่างร้ายแรงยังสามารถดำเนินกิจกรรมทางการเมืองและก่อให้เกิดความเสียหายแก่บ้านเมืองต่อไปได้ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา (๒) (๓) และ (๔) จึงมิใช่บทบัญญัติที่เกินความจำเป็นและกระทบกระเทือนต่อสาระสำคัญของบุคคลในการร่วมกันจัดตั้งพรรคการเมืองที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๔๗ รับรองไว้ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ (๒) (๓) และ (๔) จึงชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง ข้อกล่าวอ้างของผู้ถูกร้องที่ ๑ ข้อนี้อ้างไม่ขึ้น

ส่วนข้อกล่าวอ้างที่ว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ เป็นกฎหมายที่จำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรอง คือ เสรีภาพในการรวมตัวจัดตั้งพรรคการเมืองตามมาตรา ๔๗ แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ แต่ไม่ได้ระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายมาจำกัดสิทธิและเสรีภาพดังกล่าวตามมาตรา ๒๕ วรรคสองนั้น เห็นว่า เป็นข้อโต้แย้งว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๖๒ ให้สิทธิเฉพาะแก่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา และนายกรัฐมนตรี เท่านั้นที่จะโต้แย้งได้ และต้องโต้แย้งในขณะที่กฎหมายนั้นเป็นร่างกฎหมายที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้ว แต่นายกรัฐมนตรียังไม่ได้นำร่างกฎหมายนั้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยเท่านั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๖๒ หาได้ให้สิทธิผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่จะโต้แย้งในเรื่องดังกล่าวได้ไม่ จึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องที่ ๑ ในข้อนี้

ปัญหาต้องวินิจฉัยข้อ ๖ มีว่า หลักเกณฑ์การดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๗ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๓ หรือไม่

ในข้อนี้ผู้ถูกร้องที่ ๑ กล่าวอ้างว่า ในกรณีที่พรรคการเมืองใช้สิทธิและเสรีภาพเพื่อล้มล้าง การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจ ในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๓ วรรคหนึ่ง ผู้ร้องมีอำนาจเพียงยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย สั่งการ “ให้เลิกการกระทำดังกล่าว” ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๓ วรรคสอง ต่อเมื่อศาลรัฐธรรมนูญสั่งการให้พรรคการเมืองใดเลิกกระทำการตามวรรคสอง แล้ว ศาลรัฐธรรมนูญจึงอาจสั่งยุบพรรคการเมืองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๓ วรรคสาม แต่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๗ กลับให้ผู้ร้องมีอำนาจยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมืองได้ทันที ซึ่งไม่เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๓ วรรคสอง หลักเกณฑ์การดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๗ จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๓

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๓ บัญญัติว่า

“บุคคลจะใช้สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญนี้ หรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศ โดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ มิได้

ในกรณีที่บุคคลหรือพรรคการเมืองใดกระทำการตามวรรคหนึ่ง ผู้รู้เห็นการกระทำดังกล่าว ย่อมมีสิทธิเสนอเรื่องให้อัยการสูงสุดตรวจสอบข้อเท็จจริงและยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย สั่งการให้เลิกการกระทำดังกล่าว แต่ทั้งนี้ ไม่กระทบกระเทือนการดำเนินการดำเนินคดีอาญาต่อผู้กระทำการ ดังกล่าว ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการให้พรรคการเมืองใดเลิกกระทำการตามวรรคสอง ศาลรัฐธรรมนูญอาจสั่งยุบพรรคการเมืองดังกล่าวได้”

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๗ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า

“เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียน หรือเมื่อนายทะเบียนได้รับแจ้งจากคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองว่า พรรคการเมืองใดกระทำการตามมาตรา ๖๖ ให้นายทะเบียนแจ้งต่ออัยการสูงสุดพร้อมด้วยหลักฐาน ถ้าอัยการสูงสุดเห็นสมควรก็ให้ยื่นคำร้องเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองดังกล่าว ถ้าอัยการสูงสุดไม่ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ให้นายทะเบียนตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งโดยมีผู้แทนจากนายทะเบียน และผู้แทนจากอัยการสูงสุด เพื่อดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานแล้วส่งให้อัยการสูงสุดเพื่อยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญต่อไป ในกรณีที่คณะกรรมการดังกล่าวไม่อาจหาข้อยุติเกี่ยวกับการดำเนินการยื่นคำร้องได้ ให้นายทะเบียนมีอำนาจยื่นคำร้องเอง ...”

จะเห็นได้ว่า ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๖๓ วรรคสอง และวรรคสาม เมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการให้พรรคการเมืองเลิกกระทำการตามวรรคสอง กล่าวคือการใช้สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญนี้ หรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้แล้ว ศาลรัฐธรรมนูญย่อมมีอำนาจใช้ดุลพินิจสั่งยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๖๓ วรรคสาม ได้ทันที มิใช่ศาลรัฐธรรมนูญจะต้องมีคำสั่งให้พรรคการเมืองเลิกกระทำการตามวรรคสองก่อน ต่อเมื่อพรรคการเมืองไม่เลิกกระทำการศาลรัฐธรรมนูญจึงจะสั่งให้ยุบพรรคการเมืองได้ตามที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ กล่าวอ้าง ส่วนที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๗ วรรคหนึ่ง ให้ยื่นคำร้องเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมือง โดยไม่ต้องร้องขอให้มีการสั่งให้เลิกการกระทำก่อน เป็นกรณีการกระทำนั้นเสร็จสิ้นแล้วไม่อาจมีคำสั่งให้เลิกการกระทำก่อนโดยสภาพ บทบัญญัติดังกล่าวจึงมิได้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๖๓ ข้อกล่าวอ้างของผู้ถูกร้องที่ ๑ ข้อนี้น่าฟังไม่ขึ้น

ปัญหาต้องวินิจฉัยข้อ ๗ มีว่า การที่ศาลปกครองกลางมีคำพิพากษาว่า การเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๕ เป็นการเลือกตั้งที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญและการเลือกตั้งครั้งดังกล่าวถูกยกเลิกไปแล้ว ผู้ร้องจะนำเหตุที่เกิดขึ้นจากการเลือกตั้งครั้งดังกล่าวมาขอให้ยุบพรรคได้หรือไม่

ในข้อนี้ผู้ถูกร้องที่ ๓ กล่าวอ้างว่า การเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๘ เป็นการเลือกตั้งที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ และศาลปกครองกลางมีคำพิพากษาให้ยกเลิกเพิกถอนแล้ว จะนำเหตุที่เกิดขึ้นในการเลือกตั้งครั้งดังกล่าวมาขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ย่อมไม่ได้

พิจารณาแล้วเห็นว่า การที่ศาลปกครองกลางมีคำพิพากษา การเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๘ เป็นการเลือกตั้งที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญและการเลือกตั้งครั้งดังกล่าวถูกยกเลิกไปแล้ว ไม่มีผลเป็นการยกเลิกความผิดที่ได้กระทำไปแล้วไม่ เพราะเป็นคนละส่วนกัน ผู้ร้องยังนำเหตุที่ผู้ถูกร้องที่ ๓ ได้กระทำผิดซึ่งเกิดขึ้นในการเลือกตั้งครั้งดังกล่าว มาขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ได้ ข้อกล่าวอ้างของผู้ถูกร้องที่ ๓ ข้อนี้ฟังไม่ขึ้น

ปัญหาต้องวินิจฉัยข้อ ๘ มีว่า ข้อเท็จจริงตามที่ปรากฏในคำร้องรับฟังได้หรือไม่ ซึ่งมีปัญหาต้องวินิจฉัยดังนี้

ข้อ ๑ พลเอก ธรรมรักษ์ อิศรางกูร ณ อยุธยา และนายพงษ์ศักดิ์ รักตพงศ์ไพศาล ผู้บริหารพรรคไทยรักไทยร่วมกับนายบุญทวีศักดิ์ อมรสินธุ์ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ นายสุขสันต์ ชัยเทศ ผู้อำนวยการการเลือกตั้งพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ และนายอมรวิทย์ สุวรรณผา พนักงานเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตัดต่อเปลี่ยนแปลงข้อมูลการเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ หรือไม่ และ พลเอก ธรรมรักษ์ และนายพงษ์ศักดิ์ ร่วมกันให้เงินสนับสนุนพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นค่าใช้จ่ายในการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือไม่

ข้อ ๒ นายบุญทวีศักดิ์ อมรสินธุ์ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ออกหนังสือรับรองการเป็นสมาชิกพรรคของผู้สมัครพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ อันเป็นเท็จ เพื่อนำไปเป็นหลักฐานในการสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือไม่

ข้อ ๓ พลเอก ไตรรงค์ อินทรทัต และพลโท ผดุงศักดิ์ ถิ่นแสนะ ร่วมกันให้เงินสนับสนุน นายบุญบารมีภณหรือบุญอธิพิล ชินราช หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ และนางจตุติมา ภาวะดี ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ เป็นค่าใช้จ่ายในการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ หรือไม่ และการให้เงินของพลเอก ไตรรงค์และพลโท ผดุงศักดิ์ แก่ นายบุญบารมีภณ และนางจตุติมากระทำในฐานะตัวแทนของพลเอก ธรรมรักษ์ หรือไม่

ข้อ ๔ นายบุญบาทรมีภณหรือบุญอิทธิพล ชิมราช จัดทำรายงานการประชุมและออกหนังสือรับรองการเป็นสมาชิกพรรคของผู้สมัครพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ อันเป็นเท็จ เพื่อให้นำไปเป็นหลักฐานลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือไม่

ปัญหาข้อเท็จจริงที่ต้องวินิจฉัยข้อ ๑ พลเอก ธรรมรักษ์ และนายพงษ์ศักดิ์ ผู้บริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ร่วมกับนายบุญทวีศักดิ์ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ นายสุขสันต์ ผู้อำนวยการเลือกตั้งพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ และนายอมรวิทย์ พนักงานเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ติดต่อเปลี่ยนแปลงข้อมูลการเป็นสมาชิกพรรค ผู้ถูกร้องที่ ๒ หรือไม่ และพลเอก ธรรมรักษ์ และนายพงษ์ศักดิ์ ร่วมกันให้เงินสนับสนุนพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นค่าใช้จ่ายในการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือไม่

ข้อเท็จจริงที่คู่กรณีไม่ได้โต้แย้งกันฟังได้ว่า นายอมรวิทย์ พนักงานการเลือกตั้ง กลุ่มปฏิบัติงานคอมพิวเตอร์ ฝ่ายวิจัยและพัฒนาระบบบริหารฐานข้อมูลพรรคการเมือง สำนักงานกิจการพรรคการเมือง และออกเสียงประชามติ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ทำการเปลี่ยนแปลงฐานข้อมูลสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ในเครื่องคอมพิวเตอร์แม่ข่ายของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยนำรายชื่อผู้ที่ได้เป็นสมาชิกพรรคที่เคยแจ้งไว้ต่อสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ณ วันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๔๕ ไปใส่ไว้แทนสมาชิกพรรคที่เคยแจ้งไว้ ณ วันดังกล่าว จำนวน ๖๑ ราย ตามรายงานการตรวจสอบข้อมูลสมาชิกพรรคพัฒนาชาติไทย ปี ๒๕๔๘ เอกสารหมายเลข ร.๖๐ และในจำนวนสมาชิก ๖๑ รายดังกล่าว ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในนามพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ในการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๕ จำนวน ๒๑ ราย แต่ถูกตัดสิทธิไม่ให้ลงสมัครรับเลือกตั้งทั้งหมด ส่วนใหญ่ถูกตัดสิทธิเพราะเหตุเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ นับถึงวันสมัครรับเลือกตั้งติดต่อกันเป็นเวลาน้อยกว่า ๕๐ วัน มีบางรายถูกตัดสิทธิเพราะเหตุเป็นสมาชิกหลายพรรคในเวลาเดียวกัน

พิจารณาแล้วเห็นว่า นายอมรวิทย์ ให้การต่อคณะกรรมการสืบสวนข้อเท็จจริงตามบันทึกถ้อยคำ เอกสารหมายเลข ร.๒๓ ร.๒๔ และเบิกความต่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญว่า เมื่อประมาณปลายเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ นายบุญทวีศักดิ์โทรศัพท์ไปขอพบนายอมรวิทย์นอกสำนักงาน เมื่อนายอมรวิทย์ไปพบนายบุญทวีศักดิ์ นายบุญทวีศักดิ์ขอให้ช่วยเปลี่ยนแปลงรายชื่อสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เพื่อให้ผู้ที่ลงสมัครในนามพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ มีหลักฐานการเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ นับถึงวันสมัครรับเลือกตั้งติดต่อกันไม่น้อยกว่า ๕๐ วัน และเสนอให้ค่าตอบแทนแก่นายอมรวิทย์เป็นเงิน ๓๐,๐๐๐ บาท นายอมรวิทย์ไปปรึกษานางภัทรลาหรือเลียม พงษ์อุคดา เพื่อนร่วมงานว่าการแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายชื่อ

สมาชิกพรรคทำได้หรือไม่ นางภัทรลาให้คำแนะนำว่าทำได้ เพราะเป็นข้อมูลของพรรคนั่นเอง นายอมรวิทย์ มอบนามบัตรนายบุญทวีศักดิ์ให้แก่นางภัทรลา นางภัทรลาได้โทรศัพท์พูดคุยกับนายบุญทวีศักดิ์ ต่อมาวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๔๕ เวลาประมาณ ๒๑ นาฬิกา นายอมรวิทย์ไปรับแผ่นดิสก์ข้อมูลสมาชิก พรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ที่แก้ไขแล้วจำนวน ๒ แผ่น และแบบแจ้งจำนวนสมาชิกพรรคการเมืองที่เพิ่มขึ้น ในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมา (แบบ ท.พ.๖) จำนวน ๓๔ แผ่น จากนายบุญทวีศักดิ์และรับเงินจำนวน ๓๐,๐๐๐ บาท จากนายบุญทวีศักดิ์ และเมื่อวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๔๕ เวลาประมาณ ๕ นาฬิกา นายอมรวิทย์นำแผ่นดิสก์ที่รับมาจากนายบุญทวีศักดิ์ไปดำเนินการแก้ไขฐานข้อมูลสมาชิกพรรค ผู้ถูกร้องที่ ๒ ที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง นอกจากนายอมรวิทย์แล้วยังมีนายสุขสันต์ ให้อ้อยคำต่อนายสุเทพ เพื่ออุสบรรณ เลขานุการพรรคประชาธิปัตย์ ตามบันทึกถ้อยคำเอกสารหมาย ร.๑๐ แผ่นที่ ๕ ถึง ๑๓ และให้การต่อคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริง ตามบันทึก ถ้อยคำเอกสารหมาย ร.๓๗ ทั้งเบิกความต่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญว่า เมื่อวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๔๕ เวลาประมาณ ๑๓ นาฬิกา ขณะที่นายสุขสันต์อยู่ที่จังหวัดนครพนม ได้รับการติดต่อจากนายชวการ โดสสวัสดิ์ ซึ่งเป็นเพื่อนกันมานานประมาณ ๕ ปี ว่า ยินดีทำงานให้ผู้ถูกร้องที่ ๑ หรือไม่ เป็นงานจัดหา พรรคการเมืองเล็กลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในพื้นที่เป้าหมายคือภาคใต้ สุพรรณบุรี อ่างทอง สระแก้ว และปราจีนบุรี โดยผู้ถูกร้องที่ ๑ ออกค่าใช้จ่ายให้อย่างน้อย ๑๐๐,๐๐๐ บาทต่อคน ขณะที่นายสุขสันต์ขับริยณต์เข้ากรุงเทพมหานคร นายสุขสันต์ติดต่อพรรคการเมืองเล็กได้ ๔ พรรค คือ ผู้ถูกร้องที่ ๒ พรรคเกษตรกรไทย พรรคธัมมาธิปไตย และพรรคฤๅษีไทยมั่นคง เมื่อเดินทางถึง กรุงเทพมหานคร นายสุขสันต์ไปพบนายชวการ และนายบุญทวีศักดิ์ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ที่โรงแรม กานต์มณี พุดคุยหรือเกี่ยวกับการวางตัวผู้สมัครและค่าใช้จ่าย วันรุ่งขึ้นนายสุขสันต์พบหัวหน้าพรรค ที่เหลืออีก ๓ พรรค ที่โรงแรมกานต์มณี แล้วนายสุขสันต์ดำเนินการจัดหาผู้สมัครพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ โดยใช้โรงแรมกานต์มณีเป็นศูนย์ประสานงาน เมื่อวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๔๕ นายบุญทวีศักดิ์นำแผ่นดิสก์ ฐานข้อมูลสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ มาให้นายสายัณห์ เจียมสวัสดิ์ ผู้ประสงค์ลงสมัครคนหนึ่ง และ ผู้หญิงที่ไปกับนายอำนาจ รอดช่วย ผู้สมัครอีกคนหนึ่ง พิมพ์แก้ไขเครื่องคอมพิวเตอร์ในห้องพักที่ โรงแรมกานต์มณี โดยนำรายชื่อผู้ที่จะลงสมัครรับเลือกตั้งในนามพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ใส่เข้าไปแทน สมาชิกเดิม นายสุขสันต์เป็นคนกำกับเองว่าจะเอาใครเข้า จะเอาใครออก และเมื่อนายบุญทวีศักดิ์ตรวจสอบแล้ว นายบุญทวีศักดิ์นำแผ่นดิสก์ดังกล่าวไปคืนเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยนายสุขสันต์

มอบเงินจำนวน ๕๐,๐๐๐ บาท ให้แก่นายบุญทวีศักดิ์เป็นค่าดำเนินการ วันรุ่งขึ้นเวลาประมาณ ๑๐ นาฬิกา นายสุขสันต์ให้นางสาวมณฑิราภรณ์ พิมพ์จันทร์ เลขานุการตรวจสอบรายชื่อสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ในเว็บไซต์ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ปรากฏว่ามีรายชื่อผู้ที่ใส่เข้าไปใหม่ครบถ้วน ก่อนการเลือกตั้งปี ๒๕๔๘ นายสุขสันต์เคยแก้ไขฐานข้อมูลสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ให้ผู้ที่ลงสมัคร ในนามพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ที่จังหวัดนครพนมมาแล้วครั้งหนึ่ง จำนวนประมาณ ๑๐ คน แต่ลงสมัคร เพียง ๑ คน ในครั้งนั้นนายบุญทวีศักดิ์เป็นผู้ไปติดต่อกับเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เช่นเดียวกัน เห็นว่า คำให้การและคำเบิกความของนายอมรวิทย์ และนายสุขสันต์ดังกล่าวสอดคล้องต้องกัน ในสาระสำคัญ ทั้งคำเบิกความและคำให้การของนายอมรวิทย์และนายสุขสันต์ดังกล่าวเป็นเรื่องที่อาจทำให้ ตนเองต้องรับโทษในคดีอาญา และมีค่าใช้จ่ายชดเชยผู้อื่นเพื่อให้ตนเองพ้นผิด จึงมีน้ำหนักให้รับฟังได้ ประกอบกับตามบันทึกถ้อยคำของนายวีระศาสตร์ นริศบุญสนอง ผู้อำนวยการฝ่ายวิจัยและพัฒนาระบบ บริหารฐานข้อมูลพรรคการเมือง ผู้บังคับบัญชาของนายอมรวิทย์ เอกสารหมายเลข ร.๒๕ และ ร.๒๖ ปรากฏว่า นายอมรวิทย์ยอมรับมาตั้งแต่เมื่อวันที่ ๑๕ หรือ ๑๖ มีนาคม ๒๕๔๘ อันเป็นช่วงเวลาภายหลัง มีข่าวว่ามีการแก้ไขฐานข้อมูลสมาชิกพรรคการเมืองในคอมพิวเตอร์แม่ข่ายของสำนักงานคณะกรรมการ การเลือกตั้งได้ไม่นานว่า เป็นคนแก้ไขฐานข้อมูลสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เองโดยได้รับการติดต่อ จากนายบุญทวีศักดิ์ เมื่อนายอมรวิทย์ถูกดำเนินคดีทางวินัยนายอมรวิทย์ก็ได้ให้การเช่นเดียวกันต่อ คณะกรรมการสอบสวน และเมื่อนายอมรวิทย์ถูกดำเนินคดีอาญาขอหาปลอมแปลงเอกสาร นายอมรวิทย์ ก็ได้ให้การรับสารภาพในชั้นสอบสวนและเบิกความต่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญว่า ไม่ประสงค์ต่อสู้ คดีอาญาที่อยู่ในระหว่างดำเนินการ แสดงว่านายอมรวิทย์ยอมรับมาโดยตลอดว่า เป็นคนแก้ไขฐานข้อมูล สมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ โดยได้รับการติดต่อนายบุญทวีศักดิ์ นอกจากนี้นางภัทรลภาหรือเลียม พงษ์อุตคา เพื่อนร่วมงานของนายอมรวิทย์ ยังได้ให้การต่อคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนตามบันทึกถ้อยคำ เอกสารหมายเลข ร.๒๗ และเบิกความต่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญว่า ในวันที่นายอมรวิทย์ไปปรึกษาเรื่อง การแก้ไขเปลี่ยนแปลงฐานข้อมูลสมาชิกพรรคการเมืองนั้น นายอมรวิทย์ให้นามบัตรของบุคคลหนึ่ง แก่นางภัทรลภา นางภัทรลภายอมรับว่าได้โทรศัพท์ไปแจ้งบุคคลดังกล่าวว่า การแก้ไขชื่อทำได้ แต่ต้องทำ หนังสือมาตามขั้นตอน แม้นางภัทรลภาอ้างว่า จำไม่ได้ว่านามบัตรที่นายอมรวิทย์มอบให้เป็นนามบัตร ของใคร และไม่ยืนยันว่าคนที่ตนโทรศัพท์พูดคุยด้วยเป็นใคร แต่เมื่อพิเคราะห์ถึงข้อเท็จจริงที่ว่า เมื่อนางภัทรลภาได้รับนามบัตรจากนายอมรวิทย์แล้ว นางภัทรลภาเป็นฝ่ายโทรศัพท์ไปหาผู้ที่มีชื่อ

ในนามบัตรเอง และเรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องสำคัญ เป็นไปไม่ได้ที่นางภัทรลาภจะไม่ดูชื่อเจ้าของนามบัตร และไม่สนใจที่จะทราบว่ามีผู้ที่ต้องการแก้ไขข้อมูลเป็นใคร เชื่อว่านางภัทรลาภทราบดีว่า บุคคลตามนามบัตรที่นางภัทรลาภพูดคุยด้วยคือนายบุญทวีศักดิ์ เป็นการสนับสนุนคำของนายอมรวิทย์และนายสุขสันต์ที่ว่า ผู้ที่ไปติดต่อกับนายอมรวิทย์เพื่อขอให้แก้ไขเปลี่ยนแปลงฐานข้อมูลพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ คือนายบุญทวีศักดิ์นั่นเอง พยานผู้ร้องในเรื่องนี้ยังมีนายสาธิต ภิเษมสวัสดิ์ ซึ่งให้การต่อคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงตามบันทึกถ้อยคำเอกสารหมายเลข ร.๔๑ ว่า ภายหลังจากสภาผู้แทนราษฎร นายสาธิตประสงค์ลงสมัครรับเลือกตั้งในนามพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เมื่อวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๔๘ นายสาธิตเดินทางไปโรงแรมกานต์มณีเพื่อให้คณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ พิจารณา พบนายบุญทวีศักดิ์ นายสุขสันต์ และผู้ประสงค์ลงสมัครหลายคน และนายอานนท์ หิรัญศิริ พนักงานโรงแรมกานต์มณี ให้ถ้อยคำต่อคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงตามเอกสารหมายเลข ร.๔๓ ยืนยันตามภาพถ่ายของนายบุญทวีศักดิ์ว่า นายบุญทวีศักดิ์อยู่ในห้องพักหมายเลข ๒๐๓ และได้ร่วมกับนายสุขสันต์จัดทำเอกสารการสมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แสดงว่าในช่วงเวลาที่มีการเตรียมการจัดส่งผู้สมัครในนามพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ที่โรงแรมกานต์มณี นายบุญทวีศักดิ์อยู่ที่โรงแรมกานต์มณีและรู้เห็นโดยตลอด แม้นายสุขสันต์ให้การและเบิกความยืนยันว่า ระหว่างวันที่ ๖ และวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๔๘ นายบุญทวีศักดิ์ไปพบเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ๒ ครั้ง ครั้งแรกตอนไปปรับแผ่นดิสก์เพื่อนำมาทำการแก้ไขเมื่อเวลาประมาณ ๒๑ นาฬิกา ของวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๔๘ และครั้งที่ ๒ ตอนนำแผ่นดิสก์ไปคืนเวลาประมาณ ๒ นาฬิกา ของวันรุ่งขึ้น ในขณะที่นายอมรวิทย์ยืนยันว่า คืนวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๔๘ นายอมรวิทย์พบนายบุญทวีศักดิ์ครั้งเดียวตอนไปปรับแผ่นดิสก์เมื่อเวลาประมาณ ๒๑ นาฬิกา แต่เชื่อว่าข้อเท็จจริงเป็นดังถ้อยคำของนายอมรวิทย์ เพราะนายสาธิต ให้การตามบันทึกถ้อยคำเอกสารหมายเลข ร.๔๑ ด้วยว่า เมื่อวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๔๘ นายสาธิตไปปรับหนังสือรับรองการเป็นสมาชิกพรรคที่โรงแรมกานต์มณี นายสุขสันต์ขอให้พยานช่วยจัดทำบัญชีรายชื่อผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ในภาคใต้ นายสาธิตออกจากโรงแรมกานต์มณีและเดินทางกลับเมื่อเวลาประมาณ ๑๘ นาฬิกา แสดงว่า การแก้ไขแผ่นดิสก์ข้อมูลสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ต้องดำเนินการแล้วเสร็จตั้งแต่ก่อนเวลา ๑๘ นาฬิกา และข้อมูลเกี่ยวกับสมาชิกพรรคเป็นเรื่องสำคัญ ผู้ถูกร้องที่ ๒ เพิ่งส่งแผ่นดิสก์รายชื่อสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ที่เพิ่มขึ้นในรอบปี ๒๕๔๘ แก่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งก่อนหน้านั้นไม่นาน นายบุญทวีศักดิ์ในฐานะหัวหน้าพรรคน่าจะต้องมีสำเนาไว้ จึงไม่มีความจำเป็น

ต้องไปขออนุญาตนายอมรวิทย์มาทำการแก้ไข ทั้งนายสุขสันต์ไม่รู้เห็นเหตุการณ์ขณะที่นายอมรวิทย์พบนายบุญทวีศักดิ์ด้วยตนเอง อาจจดจำเวลาและเรื่องราวคลาดเคลื่อนได้ ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า นายบุญทวีศักดิ์และนายสุขสันต์ ร่วมกับนายอมรวิทย์ ตัดต่อเปลี่ยนแปลงข้อมูลการเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒

ส่วนที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ อ้างในคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาและคำแถลงการณ์ปิดคดีเป็นหนังสือว่า ในรายงานของคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนระบุว่า วันเวลาที่มีการแก้ไขฐานข้อมูลสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ครั้งสุดท้ายคือวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๔๕ เวลา ๑๕.๔๓ นาฬิกา ขัดแย้งกับคำให้การของนายสุขสันต์ที่ว่า นายบุญทวีศักดิ์นำแผ่นดิสก์ที่แก้ไขข้อมูลสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ แล้วไปให้นายอมรวิทย์ คีน วันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๔๕ ทั้งยังขัดแย้งกับคำของนายอมรวิทย์ที่ว่า นายอมรวิทย์ดำเนินการแก้ไขฐานข้อมูลสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ วันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๔๕ เวลาประมาณ ๕ นาฬิกา คำให้การของนายสุขสันต์และนายอมรวิทย์รับฟังไม่ได้นั้น ในข้อนี้นายอภิชาติ ศรีวิชัย อนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริง เบิกความต่อคณะกรรมการรัฐธรรมนูญว่า เวลา ๑๕.๔๓ นาฬิกา ของวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๔๕ ที่กล่าวถึงในรายงานการตรวจสอบข้อมูลสมาชิกพรรคพัฒนาชาติไทย ปี ๒๕๔๘ เอกสารหมาย ร. ๖๐ แผ่นที่ ๓ คือ วันเวลาที่มีการแก้ไขข้อมูลในแผ่นดิสก์ และบันทึกข้อมูลที่แก้ไขในแผ่นดิสก์แผ่นนั้น ไม่ใช่วันเวลาที่มีการนำแผ่นดิสก์นั้นเข้าไปแก้ไขข้อมูลในเครื่องคอมพิวเตอร์แม่ข่ายของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง คำให้การของนายสุขสันต์และนายอมรวิทย์จึงหาได้ขัดแย้งกับรายงานของคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงดังกล่าวแต่ประการใดไม่ และที่ผู้ถูกร้องที่ ๒ อ้างว่า เมื่อวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๔๕ นายบุญทวีศักดิ์ไปที่อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์ พร้อมกับนายประพัฒน์ เพชรทอง และนายเอนก จินสนธิ เพื่อเช่ารถยนต์มาใช้ในการหาเสียง และเดินทางกลับวันรุ่งขึ้นนั้น นายประพัฒน์ และนายเอนก เป็นลูกพรรคของผู้ถูกร้องที่ ๒ เอง คำเบิกความของนายประพัฒน์ และนายเอนก จึงไม่มีน้ำหนัก ข้อต่อสู้ของผู้ถูกร้องที่ ๑ และผู้ถูกร้องที่ ๒ ดังกล่าวรับฟังไม่ได้

ปัญหาต้องวินิจฉัยต่อไปมีว่า พลเอก ธรรมรักษ์ และนายพงษ์ศักดิ์ ร่วมกับนายบุญทวีศักดิ์ นายสุขสันต์ และนายอมรวิทย์ ตัดต่อเปลี่ยนแปลงข้อมูลการเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ หรือไม่ และ พลเอก ธรรมรักษ์ และนายพงษ์ศักดิ์ ร่วมกันให้เงินสนับสนุนพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นค่าใช้จ่ายในการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตลงแข่งขันกับผู้สมัครรับเลือกตั้งพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ หรือไม่ ในข้อนี้นายชวการ โตสวัสดิ์ ให้การต่อนายสุเทพ เทือกสุบรรณ

เลขานุการพรรคประชาธิปัตย์ และต่อคณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวน ตามเอกสารหมายเลข ร.๑๐ และ ร.๑๖ กับเบิกความต่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญว่า เมื่อประมาณปลายเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๔๙ นายพงษ์ศรีหรือยุทธพงษ์ ศิวาโมกษ์ นัดให้นายชวการไปพบที่ร้านอาหารแห่งหนึ่งริมถนนนนทบุรี ตำบลใหม่ นายพงษ์ศรีสอบถามนายชวการว่า หาพรรคการเมืองลงสมัครแข่งขันกับผู้ถูกร้องที่ ๑ เพื่อหลีกเลี่ยงการที่จะต้องได้คะแนนไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๐ ของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่มีผู้สมัครเพียงพรรคเดียวได้หรือไม่ มีค่าใช้จ่ายให้ผู้สมัครคนละ ๑๐๐,๐๐๐ บาท นายชวการ โทรศัพท์ติดต่อนายสุขสันต์ ชัยเทศ นายสุขสันต์ โทรศัพท์กลับมาแจ้งว่า ติดต่อได้ ๔ พรรคคือ ผู้ถูกร้องที่ ๒ พรรคธัมมาธิปไตย พรรคกฤษไทยมั่นคง และพรรคเกษตรกรไทย ต่อมาวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๔๙ นายพงษ์ศรีโทรศัพท์แจ้งนายชวการว่า “นาย” ต้องการพบ และนัดให้นายชวการไปพบนายพงษ์ศรีที่ร้านอาหารข้างที่ทำการพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ตอนค่ำ นายชวการเดินทางไปถึงร้านอาหารดังกล่าวเวลาประมาณ ๑๙.๓๐ นาฬิกา พบนายพงษ์ศรี นายทวี สุวรรณพัฒน์ และนายธีรชัย หรือด้อย จุลพัฒน์ รออยู่ก่อน นายพงษ์ศรีแนะนำนายชวการให้รู้จักนายทวีและนายธีรชัย นายพงษ์ศรีแจ้งนายชวการว่า คนที่จะพาไปพบคือพลเอก ชรรมรักษ์ อิศรางกูร ณ อยุธยา และนายทวีเป็นคนสนิทของพลเอก ชรรมรักษ์ ต่อมาเวลาประมาณ ๒๐.๓๐ นาฬิกา นายทวี นายพงษ์ศรีและนายธีรชัยพานายชวการขึ้นไปบนที่ทำการพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ไปรอพลเอก ชรรมรักษ์ ที่ห้องประชุมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ติดห้องทำงานของพลเอก ชรรมรักษ์ หลังจากนั้นประมาณครึ่งชั่วโมง พลเอก ชรรมรักษ์ พร้อมด้วยนายพงษ์ศักดิ์ นายทหารนอกเครื่องแบบ ๒ คน และอดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เขต ๑๕ จังหวัดนครราชสีมา เข้ามาในห้อง โดยนั่งตามแผนผังแนบท้ายเอกสารหมายเลข ร.๑๑ พลเอก ชรรมรักษ์สอบถามนายทวีว่า เรื่องที่ให้ไปดำเนินการเรียบร้อยแล้วหรือไม่ นายทวีตอบว่า จัดหามาได้ ๓ พรรค พร้อมกับยื่นรายชื่อผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อพรรคละ ๕ คน รวม ๑๕ คน พลเอก ชรรมรักษ์ ดูรายชื่อแล้วสอบถามถึงขั้นตอนและวิธีการแก้ไขคุณสมบัติของผู้สมัคร นายชวการชี้แจงว่า จะใช้วิธีการที่เรียกว่าตัดต่อพันธุกรรม โดยนำรายชื่อผู้ที่ต้องการจะส่งลงสมัครเข้าไปแทนสมาชิกที่มีคุณสมบัติครบ โดยคงหมายเลขสมาชิกกับวันที่รับสมัครไว้ และทำให้มีลักษณะกระดาษกระจายเพื่อให้ยากต่อการตรวจสอบ หลังจากชี้แจงและพูดคุยรายละเอียดวิธีการในการดำเนินการเสร็จสิ้น พลเอก ชรรมรักษ์ หันไปถามนายพงษ์ศักดิ์ว่า เอาตามนี้นะ นายพงษ์ศักดิ์ ตอบว่าตกลงตามนี้ แล้วนายพงษ์ศักดิ์แยกตัวกลับไป พลเอก ชรรมรักษ์เปรยขึ้นว่า จำเป็นต้องนำนายพงษ์ศักดิ์มานั่งฟังด้วยเพราะเขาเป็นผู้จ่ายเงิน วันรุ่งขึ้น

เวลาประมาณ ๑๔ นาฬิกา นายธีรชัยโทรศัพท์แจ้งนายชวกรว่า พลเอก ธรรมรักษ์ ให้ไปปรับเงินค่าสมัครของผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อที่ทำการพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ นายธีรชัยและนายชวกรออกเดินทางไปที่ทำการพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ พร้อมกับนายทวี นายพงษ์ศรีและนายธีรชัย ระหว่างทางมีคนโทรศัพท์เข้าโทรศัพท์มือถือของนายทวี แจ้งว่าพลเอก ธรรมรักษ์ ให้ไปปรับเงินที่กระทรวงกลาโหม เมื่อไปถึงกระทรวงกลาโหม นายชวกร นายทวี นายพงษ์ศรี และนายธีรชัยนั่งรออยู่ประมาณ ๒๐ นาที พลเอก ธรรมรักษ์ เดินผ่านมา และเรียกนายทวีเข้าไปในห้องทำงาน สักครู่นายทวีออกมาจากห้องถือเงินมามอบให้นายชวกร นำไปจัดการเรื่องการสมัครแบบบัญชีรายชื่อ แจ้งว่าพลเอก ธรรมรักษ์ ให้ค่าสมัครมาเพียงพรรคเดียว อีก ๒ พรรคให้ช่วยตัวเองไปก่อน ต่อมาวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๕๐ นายทวีนำเงินไปให้นายชวกรที่โรงแรมกานต์มณี ช่วยกันนับใส่ซอง ซองละ ๒๐,๐๐๐ บาท ได้ ๑๒ ซอง ซึ่งไม่พอจำนวนผู้สมัคร ๓๓ คน นายทวีกลับออกไปรับเงินมาอีกครั้ง ใส่ซองได้ ๓๘ ซอง ซึ่งรวมเป็นเงินทั้งสิ้น ๗๖๐,๐๐๐ บาท มอบให้ผู้สมัครไป ๓๓ ซอง ที่เหลือแบ่งกันระหว่างผู้ร่วมงาน ต่อมาวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๕๐ นายทวีมอบเงินให้นายชวกรอีก ๑๔๐,๐๐๐ บาท เพื่อให้ นายชวกร โอนไปเข้าบัญชีนายสุขสันต์ แล้วให้นายสุขสันต์มอบให้ผู้สมัครในนามพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ที่ยังไม่ได้สมัครอีก ๑ คน ซึ่งแม้มีนายชวกรเพียงคนเดียวที่ให้การและเบิกความยืนยันข้อเท็จจริงดังกล่าว แต่คำให้การและคำเบิกความของนายชวกรมีรายละเอียดของเหตุการณ์และสถานที่ ซึ่งโดยเนื้อหาเป็นเรื่องยากที่จะแต่งเรื่องราวขึ้นได้เอง ทั้งเหตุการณ์บางตอนยังสอดคล้องกับที่พยานผู้ร้องคือ นายสุขสันต์ ชัยเทศ ให้ถ้อยคำต่อนายสุเทพ ตามบันทึกถ้อยคำเอกสารหมายเลข ร.๑๐ แผ่นที่ ๕ ถึง ๑๓ และให้การต่อคณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริง ตามบันทึกถ้อยคำเอกสารหมายเลข ร.๓๗ ทั้งเบิกความต่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญว่า วันที่ นายชวกรติดต่อขอให้ นายสุขสันต์ ช่วยจัดหาพรรคการเมืองเล็กลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแข่งขันกับผู้ถูกร้องที่ ๑ นั้น นายชวกรบอกด้วยว่า พื้นที่เป้าหมาย คือ ภาคใต้ สุพรรณบุรี อ่างทอง สระแก้ว และปราจีนบุรี ซึ่งก็ปรากฏว่า นายสุขสันต์จัดส่งผู้สมัครพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ในภาคใต้ ซึ่งเป็นเขตเลือกตั้งที่พรรคประชาธิปัตย์ได้รับความนิยมสูงจำนวนถึง ๒๑ คน จากจำนวนที่ส่งลงสมัครทั้งสิ้น ๓๓ คน เขตเลือกตั้งดังกล่าวล้วนเป็นเขตที่หากมีผู้สมัครของผู้ถูกร้องที่ ๑ เพียงคนเดียว โอกาสที่จะได้คะแนนเสียงไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๐ ของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตนั้นเป็นไปได้ยาก เป็นการเชื่อมกับถ้อยคำของนายชวกรที่ว่า นายพงษ์ศรีบอกนายชวกรว่า พลเอก ธรรมรักษ์ เน้นให้หาผู้สมัครในพื้นที่จังหวัดภาคใต้อีกด้วย นอกจากนี้ นายสุขสันต์ยังให้การและเบิกความด้วยว่า เมื่อวันที่ ๘

มีนาคม ๒๕๔๕ นายชวการโทรศัพท์ถามนายสุขสันต์ว่ามีผู้สมัครเหลืออีกกี่คน นายสุขสันต์บอกว่าเหลือจังหวัดนครพนม ๕ เขต กับสกลนคร ๒ เขต รวม ๗ คน นายชวการจึงโอนเงินจำนวน ๑๔๐,๐๐๐ บาท ไปเข้าบัญชีเงินฝากของนายสุขสันต์ที่ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) สาขานครพนม แต่เนื่องจากนายสุขสันต์จัดเตรียมเอกสารให้ไม่ทันจึงไม่ส่งลงสมัคร และได้โอนเงินจำนวนดังกล่าวผ่านตู้เบิกถอนเงินอัตโนมัติคืนแก่นายชวการเมื่อวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๔๕ สอดคล้องกับถ้อยคำของนายชวการเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวอีกด้วย ทำให้คำให้การและคำเบิกความของนายชวการมีน้ำหนักน่าเชื่อถือยิ่งขึ้น

ส่วนที่ปรากฏว่าพยานอื่นที่อยู่ในเหตุการณ์เดียวกัน คือนายทวิ นายพงษ์ศรีและนายธีรชัย ให้การและเบิกความแตกต่างกับนายชวการนั้น เหตุการณ์ที่ทำการพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เมื่อวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๔๕ ซึ่งนายชวการยืนยันว่า วันดังกล่าวนายชวการ นายทวิ นายพงษ์ศรี และนายธีรชัย ได้ขึ้นไปพบพลเอก ชรรมรักษ์และนายพงษ์ศักดิ์ มีการพูดคุยกันเกี่ยวกับรายละเอียดขั้นตอนและวิธีการแก้ไขคุณสมบัติโดยวิธีการที่เรียกว่าการตัดต่อพันธุกรรม แต่นายทวิ นายพงษ์ศรีและนายธีรชัยต่างให้การต่อคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนตามบันทึกถ้อยคำเอกสารหมายเลข ร.๒๗๒ ร.๒๗๑ ร.๒๗๐ และเบิกความต่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญว่า วันดังกล่าวนายชวการ นายทวิ นายพงษ์ศรีและนายธีรชัย ไม่ได้ขึ้นไปทำทำการพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เนื่องจากได้รับแจ้งว่า ผู้ใหญ่ไม่ว่างนั้น เมื่อพิจารณาคำให้การของนายทวิ นายพงษ์ศรีและนายธีรชัย โดยละเอียดแล้ว ตามคำให้การของนายทวิและนายธีรชัย ปรากฏว่า นายทวิไม่เคยทราบมาก่อนว่า นายชวการต้องการให้นายทวิติดต่อผู้ใหญ่ของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เพียงทราบขณะที่นั่งรับประทานอาหารกัน แต่ตามคำให้การของนายพงษ์ศรี ทั้งนายทวิและนายธีรชัยทราบมาก่อนแล้วว่า นายชวการต้องการให้นายทวิติดต่อผู้ใหญ่ของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ส่วนเหตุการณ์ที่กระทรวงกลาโหม เมื่อวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๔๕ ซึ่งนายชวการยืนยันว่า เมื่อพลเอก ชรรมรักษ์ เดินทางมา พลเอก ชรรมรักษ์เรียกนายทวิเข้าไปในห้องทำงาน สักครู่ นายทวิออกมาจากห้อง ถือเงินมาในมือ มอบให้นายชวการไปจัดการเรื่องการสมัครแบบบัญชีรายชื่อ และแจ้งว่าพลเอก ชรรมรักษ์ ให้ค่าสมัครมาเพียงพรรคเดียว อีก ๒ พรรคให้ช่วยตัวเองไปก่อน แต่นายทวิ นายพงษ์ศรีและนายธีรชัย ต่างให้การและเบิกความว่า ในวันดังกล่าว นายทวิไม่ได้เข้าไปในห้องทำงานของพลเอก ชรรมรักษ์ และไม่ได้รอพบ เนื่องจากพลเอก ชรรมรักษ์ มีแขก และนายชวการมีธุระสำคัญรอไม่ได้นั้น ตามคำเบิกความของนายทวิและนายธีรชัย ปรากฏว่า ก่อนไปกระทรวงกลาโหม นายทวิ นายธีรชัย และนายพงษ์ศรีทราบแล้วว่า ผู้ที่จะไปพบที่กระทรวงกลาโหม คือพลเอก ชรรมรักษ์ แต่นายพงษ์ศรีกลับให้การว่า แม้ขึ้นไปบนกระทรวงกลาโหมกันแล้ว ก็ยังไม่ทราบว่า

ผู้จะไปพบเป็นใคร นอกจากนี้ตามคำให้การของนายทวีและนายพงษ์ศรีไม่ปรากฏว่า ขณะที่รอพลเอก ธรรมรักษ์ อยู่ นั้น นายธีรชัยแยกไปรอที่รถยนต์ก่อน แต่นายธีรชัยกลับให้การยืนยันว่า หลังจากรอพลเอก ธรรมรักษ์ ได้ประมาณ ๑๐ นาที นายธีรชัยแยกไปรอที่รถยนต์ คำให้การของนายทวี นายพงษ์ศรี และนายธีรชัย เกี่ยวกับเหตุการณ์ที่ทำการพรรคไทยรักไทยและที่กระทรวงกลาโหมจึงมีข้อแตกต่างในสาระสำคัญหลายประการ

ส่วนเหตุการณ์ที่โรงแรมกานต์มณีเมื่อวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๔๘ ที่นายชวการให้การและเบิกความว่า นายทวินำเงินไปให้นายชวการที่โรงแรมกานต์มณี ช่วยกันนับใส่ซอง ซองละ ๒๐,๐๐๐ บาท ได้ ๑๒ ซอง ไม่พอจำนวนผู้สมัคร ๓๓ คน นายทวิกลับออกไปรับเงินมาอีกครั้ง ใส่ซองได้ ๓๘ ซอง ซึ่งรวมเป็นเงินทั้งสิ้น ๑๖๐,๐๐๐ บาท มอบให้ผู้สมัครไป ๓๓ ซอง ที่เหลือแบ่งกันระหว่างเพื่อนร่วมงานนั้น เรื่องนี้ นายธีรชัยให้การและเบิกความรับว่า นายธีรชัยเป็นคนไปซื้อซองที่ร้านสะดวกซื้อตรงข้ามโรงแรมกานต์มณี แล้วช่วยนับเงินแบ่งใส่ซอง นายชวการเป็นคนนำไปมอบให้ผู้สมัคร แม้ นายธีรชัยเบิกความว่า ไม่ทราบว่าเป็นเงินจำนวนดังกล่าว นายชวการได้จากใคร แต่เงินจำนวน ๑๖๐,๐๐๐ บาท เป็นเงินจำนวนมาก นายบุญทวีศักดิ์ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ยืนยันตลอดมาว่า พรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ไม่มีเงินที่จะนำไปสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้ง แสดงว่า เงินจำนวนดังกล่าวไม่ใช่เงินของผู้ถูกร้องที่ ๒ เมื่อพิจารณาประกอบกับข้อเท็จจริงที่ว่า นายธีรชัยไม่เคยรู้จักนายชวการมาก่อน ในขณะที่ นายธีรชัยเป็นผู้ที่มีความใกล้ชิดกับนายทวิ ถึงขนาดที่นายทวิจัดหาบัตรอนุญาตผ่านเจ้าออกกระทรวงกลาโหมให้นายธีรชัยนำไปติดกระจกรถยนต์ การที่นายธีรชัยไปช่วยซื้อซองใส่เงินและช่วยนับเงินใส่ซองที่โรงแรมกานต์มณีเมื่อวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๔๘ จึงเชื่อได้ว่า เป็นการไปช่วยงานของนายทวิที่ได้รับมอบหมายจากพลเอก ธรรมรักษ์ และเชื่อได้ว่าเงินจำนวนดังกล่าวเป็นเงินที่นายทวินำไปมอบให้นายชวการเพื่อนำไปแจกจ่ายให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ และผู้ดำเนินการจัดหาผู้สมัคร

สำหรับเหตุการณ์ในวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๔๘ ที่นายชวการให้การและเบิกความว่า นายทวิมอบเงินให้นายชวการอีก ๑๔๐,๐๐๐ บาท เพื่อให้ นายชวการโอนไปเข้าบัญชีนายสุขสันต์ และให้นายสุขสันต์มอบให้ผู้สมัครในนามพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ที่ยังไม่ได้สมัครอีก ๗ คนนั้น นอกจากนายสุขสันต์จะได้อให้การและเบิกความยืนยันข้อเท็จจริงดังกล่าวแล้ว ยังมีหลักฐานคือใบคำขอโอนเงินของธนาคารกสิกรไทย สาขาดนประดิพัทธ์ เอกสารหมายเลข ร.๒๒๓ มีข้อความระบุว่า นายชวการขอโอนเงินจำนวน ๑๔๐,๐๐๐ บาท

ไปเข้าบัญชีของนายสุขสันต์ที่ธนาคารกสิกรไทย สาขานครพนม เป็นพยานเอกสารสนับสนุนคำของ นายชวการและนายสุขสันต์อีกด้วย ส่วนที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ กล่าวอ้างว่า นายสุขสันต์ให้การว่า วันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๔๘ นายสุขสันต์อยู่ที่โรงแรมมายเฮ้าส์ กรุงเทพมหานคร ไม่มีทางที่นายสุขสันต์จะถอนเงิน และส่งเงินให้แก่ผู้สมัครได้ทัน การโอนเงินดังกล่าวจึงเป็นการสร้างหลักฐานเพื่อใส่ร้ายผู้ถูกร้องที่ ๑ นั้น ในเรื่องนี้นายสุขสันต์เบิกความว่า แม้เป็นบัญชีของธนาคารซึ่งตั้งอยู่ที่จังหวัดนครพนม แต่นายสุขสันต์ ก็สามารถเบิกถอนเงินจำนวนดังกล่าวได้ด้วยบัตรถอนเงินอัตโนมัติ ซึ่งเป็นเหตุผลที่รับฟังได้ และวันที่ มีการโอนเงินคือวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๔๘ นั้น เป็นช่วงเวลาหลังจากนายชวการได้รับเงินจำนวน ๗๖๐,๐๐๐ บาท จากนายทวีเพียง ๒ วัน ยังไม่มีเหตุที่ทำให้นายชวการและนายสุขสันต์เกิดความรู้สึกว่า จะไม่ได้รับเงินเพิ่มอีก จึงเชื่อได้ว่าการโอนเงินดังกล่าวมิได้เป็นการโอนเงินเพื่อสร้างหลักฐาน เพื่อเอาผิดกับผู้ถูกร้องที่ ๑ ดังที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ กล่าวอ้าง ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า นายทวีมอบเงินจำนวน ๑๔๐,๐๐๐ บาท แก่นายชวการด้วย

เงินจำนวน ๕๐,๐๐๐ บาท ๗๖๐,๐๐๐ บาท และ ๑๔๐,๐๐๐ บาท นายทวีมอบให้นายชวการ เมื่อวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๔๘ วันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๔๘ และวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๔๘ ดังกล่าวข้างต้นนั้น เมื่อพิจารณาถึงข้อเท็จจริงที่รับฟังได้แล้วว่า การมอบเงินทั้งสามครั้งเกิดขึ้นภายหลังจากที่ นายชวการไปพบพลเอก ธรรมรักษ์และนายพงษ์ศักดิ์ ณ ที่ทำการพรรคไทยรักไทย และการพบกัน ในวันนั้นมีการพูดคุยกันเรื่องการติดต่อพันธมิตร และการจัดหาพรรคการเมืองเล็กมาลงสมัครรับเลือกตั้ง การมอบเงินทั้งสามครั้งน่าจะเกี่ยวข้องกับเรื่องที่พูดคุยกันในวันดังกล่าว อีกทั้งนายทวีไม่ได้ประโยชน์ จากการมอบเงินให้นแก่นายชวการ จึงเชื่อได้ว่า เงินจำนวนดังกล่าวเป็นเงินนายทวีรับจากพลเอก ธรรมรักษ์ และนายพงษ์ศักดิ์แล้วนำมามอบให้นายชวการ ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า พลเอก ธรรมรักษ์และนายพงษ์ศักดิ์ ร่วมกับนายบุญทวีศักดิ์ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ นายสุขสันต์ ผู้อำนวยการเลือกตั้งพรรคผู้ถูกร้อง ที่ ๒ และนายอมรวิทย์ พนักงานเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตัดต่อเปลี่ยนแปลง ข้อมูลการเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ และพลเอก ธรรมรักษ์ให้เงินสนับสนุนพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นค่าใช้จ่ายในการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตลงแข่งขันกับ ผู้สมัครรับเลือกตั้งพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑

ปัญหาข้อเท็จจริงที่ต้องวินิจฉัยข้อ ๒ นายบุญทวีศักดิ์ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ออกหนังสือรับรองการเป็นสมาชิกพรรคของผู้สมัครพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ อันเป็นเท็จ ให้นำไปเป็นหลักฐานลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือไม่

ปัญหานี้ข้อเท็จจริงฟังได้ในเบื้องต้นว่า การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๕ นั้น ผู้ถูกร้องที่ ๒ ส่งผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อจำนวน ๕ คน แบบแบ่งเขตเลือกตั้งจำนวน ๓๑ คน ปรากฏว่า ผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อได้รับการประกาศจากผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งให้เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งทุกคน ส่วนผู้สมัครแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ในชั้นแรกได้รับการประกาศรายชื่อเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งจำนวน ๒๑ คน ไม่ได้มีการประกาศรายชื่อ ๑๐ คน แต่ต่อมาผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งยื่นคำร้องขอให้ศาลฎีกามีคำสั่งให้เพิกถอนการสมัครจำนวน ๑๘ คน และผู้ที่ไม่ได้รับการประกาศยื่นคำร้องขอให้ศาลฎีกามีคำสั่งให้รับสมัครจำนวน ๕ คน ศาลฎีกามีคำสั่งให้เพิกถอนการสมัครเพราะเหตุเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ติดต่อกันน้อยกว่า ๕๐ วัน จำนวน ๑๗ คน และมีคำสั่งให้รับสมัครเพิ่ม ๑ คน จึงยังคงมีผู้สมัครแบบแบ่งเขตในนามพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ที่มีสิทธิลงสมัครรับเลือกตั้งจำนวน ๕ คน ตามเอกสารสรุปผลการประกาศรับสมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ หมายเลข ร.๕๘

พิจารณาแล้วเห็นว่า ในการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้นผู้สมัครทุกคนจะต้องมีหนังสือรับรองการเป็นสมาชิกพรรค (แบบ ส.ส.๑๘/ข ๒) ที่ลงนามโดยหัวหน้าพรรคสำหรับสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ที่ถูกตัดสิทธิเพราะเหตุเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ นับถึงวันสมัครรับเลือกตั้งติดต่อกันน้อยกว่า ๕๐ วันนั้น หนังสือรับรองการเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ลงนามโดยนายบุญทวีศักดิ์ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ แม้นายบุญทวีศักดิ์ให้การต่อคณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนและเบิกความต่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญว่า นายบุญทวีศักดิ์ลงนามในหนังสือรับรองดังกล่าวขณะที่ยังไม่ได้กรอกข้อความมอบให้นายสุขสันต์ แต่เมื่อปรากฏว่านายบุญทวีศักดิ์เป็นคนนำแผ่นดิสก์ข้อมูลสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ที่แก้ไขแล้ว และแบบแจ้งจำนวนสมาชิกพรรคการเมืองที่เพิ่มขึ้นในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมา (แบบ ท.พ.๖) กับเงินจำนวน ๓๐,๐๐๐ บาท ไปมอบให้นายอมรวิทย์ด้วยตนเองดังได้วินิจฉัยมาแล้ว ย่อมแสดงว่า นายบุญทวีศักดิ์รู้เห็นการดำเนินการเพื่อให้ผู้สมัครของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ที่ไม่เป็นสมาชิกพรรคติดต่อกันไม่น้อยกว่า ๕๐ วัน มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งมาโดยตลอด แม้ฟังว่า นายบุญทวีศักดิ์ลงนามในหนังสือรับรองการเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ในขณะที่ยังไม่ได้กรอกข้อความ

มอบให้นายสุขสันต์ไว้ดังที่นายบุญทวีศักดิ์กล่าวอ้าง ก็ต้องถือว่านายบุญทวีศักดิ์ยินยอมให้มีการกรอกข้อความอันเป็นเท็จลงในหนังสือรับรองดังกล่าว ประกอบกับนายปฏิพัฒน์ เกียรติธีรวิชัย ผู้สมัครพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ให้ถ้อยคำต่อคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงเอกสารหมายเลข ร.๕๐ ว่า นายบุญทวีศักดิ์นำหนังสือรับรองการเป็นสมาชิกพรรคไปให้นายปฏิพัฒน์ด้วยตนเอง เมื่อช่วงบ่ายของวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๔๙ นายปฏิพัฒน์เป็นผู้สมัครที่ศาลฎีกามีคำสั่งให้เพิกถอนการรับสมัครเมื่อวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๔๙ ตามเอกสารสรุปผลการประกาศรับสมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ หมายเลข ร.๕๘ แผ่นที่ ๑๙ ยิ่งแสดงให้เห็นว่า นายบุญทวีศักดิ์ต้องทราบดีว่า มีการออกหนังสือรับรองของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ อันเป็นเท็จให้แก่ผู้สมัคร ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า นายบุญทวีศักดิ์ออกหนังสือรับรองการเป็นสมาชิกพรรคของผู้สมัครพรรค ผู้ถูกร้องที่ ๒ อันเป็นเท็จ เพื่อให้ผู้สมัครนำไปเป็นหลักฐานลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ปัญหาข้อเท็จจริงที่ต้องวินิจฉัยข้อ ๓ พลเอก ไตรรงค์ และพลโท ผดุงศักดิ์ ร่วมกันให้เงินสนับสนุน นายบุญญาบารมีภณหรือบุญอุทธิพล หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ และนางจตุติมา ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ เป็นค่าใช้จ่ายในการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ หรือไม่ และการให้เงินของ พลเอก ไตรรงค์ และพลโท ผดุงศักดิ์ กระทำในฐานะตัวแทนของพลเอก ชรรมรักษ์ หรือไม่

ข้อเท็จจริงฟังได้เป็นยุติตามพยานหลักฐานในสำนวนว่า นางจตุติมาไปให้ถ้อยคำที่ทำการพรรคประชาธิปไตยว่า นางจตุติมาได้รับเงินจาก พลโท ผดุงศักดิ์ ตัวแทนของพลเอก ชรรมรักษ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมและรองหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ รวม ๓ ครั้ง ครั้งแรกวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๔๙ จำนวน ๑,๔๕๐,๐๐๐ บาท ที่ศูนย์อำนวยความสะดวกเลือกตั้งพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ครั้งที่ ๒ วันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๔๙ จำนวน ๑,๗๐๐,๐๐๐ บาท ที่ศูนย์อำนวยความสะดวกเลือกตั้งพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ และครั้งที่ ๓ วันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๔๙ จำนวน ๕๒๕,๐๐๐ บาท ที่สถานีบริการน้ำมันบางจาก ถนนพระรามหก ตามบันทึกคำให้การแนบท้ายเอกสารหมายเลข ร.๑๐ สิ่งที่ส่งมาด้วย ๔/๑ และ ๔/๒ ต่อมาวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๔๙ นางจตุติมาเดินทางไปพักอาศัยที่บ้านของนายสุเทพ ที่อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยมีพันตำรวจโท สุวิชา จินดาคำ เจ้าพนักงานตำรวจสถานีตำรวจนครบาลมักกะสัน พาไปส่งที่สนามบิน วันรุ่งขึ้นนางจตุติมาไปแจ้งความเป็นหลักฐานที่สถานีตำรวจภูธรอำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานีว่า ไปพักอาศัยอยู่ที่บ้านของนายสุเทพด้วยความสมัครใจ มิได้ถูกบังคับขู่เข็ญ

ตามรายงานประจำวันเกี่ยวกับคดีเอกสารหมายเลข ร.๖๗ และเมื่อวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๔๘ นางฐิติมา ไปให้การต่อคณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงที่ห้องประชุมตำรวจภูธรภาค ๘ ยืนยันข้อเท็จจริงที่เคยให้ไว้แก่นายสุวโรชและนายสุเทพ โดยมีรายละเอียดเหตุการณ์บางตอนเพิ่มเติมว่า เมื่อวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๔๘ นายไพฑูรย์ วงศ์วานิช ผู้สมัครในเขตภาคใต้ ได้โทรศัพท์ติดต่อ พลเอก ธรรมรักษ์ และพลเอก ไตรรงค์ หลังจากนั้น พลเอก ไตรรงค์และพลโท ผดุงศักดิ์ เดินทางไปที่ ศูนย์อำนวยการเลือกตั้งพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ เพื่อดูแลความเรียบร้อยในการวางตัวผู้สมัครพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ พลเอก ไตรรงค์และพลโท ผดุงศักดิ์ กลับไปเมื่อเวลาประมาณ ๒๑.๓๐ นาฬิกา ต่อมาเวลาประมาณ ๒๒.๓๐ นาฬิกา พลโท ผดุงศักดิ์กลับมาที่ศูนย์อำนวยการเลือกตั้งพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ อีกครั้ง และนำเงินจำนวน ๑,๔๕๐,๐๐๐ บาท ไปมอบให้นางฐิติมา ตามบันทึกถ้อยคำเอกสารหมายเลข ร.๖๓ แต่ภายหลังจากนางฐิติมาเดินทางกลับกรุงเทพมหานคร และไปร้องทุกข์ที่กองบังคับการกองปราบปราม ให้ดำเนินคดีแก่นายสุเทพฐานหน่วงเหนี่ยวกักขังและทำให้เสื่อมเสียเสรีภาพ ตามบันทึกคำให้การเอกสารหมายเลข ร.๖๘ แล้ว วันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๔๘ วันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๔๘ วันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๔๘ และวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๔๘ นางฐิติมาไปให้การเพิ่มเติมต่อคณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริง กลับคำให้การเดิมเป็นว่า นางฐิติมาไม่เคยได้รับเงินจากพลโท ผดุงศักดิ์ เหตุที่ให้การปรักปรำพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เพราะนายสุเทพข่มขู่ว่าจะดำเนินคดีข้อหาปลอมแปลงเอกสารเกี่ยวกับการสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้สมัครพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ และจะให้นางฐิติมาลงสมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กรุงเทพมหานคร สังกัดพรรคประชาธิปัตย์ ทั้งนายสุเทพยังเสนอให้เงินจำนวนหนึ่งด้วย เมื่อนางฐิติมาเดินทางไปถึงบ้านของนายสุเทพ ที่อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีคนห้ามไม่ให้ออกไปไหน ตามบันทึกถ้อยคำเอกสารหมายเลข ร.๗๑ ร.๗๔ และ ร.๗๕

พิจารณาแล้วเห็นว่า นางฐิติมาให้การต่อคณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงตามบันทึกถ้อยคำเอกสารหมายเลข ร.๖๓ ด้วยว่า วันที่พลเอก ไตรรงค์และพลโท ผดุงศักดิ์ เดินทางไปที่ศูนย์อำนวยการเลือกตั้งพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ และพลโท ผดุงศักดิ์ มอบเงินให้นางฐิติมาครั้งแรกจำนวน ๑,๔๕๐,๐๐๐ บาทนั้นมีแกนนำพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ อยู่ด้วยและรู้เห็นกว่า ๑๐ คน รวมทั้งนายบุญชู ชื่นสุวรรณ และนายแผ่นดิน ประสู นางฐิตินำเงินที่รับมาจากพลโท ผดุงศักดิ์ ไปจ่ายแก่แกนนำเป็นค่าสรรหาผู้สมัครและแก่ผู้สมัครพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ โดยมีใบรับเงินที่มีลายมือชื่อผู้รับเงินลงไว้รวม ๑๓ แผ่น ใบเสร็จรับเงินของผู้สมัครสายกรุงเทพมหานคร รวม ๘ แผ่น และรายการค่าใช้จ่ายของผู้ถูกร้องที่ ๓ รวม ๑๔ แผ่น เอกสาร

หมาย ร.๖๒ เป็นหลักฐาน เมื่อนายบุญชูและนายแฟนดีไปให้การต่อคณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริง นายบุญชูและนายแฟนดีก็ได้การทำงานเดียวกันว่า นายบุญชูและนายแฟนดีได้รับเงินจากนางฐิติมาจำนวน ๖๐,๐๐๐ บาท และ ๙๐,๐๐๐ บาท ตามลำดับ โดยนายบุญชูและนายแฟนดีลงลายมือชื่อในใบรับเงินเอกสารหมาย ร.๖๒ ให้ไว้เป็นหลักฐานจริง และในวันที่ นายแฟนดีและนายบุญชูรับเงินจากนางฐิติมานั้น นายแฟนดีและนายบุญชูเห็นพลเอก ไตรรงค์และพลโท ผดุงศักดิ์ ไปที่ศูนย์อำนวยการเลือกตั้งพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ เมื่อเวลาประมาณ ๒๐ นาฬิกา สอบถามนางฐิติมาและแกนนำพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ เกี่ยวกับการวางตัวผู้สมัคร ตามบันทึกถ้อยคำของ นายบุญชูและนายแฟนดี เอกสารหมาย ร.๘๗ และ ร.๘๘ ตามลำดับ ทำให้การครั้งแรกของนางฐิติมา จึงเชื่อมกับคำให้การของนายบุญชูและนายแฟนดี แม้นายบุญชูและนายแฟนดีมาเบิกความต่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญว่า ไม่เคยเห็นพลเอก ไตรรงค์และพลโท ผดุงศักดิ์ ไปที่ศูนย์อำนวยการเลือกตั้งพรรค ผู้ถูกร้องที่ ๓ ต่างจากที่เคยให้การไว้ต่อคณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริง แต่นายบุญชูไปให้การต่อคณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงเมื่อวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๔๕ และนายแฟนดีไปให้การต่อคณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงเมื่อวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๔๕ อันเป็นเวลาภายหลังนางฐิติมากลับคำให้การแล้ว แต่นายบุญชูและนายแฟนดียังคงให้การเช่นนั้น โดยเฉพาะนายบุญชูให้การด้วยว่า รู้จักพลเอก ไตรรงค์ มาก่อนในขณะที่เรียนที่มหาวิทยาลัยรามคำแหง คำให้การของนายบุญชูและนายแฟนดีต่อคณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงตามบันทึกถ้อยคำเอกสารหมาย ร.๘๗ และ ร.๘๘ มีน้ำหนักยิ่งกว่าคำเบิกความของบุคคลทั้งสองต่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ ส่วนที่นายบุญชูและนายแฟนดีอ้างว่า คำให้การต่อคณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงไม่ถูกต้อง แต่จำเป็นต้องให้การเช่นนั้น โดยนายบุญชูอ้างว่า มีอนุกรรมการ ๒ คน สัญญากับนายบุญชูว่าจะไปเป็นพยานในชั้นศาลให้นายบุญชู หากมีปัญหาเรื่องเป็นสมาชิกพรรคไม่ครบ ๕๐ วัน ส่วนนายแฟนดีอ้างว่า ถูกสอบปากคำร่วม ๒ ชั่วโมงและผู้สอบปากคำหลอกว่าคนอื่นยอมรับหมดแล้วนั้น เป็นข้ออ้างที่ขัดต่อเหตุผลเพราะนายบุญชูจบการศึกษานิติศาสตร์บัณฑิต ย่อมต้องทราบดีว่า ปัญหาเรื่องเป็นสมาชิกพรรคครบ ๕๐ วัน หรือไม่ เป็นเรื่องที่ขึ้นอยู่กับพยานเอกสาร ส่วนนายแฟนดีที่อ้างว่าถูกหลอกว่าคนอื่นยอมรับหมดแล้วนั้น หากไม่เป็นความจริง ย่อมไม่มีเหตุผลประการใดที่นายแฟนดีจะต้องยอมให้การเช่นนั้น และแม้นายแฟนดีและนายบุญชูให้การต่อคณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงว่า วันที่บุคคลทั้งสองรับเงินจากนางฐิติมาและเห็นพลเอก ไตรรงค์และพลโท ผดุงศักดิ์ ไปที่ศูนย์อำนวยการ

การเลือกตั้งพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ คือวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๔๙ มิใช่วันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๔๙ ดังคำให้การของนางฐิติมา แต่นายแพทย์ให้การด้วยว่า วันที่รับเงินจากนางฐิติมา เป็นวันที่นางฐิติมาได้รับเงินมาจากบุคคลที่ไม่ทราบว่าเป็นใครจำนวน ๑,๔๐๐,๐๐๐ บาท เศษ และนายบุญชูให้การว่า นายบุญชูรับเงินจากนางฐิติมาตามใบรับเงินเอกสารหมายเลข ร.๕ วันเดียวกับนายแพทย์ จึงเชื่อได้ว่า นายแพทย์และนายบุญชูจดจำวันที่รับเงินจากนางฐิติมาและวันที่เห็นพลเอก ไตรรงค์และพลโท ผดุงศักดิ์ ไปที่ศูนย์อำนาจการเลือกตั้งพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ คลาดเคลื่อนไป

ส่วนที่ต่อมานางฐิติมากล้าคำให้การเดิมเป็นว่า พลเอก ไตรรงค์และพลโท ผดุงศักดิ์ ไม่เคยไปที่ศูนย์อำนาจการเลือกตั้งพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ และนางฐิติมาไม่เคยรับเงินจากพลโท ผดุงศักดิ์ นางฐิติมาให้การที่พรรคประชาธิปัตย์และให้การต่อคณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนครั้งแรกเช่นนั้น เพราะถูกนายสุเทพขู่ว่าจะดำเนินคดีข้อหาปลอมแปลงเอกสาร และนายสุเทพเสนอว่าจะให้นางฐิติมาลงสมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กรุงเทพมหานคร สังกัดพรรคประชาธิปัตย์ กับเสนอให้เงินจำนวนหนึ่งอีกด้วยตามบันทึกถ้อยคำเอกสารหมายเลข ร.๗๑ ร.๗๔ และ ร.๗๕ ทั้งเมื่อมาเบิกความต่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ นางฐิติมาก็ได้ยืนยันข้อเท็จจริงที่ปรากฏในบันทึกคำให้การเพิ่มเติมขึ้น เมื่อพิจารณาข้ออ้างของนางฐิติมาเกี่ยวกับเหตุผลที่ยอมให้การปรักปรำผู้ถูกร้องที่ ๑ แล้ว เรื่องที่อ้างว่าถูกนายสุเทพขู่ว่าจะดำเนินคดีข้อหาปลอมแปลงเอกสารนั้น นางฐิติมายืนยันตลอดมาว่าไม่ได้ปลอมแปลงเอกสารของผู้สมัครคนใด เพราะผู้สมัครของผู้ถูกร้องที่ ๓ ทุกคนมีคุณสมบัติครบถ้วน ย่อมไม่มีเหตุผลที่นางฐิติมาจะต้องเกรงกลัวการถูกดำเนินคดีตามคำขู่ของนายสุเทพ เรื่องที่อ้างว่านายสุเทพเสนอให้นางฐิติมาลงสมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กรุงเทพมหานคร สังกัดพรรคประชาธิปัตย์ ก็เป็นเรื่องอีกยาวนานและไม่มีความแน่นอน เพราะต้องรอจนถึงการเลือกตั้งครั้งต่อไป ซึ่งไม่ทราบว่าจะเกิดขึ้นเมื่อใด ส่วนเรื่องที่อ้างว่านายสุเทพเสนอให้เงิน ซึ่งนางฐิติมาเบิกความต่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญว่า นายสุเทพเสนอให้เงินจำนวน ๑ ล้านบาท และจ่ายแล้ว ๓๐๐,๐๐๐ บาท เมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๔๙ หากเป็นเช่นนั้นจริง ไม่น่าเชื่อว่านางฐิติมา จะกล้าเปลี่ยนใจภายหลังรับเงินจำนวนมากจากนายสุเทพได้เพียง ๑ หรือ ๒ วัน เท่านั้น ข้ออ้างของนางฐิติมาเกี่ยวกับเหตุผลที่ยอมให้การปรักปรำผู้ถูกร้องที่ ๑ จึงมีน้ำหนักน้อย และที่นางฐิติมาให้การตามบันทึกถ้อยคำเอกสารหมายเลข ร.๗๑ ว่า นางฐิติมาไปที่พรรคประชาธิปัตย์และให้การตามที่ปรากฏในบันทึกคำให้การเอกสารหมายเลข ร.๑๐ สิ่งที่ส่งมาด้วย ๔/๑ และ ๔/๒ เนื่องจาก พันตำรวจโท สุวิชา จินดาคำ ไปแจ้งว่านายสุเทพ เจริญไปพบนายบุญชูบารมีภักดิ์ที่พรรคประชาธิปัตย์นั้น พันตำรวจโท สุวิชา ให้การต่อ

คณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงตามบันทึกถ้อยคำเอกสารหมายเลข ร.๕๕ และเปิดความต่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญว่า พันตำรวจโท สุวิชา เคยเป็นนายตำรวจติดตามตัวนายสุเทพขณะดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม เมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๔๕ เวลาประมาณ ๑๕ นาฬิกา นายสุเทพแจ้งทางโทรศัพท์ให้พันตำรวจโท สุวิชา ไปพบที่โรงแรมฮิลตันปาร์ค นายเลิศ นายสุเทพแนะนำให้รู้จักนางฐิติมาและขอให้ช่วยดูแลความปลอดภัยให้นางฐิติมา พันตำรวจโท สุวิชา ขับรถยนต์ส่วนตัวนางฐิติมาไปส่งที่พรรคแผ่นดินไทย และวันรุ่งขึ้น พันตำรวจโท สุวิชา ไปรับนางฐิติมาที่พรรคแผ่นดินไทยพาไปส่งที่สนามบินดอนเมืองเพื่อเดินทางไปจังหวัดสุราษฎร์ธานี เห็นว่า ขณะที่ พันตำรวจโท สุวิชา ให้การตามบันทึกถ้อยคำเอกสารหมายเลข ร.๕๕ และเปิดความคณะตุลาการรัฐธรรมนูญนั้น พันตำรวจโท สุวิชา รับราชการตำแหน่งสารวัตรสืบสวนสถานีตำรวจนครบาลมักกะสัน และได้ประโยชน์ประการใดจากการยืนยันดังกล่าว ไม่น่าเชื่อว่าจะนำความเท็จมากล่าว ทำให้การของนางฐิติมาตามบันทึกถ้อยคำเอกสารหมายเลข ร.๑๑ ที่อ้างเป็นทำนองว่า ถูกพันตำรวจโท สุวิชา หลอกไปที่พรรคประชาธิปัตย์จึงรับฟังไม่ได้ ส่วนที่นางฐิติมาให้การตามบันทึกถ้อยคำเอกสารหมายเลข ร.๑๑ ว่า การบันทึกภาพและเสียงทำให้การของนางฐิติมาที่พรรคประชาธิปัตย์ นางฐิติมาอ่านตามคำบอกของนายสุเทพนั้น เรื่องนี้นางสาวมณีรัตน์ บุญสิน และนายชญาณ์ทัต เทียนทอง ผู้ดำเนินการบันทึกภาพและเสียงขณะที่นางฐิติมาให้ถ้อยคำที่พรรคประชาธิปัตย์ ต่างให้การต่อคณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงตามบันทึกถ้อยคำเอกสารหมายเลข ร.๕๓ ร.๕๔ และเปิดความต่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญเช่นเดียวกันว่า ขณะบันทึกภาพและเสียงของนางฐิติมานั้น ไม่มีใครบังคับขู่เข็ญนางฐิติมา และนางฐิติมาไม่ได้อ่านเอกสารใดๆ แม้นางสาวมณีรัตน์และนายชญาณ์ทัตเป็นเจ้าหน้าที่พรรคประชาธิปัตย์ แต่เป็นเพียงเจ้าหน้าที่ชั้นผู้น้อย ปฏิบัติงานไปตามหน้าที่ และไม่ได้ประโยชน์ประการใดจากการนำความเท็จมากล่าว เชื่อว่านางสาวมณีรัตน์และนายชญาณ์ทัตให้การและเปิดความตามความเป็นจริงที่เกิดขึ้น นอกจากนี้เมื่อพิจารณาข้ออ้างของนางฐิติมาเกี่ยวกับเหตุผลทำให้นางฐิติมาเปลี่ยนใจ ไม่ปรักปรำผู้ถูกร้องที่ ๑ ต่อไป ซึ่งนางฐิติมาอ้างว่า ขณะอยู่ที่บ้านพักของนายสุเทพนั้น นางฐิติมารู้สึกว่าการปรักปรำผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้อง อยากกลับบ้านเพื่อพูดความจริง จึงพยายามติดต่อน้องสาวให้ไปแจ้งความที่กองบังคับการกองปราบปรามเพื่อให้ส่งให้เข้าพนักงานตำรวจไปรับ เมื่อน้องสาวไปแจ้งความแล้ว นายสุเทพโทรศัพท์ไปบอกว่า มีข่าวออกมาว่านางฐิติมาไปแจ้งความ และถามว่าไปแจ้งความทำไม นางฐิติมาตอบว่า อยากกลับบ้าน นายสุเทพบอกว่ายังกลับไม่ได้จะเอาคณะกรรมการการเลือกตั้งไปสอบก่อน

วันรุ่งขึ้นก็มีคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงไปสอบปากคำนางฐิติมาที่ตำรวจภูธรภาค ๘
ดังนี้ เมื่อพิจารณาถึงข้อเท็จจริงที่ว่า คณะกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงไปสอบปากคำ
นางฐิติมาที่ตำรวจภูธรภาค ๘ วันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๔๕ แสดงว่า วันที่นางฐิติมาเริ่มรู้สึกว่าการปรักปรำ
ผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้อง อยากกลับบ้านเพื่อพูดความจริง คือวันที่ ๒๑ หรือวันที่ ๒๒
มีนาคม ๒๕๔๕ แต่ปรากฏว่า เมื่อวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๔๕ เวลา ๑๖.๑๐ นาฬิกา นางฐิติมา
ไปแจ้งความเป็นหลักฐานที่สถานีตำรวจภูธรอำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ว่า ไปพักอาศัยอยู่ที่บ้าน
ของนายสุเทพด้วยความสมัครใจ มิได้ถูกบังคับขู่เข็ญ โดยมีรายละเอียดด้วยว่า นางฐิติมาเกรงความ
ไม่ปลอดภัยในชีวิต สืบเนื่องจากไปเป็นพยานในการทุจริตการสมัครรับเลือกตั้ง ต้องการให้นายสุเทพ
คุ้มครองจนกว่าจะมั่นใจในความปลอดภัย ตามรายงานประจำวันเกี่ยวกับคดีเอกสารหมายเลข ร.๖๗
ทั้งตามบันทึกของคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงเอกสารหมายเลข ร.๑๖๓ และ ร.๑๖๕
ปรากฏว่า การให้ถ้อยคำของนางฐิติมาต่อคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงเมื่อวันที่ ๒๓
มีนาคม ๒๕๔๕ นั้น เป็นการให้ถ้อยคำที่ห้องประชุมตำรวจภูธรภาค ๘ ต่อหน้าสื่อมวลชนและ
ประชาชนจำนวนประมาณ ๑๐๐ คน หากนางฐิติมาเห็นว่า การปรักปรำผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นเรื่องที่ไม่
ถูกต้องและต้องการพูดความจริง โดยเริ่มรู้สึกเช่นนั้นมาตั้งแต่เมื่อวันที่ ๒๑ หรือ ๒๒ มีนาคม
๒๕๔๕ นางฐิติมาไม่น่าจะไปแจ้งความต่อเจ้าพนักงานตำรวจสถานีตำรวจภูธรอำเภอพุนพิน มีข้อความ
ตามที่ปรากฏในรายงานประจำวันเกี่ยวกับคดีเอกสารหมายเลข ร.๖๗ และไม่น่าจะไปให้การต่อคณะกรรมการ
สืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงตามที่ปรากฏในบันทึกถ้อยคำเอกสารหมายเลข ร.๖๓ เพราะขณะนั้นนางฐิติมา
อยู่ต่อหน้าเจ้าพนักงานตำรวจ และต่อหน้าสื่อมวลชนกับประชาชนนับร้อยคน ไม่มีเหตุที่นางฐิติมา
จะต้องเกรงกลัวใคร ไม่มีความจำเป็นประการใดที่นางฐิติมาจะต้องกลับมากทมและไปแจ้ง
ความที่กองบังคับการกองปราบปรามว่านายสุเทพหน่วงเหนี่ยวกักขังก่อน แล้วจึงไปขอกลับให้การ
ที่เคยให้ไว้ต่อคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริง ข้ออ้างของนางฐิติมาเกี่ยวกับเหตุที่กลับคำให้การ
จึงไม่มีน้ำหนัก

ส่วนที่นางฐิติมาให้การต่อคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงตามบันทึกถ้อยคำ
เอกสารหมายเลข ร.๗๕ ว่า มีการจ่ายเงินให้ผู้สมัครพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ในเขตกรุงเทพมหานคร คนละ
๑๕,๐๐๐ บาท ในเขตภาคใต้ คนละ ๓๐,๐๐๐ ถึง ๔๐,๐๐๐ บาท และเบิกความต่อคณะตุลาการ
รัฐธรรมนูญว่า เงินจำนวนดังกล่าวเป็นเงินตนเองประมาณ ๑๐๐,๐๐๐ บาท นอกนั้นเป็นเงินของ

นายพันมิตร ดวงทิพย์ ผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อหมายเลข ๑ ของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ และนายพันมิตร ได้มาเบิกความต่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญยืนยันว่า ให้เงินสนับสนุนผู้สมัครพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ในการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๕ เป็นเงินจำนวน ๕๕๐,๐๐๐ บาท แต่นายพันมิตรเคยให้การต่อคณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับรายได้ของตนตามบันทึกถ้อยคำเอกสารหมาย ร.๘๓ ว่า ประกอบอาชีพรับบริหารอาคารชุดและเป็นกรรมการผู้จัดการบริษัทรักษาความปลอดภัย ซีเคียวสแตนดาร์ด จำกัด มีพนักงานรักษาความปลอดภัยจำนวน ๔๐ คน มีรายได้เดือนละประมาณ ๒๐,๐๐๐ บาท ซึ่งรายได้ต่อเดือนเพียงเท่านั้น ไม่น่าจะให้นายพันมิตรสามารถให้เงินสนับสนุนแก่ผู้สมัครของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ เป็นเงินนับล้านบาทได้ เชื่อว่า เงินที่นางรัฐติมาจ่ายแก่ผู้สมัครพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ไม่ใช่เงินของนายพันมิตร ทั้งไม่ใช่เงินของผู้ถูกร้องที่ ๓ เพราะนายบุญบารมีภณให้การตามบันทึกถ้อยคำเอกสารหมาย ร.๗๗ ว่า ผู้ถูกร้องที่ ๓ ไม่มีเงินในบัญชี ซึ่งน่าเชื่อว่าเป็นเช่นนั้น เพราะในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ ผู้ถูกร้องที่ ๓ ส่งผู้สมัครในนามพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ เพียง ๕ คน เป็นผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อ ๑ คน และแบบแบ่งเขตเลือกตั้งเพียง ๔ คน ตามที่ปรากฏในข้อมูลสถิติและผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๘ เอกสารหมาย ถ. ๗๑ แสดงว่า ผู้ถูกร้องที่ ๓ มีฐานะทางการเงินไม่ดีนัก จึงส่งสมาชิกลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการเลือกตั้งครั้งก่อนเพียงไม่กี่คน และแม้ผู้ถูกร้องที่ ๓ อ้างในคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาว่า เงินที่ใช้ในการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๕ เป็นเงินที่ผู้ถูกร้องที่ ๓ ได้รับจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองในปีงบประมาณ ๒๕๔๕ เป็นเงิน ๑,๓๖๐,๑๔๐ บาท แต่นายบุญบารมีภณ ก็ยอมรับเองว่า ผู้ถูกร้องที่ ๓ ได้รับเงินจำนวนดังกล่าวจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง เมื่อวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๔๕ ภายหลังจากวันเลือกตั้ง ๒ วัน เงินที่มอบให้แก่ผู้นำและสมาชิกที่สมัครรับเลือกตั้งในนามพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ก่อนวันเลือกตั้งจึงมีใช้เงินของผู้ถูกร้องที่ ๓ ที่ได้มาจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองอีกด้วย ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๕ นั้นผู้ถูกร้องที่ ๓ ส่งผู้สมัครแบบแบ่งเขตเลือกตั้งในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน ๓๖ คน และเขตอื่นจำนวน ๘๕ คน คิดเฉพาะเงินที่จ่ายให้ผู้สมัครในเขตกรุงเทพมหานคร คนละ ๑๕,๐๐๐ บาท และในเขตอื่นอย่างน้อยคนละ ๓๐,๐๐๐ บาท ตั้งแต่ก่อนไปยื่นใบสมัครตามคำเบิกความของนางรัฐติมาและนายบุญบารมีภณ ก็เป็นเงินจำนวนมากถึงสามล้านบาทเศษ แล้วแสดงว่า ต้องมีผู้ให้การสนับสนุนพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ในการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งในการเลือกตั้ง

เมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๕ และเชื่อว่าข้อเท็จจริงเป็นดังที่นางฐิติมาให้ถ้อยคำที่พรรคประชาธิปัตย์ และให้การต่อคณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงครั้งแรกที่ว่า นางฐิติมาได้รับเงินจากพลโท ผดุงศักดิ์ ๓ ครั้ง เป็นเงินรวมทั้งสิ้น ๓,๖๖๕,๐๐๐ บาท เพื่อไปใช้จ่ายในการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง ในการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๕ พลโท ผดุงศักดิ์ เป็นผู้ได้บังคับบัญชาของพลเอก ไตรรงค์ และพลโท ผดุงศักดิ์ นำเงินไปมอบให้นางฐิติมาครั้งแรก ภายหลัง พลเอก ไตรรงค์และพลโท ผดุงศักดิ์ เดินทางไปที่ศูนย์อำนวยการเลือกตั้งพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ด้วยกันเมื่อวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๔๕ เพื่อสอบถามเรื่องการวางตัวผู้สมัครพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ เชื่อว่า พลโท ผดุงศักดิ์ นำเงินไปมอบให้นางฐิติมา โดยที่พลเอก ไตรรงค์ มีส่วนรู้เห็นด้วย พยานฐานที่อยู่ของ พลเอก ไตรรงค์ และพลโท ผดุงศักดิ์ ไม่มีน้ำหนักเพียงพอที่จะหักล้างคำให้การของนางฐิติมาที่พรรคประชาธิปัตย์และต่อคณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวน ข้อเท็จจริงครั้งแรกดังกล่าว นายบุญญานามมีภณเบิกความต่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญยอมรับว่า ทราบเรื่อง ที่นางฐิติมาจ่ายเงินแก่ผู้สมัครในเขตกรุงเทพมหานคร คนละ ๑๕,๐๐๐ บาท และแก่ผู้สมัครภาคใต้ คนละ ๓๐,๐๐๐ ถึง ๔๐,๐๐๐ บาทด้วย แม้นายบุญญานามมีภณอ้างว่าไม่ทราบว่าเงินดังกล่าวเป็นของใคร แต่นายบุญญานามมีภณเป็นหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ เป็นไปไม่ได้ที่ทราบว่ามิคนำเงินแก่ผู้สมัคร ในนามพรรคแล้วจะไม่สอบถามผู้จ่ายว่าเป็นเงินของใคร เชื่อว่านายบุญญานามมีภณทราบว่า เงินดังกล่าว เป็นเงินที่นางฐิติมารับมาจากพลเอก ไตรรงค์ และพลโท ผดุงศักดิ์ เพื่อนำไปใช้จ่ายในการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓

พลเอก ไตรรงค์ และพลโท ผดุงศักดิ์ เป็นนายทหารที่ยังรับราชการอยู่ตามปกติ ไม่ได้รับประโยชน์ โดยตรงจากการนำเงินไปมอบให้นางฐิติมาใช้จ่ายในการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎรแบบแบ่งเขตของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ บุคคลทั้งสองเป็นผู้ได้บังคับบัญชาของพลเอก ธรรมรักษ์ อิศรางกูร ณ อยุธยา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ซึ่งมีตำแหน่งหน้าที่เป็นรองหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้อง ที่ ๑ เมื่อผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นผู้ได้รับประโยชน์จากการที่ผู้ถูกร้องที่ ๓ ส่งผู้สมัครลงแข่งขันกับผู้ถูกร้อง ที่ ๑ ในการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๕ ดังได้วินิจฉัยมาแล้ว จึงเชื่อได้ว่า เงินที่พลโท ผดุงศักดิ์ นำไปมอบให้นางฐิติมาไม่ใช่เงินของพลเอก ไตรรงค์และพลโท ผดุงศักดิ์เอง แต่เป็นเงินที่พลเอก ไตรรงค์ และพลโท ผดุงศักดิ์ นำไปมอบให้นางฐิติมาในฐานะตัวแทนของพลเอก ธรรมรักษ์ นั่นเอง

ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า พลเอก ไตรรงค์ และพลโท ผดุงศักดิ์ ร่วมกันให้เงินสนับสนุนนายบุญญานามมีภณ และนางฐิติมา เป็นค่าใช้จ่ายในการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขต

ของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ และการให้เงินของพลเอก ไตรรงค์และพลโท ผดุงศักดิ์ แก่นายบุญบารมีภณและนางรัฐติมากระทำในฐานะตัวแทนของพลเอก ธรรมรักษ์

ปัญหาข้อเท็จจริงที่ต้องวินิจฉัยข้อ ๔ นายบุญบารมีภณ ชินราช ออกหนังสือรับรองการเป็นสมาชิกพรรคของผู้สมัครพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ อันเป็นเท็จ เพื่อนำไปเป็นหลักฐานลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือไม่

ข้อเท็จจริงฟังได้เป็นยุติตามพยานหลักฐานในสำนวนและโดยที่คู่กรณีมิได้โต้แย้งกันว่าการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๕ ผู้ถูกร้องที่ ๓ ส่งผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อจำนวน ๕ คน และแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจำนวน ๑๒๑ คน ผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อได้รับการประกาศรายชื่อทุกคน ตามประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้งเอกสารหมายเลข ร.๑๓๓ ส่วนผู้สมัครแบบแบ่งเขตเลือกตั้งได้รับการประกาศรายชื่อจากผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งจำนวน ๓๐ คน ไม่ได้รับการประกาศรายชื่อจำนวน ๕๑ คน ต่อมาผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งยื่นคำร้องขอให้ศาลฎีกามีคำสั่งเพิกถอนการรับสมัคร และศาลฎีกามีคำสั่งให้เพิกถอนการรับสมัครอีก ๒๓ คน กับมีผู้สมัครที่ไม่ได้รับการประกาศรายชื่อไปยื่นคำร้องต่อศาลฎีกา และศาลฎีกามีคำสั่งให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งรับสมัครเพิ่มอีก ๒ คน คงเหลือผู้สมัครแบบแบ่งเขตเลือกตั้งของผู้ถูกร้องที่ ๓ ที่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเพียง ๕ คน ตามรายชื่อผู้สมัครพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ เอกสารหมายเลข ร.๕๘ แผ่นที่ ๑๐ ถึง ๑๘ โดยผู้สมัครแบบแบ่งเขตเลือกตั้งที่ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งไม่ประกาศรายชื่อและที่ศาลฎีกามีคำสั่งให้เพิกถอนการรับสมัครทั้งหมดได้รับการวินิจฉัยว่า เป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ นับถึงวันสมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันน้อยกว่า ๕๐ วัน ขาดคุณสมบัติการเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๑๐๗ (๔)

พิจารณาแล้วเห็นว่า นายบุญบารมีภณให้การต่อคณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนตามบันทึกถ้อยคำเอกสารหมายเลข ร.๑๘ และเบิกความต่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญยอมรับว่า เป็นผู้ลงลายมือชื่อในหนังสือรับรองการเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ในฐานะหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ บางส่วน และมอบหมายให้นายพันมิตร ดวงทิพย์ ผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อหมายเลข ๑ ลงลายมือชื่อแทนบางส่วน แต่นายบุญบารมีภณยืนยันว่า มีการตรวจความถูกต้องก่อนแล้วว่าผู้สมัครทุกคนมีคุณสมบัติครบถ้วน โดยผู้สมัครแบบแบ่งเขตเลือกตั้งเกือบทุกคน ยกเว้นนางสาวพรพิมล มูลสาร เพียงคนเดียว

เป็นบุคคลที่ผู้ถูกร้องที่ ๓ รับเป็นสมาชิกประเภทสมาชิกกิตติมศักดิ์ในการประชุมครั้งที่ ๑๐/๒๕๔๘ เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๘ ที่วัดบ้านยางสี่สุราช หมู่ที่ ๑ ตำบลบ้านยางสี่สุราช อำเภอสามชัย จังหวัดมหาสารคาม เพื่อให้มาร่วมบริหารจัดการกิจกรรมของพรรคและเป็นสมาชิกที่พรรคจัดเตรียมไว้ลงสมัครรับเลือกตั้ง สำหรับสมาชิกประเภทสมาชิกกิตติมศักดิ์นั้น เป็นสมาชิกที่ผู้ถูกร้องที่ ๓ นำไปเป็นสมาชิกแทนสมาชิกอื่นที่ตายหรือลาออก ตามข้อบังคับของผู้ถูกร้องที่ ๓ ข้อ ๓๕ ผู้ถูกร้องที่ ๓ จึงไม่ได้แจ้งไปยังนายทะเบียนพรรคการเมือง แต่ข้อบังคับพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ เอกสารหมายเลข ร.๘ แผ่นที่ ๒๒ ถึง ๓๕ หมวด ๒ ว่าด้วยสมาชิกภาพของสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ข้อ ๕ กำหนดว่าสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ มี ๓ ประเภท คือ (๑) สมาชิกสามัญ (๒) สมาชิกกิตติมศักดิ์ และ (๓) สมาชิกสมทบ สมาชิกสามัญ ได้แก่ บุคคลที่ยื่นใบสมัครตามข้อบังคับพรรค และกรรมการบริหารพรรคมีมติอนุมัติเป็นสมาชิกได้ ตามข้อบังคับพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ข้อ ๑๐ สมาชิกกิตติมศักดิ์ ได้แก่ สมาชิกที่เป็นผู้ก่อตั้งพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ และบุคคลซึ่งพรรคเลือกมาเป็นสมาชิก โดยสมาชิกสามัญและสมาชิกกิตติมศักดิ์ ต้องเสียค่าบำรุงพรรคประจำปี ส่วนอัตราที่เก็บเท่าไรและจะจัดเก็บเมื่อใดนั้น ให้เป็นไปตามมติของคณะกรรมการบริหารพรรค ตามข้อบังคับพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ข้อ ๑๑ และสมาชิกสมทบ ได้แก่ ผู้ที่ยื่นใบสมัครและคณะกรรมการบริหารพรรคได้อนุมัติให้เป็นสมาชิกสมทบได้โดยไม่ต้องเสียค่าบำรุงตามข้อบังคับพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ข้อ ๑๒ โดยสมาชิกทั้งสามประเภทจะต้องยื่นใบสมัครตามแบบพิมพ์ของพรรคต่อนายทะเบียนหรือประธานสาขาพรรค แล้วให้เลขาธิการพรรคเสนอต่อคณะกรรมการบริหารพรรค และเมื่อคณะกรรมการบริหารพรรคอนุมัติตามเสียงข้างมากเป็นสมาชิกได้ สมาชิกผู้นั้นมีสิทธิได้รับบัตรประจำตัวสมาชิกพรรคไว้เป็นหลักฐาน ตามข้อบังคับพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ข้อ ๑๕ ข้อแตกต่างระหว่างสมาชิกทั้งสามประเภทของผู้ถูกร้องที่ ๓ จึงมีแต่เพียงว่า สมาชิกสามัญเป็นผู้ที่ยื่นใบสมัครเข้ามาเอง ส่วนสมาชิกกิตติมศักดิ์เป็นผู้ก่อตั้งพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ และบุคคลซึ่งผู้ถูกร้องที่ ๓ เลือกมาเป็นสมาชิก ส่วนสมาชิกสมทบเป็นสมาชิกประเภทแรกที่คณะกรรมการบริหารพรรคมีมติให้เป็นสมาชิกโดยไม่ต้องเสียค่าบำรุงเท่านั้น ที่นายบุญบารมีภักธกุลอ้างว่า สมาชิกประเภทสมาชิกกิตติมศักดิ์เป็นสมาชิกที่ผู้ถูกร้องที่ ๓ นำไปเป็นสมาชิกแทนสมาชิกอื่นที่ตายหรือลาออก ไม่ปรากฏว่ามีอยู่ในข้อบังคับข้อใดของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ แต่ประการใด และที่นายบุญบารมีภักธกุลอ้างว่าผู้ถูกร้องที่ ๓ ไม่จำเป็นต้องแจ้งการเปลี่ยนแปลงรายชื่อสมาชิกกิตติมศักดิ์ให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบตามข้อบังคับพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ข้อ ๓๕ นั้น เมื่อข้อบังคับพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ข้อ ๓๕ มิได้มี

ข้อความตอนใดให้อำนาจหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ หรือคณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ เปลี่ยนแปลงรายชื่อสมาชิกกิตติมศักดิ์โดยไม่ต้องแจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบ แม้ข้อบังคับผู้ถูกร้องที่ ๓ ข้อ ๓๕ (๒) ให้อำนาจหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการบริหารพรรคเปลี่ยนแปลงตัวบุคคลและตำแหน่งในพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ได้ตามความเหมาะสม แต่ความในข้อดังกล่าวเห็นได้ชัดว่า หมายถึงตัวบุคคลและตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ เท่านั้น ไม่รวมถึงการเปลี่ยนแปลงรายชื่อสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ไม่ว่าจะเป็สมาชิกประเภทใด ซึ่งต้องดำเนินการตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓๔ ที่ให้หัวหน้าพรรคการเมืองแจ้งจำนวนสมาชิกที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมาพร้อมด้วยรายชื่ออาชีพ และที่อยู่ของสมาชิกดังกล่าวตามวิธีการที่นายทะเบียนกำหนด ให้นายทะเบียนทราบภายในเดือนมกราคมของทุกปี นอกจากนี้หากยอมให้พรรคการเมืองเปลี่ยนแปลงรายชื่อสมาชิกโดยไม่ต้องแจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบ โดยเพียงแต่อ้างว่า เป็นบุคคลที่พรรคการเมืองนั้นคัดเลือกให้มาเป็นสมาชิกแทนสมาชิกเดิมที่ตายหรือลาออกแล้ว พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓๔ ที่มีขึ้นเพื่อให้คณะกรรมการเลือกตั้งและพนักงานเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมีข้อมูลในตรวจสอบว่า ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นสมาชิกพรรคนั้นนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่า ๕๐ วัน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๑๐๗ (๔) หรือไม่ ย่อมเป็นอันไร้ประโยชน์ ข้อกล่าวอ้างของนายบุญชูบารมีภณดังกล่าวจึงรับฟังไม่ได้ ส่วนที่ผู้ถูกร้องที่ ๓ กล่าวในคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาว่าผู้ถูกร้องที่ ๓ เคยดำเนินการเช่นเดียวกันนี้ในการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ โดยสมาชิกที่ลงสมัครเป็นผู้ที่คณะกรรมการบริหารพรรครับเป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์ในการประชุมพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ครั้งที่ ๘/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๔๗ นั้น แม้ฟังว่าผู้ถูกร้องที่ ๓ เคยดำเนินการเช่นเดียวกันนี้ในการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ ผู้ถูกร้องที่ ๓ ย่อมไม่อาจยกเอาการดำเนินการที่ขัดต่อกฎหมายในการเลือกตั้งครั้งก่อนที่ไม่มีใครตรวจพบมากล่าวอ้างว่า เป็นเรื่องที่สามารถดำเนินการได้ในการเลือกตั้งครั้งนี้

การที่ข้อบังคับของผู้ถูกร้องที่ ๓ ไม่มีข้อความตอนใดที่แปลความได้ว่า ผู้ถูกร้องที่ ๓ ไม่จำต้องแจ้งการเปลี่ยนแปลงรายชื่อสมาชิกกิตติมศักดิ์ให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓๔ บัญญัติไว้

โดยชัดแจ้งว่า จะต้องแจ้งจำนวนสมาชิกที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมาพร้อมด้วยรายชื่ออาชีพ และที่อยู่ของสมาชิกดังกล่าวตามวิธีการที่นายทะเบียนกำหนด ให้นายทะเบียนทราบภายในเดือนมกราคมของทุกปี เชื่อว่า นายบุญบารมีภณซึ่งนักการเมืองระดับหัวหน้าพรรคการเมือง ย่อมต้องทราบดี และเชื่อว่า รายงานการประชุมพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ครั้งที่ ๑๐/๒๕๔๘ ลงวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๘ เป็นรายงานการประชุมอันเป็นเท็จที่จัดทำขึ้นเพื่อนำมาเป็นข้ออ้างให้ผู้ที่ เป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ นับถึงวันสมัครรับเลือกตั้งน้อยกว่า ๕๐ วัน สามารถลงสมัครรับเลือกตั้งได้เท่านั้น ประกอบกับ นางสาวอุทัยวรรณ แหวนทอง นางสาวชนมณี กล้าณรงค์ และนายอุทัย นามวงศ์ ได้ให้การต่อ คณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนตามบันทึกถ้อยคำเอกสารหมาย ร.๕๒ ร.๕๑ และ ร.๕๕ ตามลำดับ ทำนองเดียวกันว่า บุคคลทั้งสามไปสมัครเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ที่ศูนย์อำนวยการเลือกตั้งพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ เมื่อวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๔๘ ก่อนวันสมัครรับเลือกตั้งวันสุดท้ายเพียง ๑ วัน ตามคำชักชวนของคนรู้จัก เข้าหน้าที่พรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ตรวจสอบเอกสารและจัดเตรียมเอกสารที่จำเป็นต้องใช้ในการสมัครรับเลือกตั้งให้ และมอบเงินให้ในวันนั้นคนละ ๑๕,๐๐๐ บาท วันรุ่งขึ้นบุคคลทั้งสามก็ได้ไปสมัครรับเลือกตั้ง โดยนางสาวอุทัยวรรณ ลงสมัครที่เขตเลือกตั้งที่ ๕ จังหวัดสมุทรปราการ นางสาวชนมณีลงสมัครที่เลือกตั้งที่เขต ๔ จังหวัดสมุทรปราการ ส่วนนายอุทัย ลงสมัครที่เขตเลือกตั้งที่ ๒๑ กรุงเทพมหานคร ซึ่งต่อมาผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง ไม่ประกาศรายชื่อบุคคลทั้งสาม บุคคลทั้งสามได้ไปยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาขอให้มีคำสั่งให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตรับสมัคร แต่ศาลฎีกาก็ได้มีคำสั่งยกคำร้อง ที่นายบุญบารมีภณยืนยันว่าผู้สมัครทุกคนของผู้ถูกร้องที่ ๓ เป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ มาตั้งแต่เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๘ ตามมติที่ประชุมพรรคครั้งที่ ๑๐/๒๕๔๘ จึงรับฟังไม่ได้ ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า นายบุญบารมีภณ จัดทำรายงานการประชุมและออกหนังสือรับรองการเป็นสมาชิกพรรคของผู้สมัครพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ อันเป็นเท็จ เพื่อนำไปเป็นหลักฐานลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ปัญหาต้องวินิจฉัยข้อ ๕ มีว่า ข้อเท็จจริงที่รับฟังได้ตามคำร้องและตามทางไต่สวนถือได้ว่าเป็นการกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสามหรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า ในส่วนที่เกี่ยวกับผู้ถูกร้องที่ ๑ นั้น แม้พรรคการเมืองที่นายทะเบียนรับผิดชอบการจัดตั้งพรรคการเมืองแล้วมีฐานะเป็นนิติบุคคลตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๕ และการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองเป็นอำนาจหน้าที่

ของคณะกรรมการบริหารพรรค โดยมีหัวหน้าพรรคเป็นผู้แทนพรรคการเมืองในกิจการอันเกี่ยวกับบุคคลภายนอกตามมาตรา ๒๐ คดีนี้ไม่ปรากฏว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ มีมติให้พลเอก ชรรมร์ภักษ์และนายพงษ์ศักดิ์ กระทำการอันเป็นการสนับสนุนให้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงฐานข้อมูลสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ หรือให้เงินแก่ผู้ถูกร้องที่ ๒ และผู้ถูกร้องที่ ๓ เป็นค่าใช้จ่ายในการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแข่งขันกับผู้สมัครพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่ปรากฏว่า พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ มอบหมายให้พลเอก ชรรมร์ภักษ์ และนายพงษ์ศักดิ์ ดำเนินการตามข้อกล่าวหา และ ไม่ปรากฏว่าบุคคลทั้งสองมีหน้าที่รับผิดชอบด้านการเงิน การจัดทำบัญชี และการบริหารจัดการทรัพย์สินของผู้ถูกร้องที่ ๑ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓๗ ดังที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ กล่าวอ้าง แต่การดำเนินกิจการของพรรคการเมืองอันเป็นการฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติแห่งกฎหมาย โดยสภาพย่อมเป็นไปได้ยากที่คณะกรรมการบริหารพรรคจะมีมติหรือหัวหน้าพรรคจะมีหนังสือมอบหมายให้ผู้ใดกระทำในลักษณะดังกล่าว ทั้งหากจะต้องมีมติคณะกรรมการบริหารพรรค หรือมีหนังสือมอบหมายจากหัวหน้าพรรคเสียก่อน จึงถือได้ว่าการดำเนินกิจการอันเป็นการฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นมีผลผูกพันพรรคแล้ว บทบัญญัติมาตรา ๖๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ย่อมไม่มีทางที่จะมีผลใช้บังคับ ดังนั้น หากมีข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์ที่แสดงให้เห็นว่า คณะกรรมการบริหารพรรคหรือหัวหน้าพรรคมอบหมาย ยินยอมหรือรู้เห็นเป็นใจด้วย การดำเนินกิจการอันเป็นการฝ่าฝืนต่อกฎหมายนั้นก็ย่อมมีผลผูกพันพรรคการเมือง

เมื่อพิจารณาสถานการณ์ทางการเมืองภายหลังการยุบสภาและกำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่ในวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๕ เมื่อพรรคการเมืองฝ่ายค้าน ๓ พรรคใหญ่ คือพรรคประชาธิปัตย์ พรรคชาติไทย และพรรคมหาชน ประกาศไม่ส่งผู้สมัคร แม้โอกาสที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ จะได้รับชัยชนะโดยเด็ดขาด และจัดตั้งรัฐบาลเพียงพรรคเดียว มีความเป็นไปได้สูง เพราะการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอันเป็นการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๔๔ สมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๒๔๘ คน และการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอันเป็นการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ สมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรถึง ๓๗๗ คน ยิ่งพรรคการเมืองฝ่ายค้าน ๓ พรรคใหญ่ไม่ส่งสมัคร จำนวนสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่ได้รับการเลือกตั้งย่อมต้องมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น แต่ปัญหาที่ผู้ถูกร้อง

ที่ ๑ จะต้องเผชิญก็คือ ปัญหาจากพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๗๔ ที่บัญญัติว่า “ในเขตเลือกตั้งใด ถ้าในวันเลือกตั้ง มีผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งคนเดียวและผู้สมัครรับเลือกตั้งนั้นได้คะแนนเสียงตั้งแต่ร้อยละ ยี่สิบของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้นั้นเป็นผู้ได้รับการเลือกตั้ง” และวรรคสอง บัญญัติว่า “ในกรณีที่เหลือผู้สมัครรับเลือกตั้งคนเดียวตามวรรคหนึ่ง และได้คะแนนเสียงน้อยกว่าร้อยละยี่สิบของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตนั้น ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ในเขตเลือกตั้งนั้น” บทบัญญัติดังกล่าวมีผลให้ เขตเลือกตั้งที่มีผู้สมัครเพียงคนเดียว ผู้สมัครนั้นต้องได้คะแนนเสียงตั้งแต่ร้อยละ ๒๐ ของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น มิฉะนั้นต้องมีการเลือกตั้งใหม่ เพื่อให้มีผู้สมัครที่ได้คะแนนเสียงตั้งแต่ ร้อยละ ๒๐ ของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอันเป็นการเลือกตั้งทั่วไปครั้งก่อนหน้านี้ คือการเลือกตั้ง วันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ ปรากฏในหนังสือข้อมูล สถิติ และผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๘ จัดพิมพ์โดยสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เอกสารหมายเลข ๓๑๑ ว่า มีเขตเลือกตั้ง ที่พรรคฝ่ายค้าน ๓ พรรค ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน ๕๐ เขต และ ในจำนวน ๕๐ เขตเลือกตั้งดังกล่าว มีเขตเลือกตั้งที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้คะแนนเสียงไม่ถึงร้อยละ ๒๐ ของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตนั้นถึง ๓๗ เขต เป็นเขตเลือกตั้งในสิบสี่จังหวัดภาคใต้จำนวน ๓๐ เขต จังหวัดสุพรรณบุรีจำนวน ๕ เขต จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และเพชรบุรี จังหวัดละ ๑ เขต และ ในจำนวน ๓๗ เขตเลือกตั้งดังกล่าว มีเขตเลือกตั้งที่ผู้สมัครพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้คะแนนเสียงไม่ถึง ร้อยละ ๑๐ ของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตนั้นจำนวน ๔ เขต และได้คะแนนเสียงตั้งแต่ร้อยละ ๑๐ ถึงร้อยละ ๑๕ ของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตนั้นจำนวน ๑๔ เขต จากผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎรเมื่อวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ หากมีผู้สมัครพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เพียงคนเดียวลงสมัครใน ๓๗ เขตเลือกตั้งดังกล่าว โอกาสที่ผู้สมัครพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ จะได้คะแนนเสียงไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๐ ของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นย่อมเป็นไปได้ยาก ซึ่งหากเป็นเช่นนั้น คณะกรรมการ การเลือกตั้งจะต้องมีการเลือกตั้งใหม่จนกว่าผู้สมัครของผู้ถูกร้องที่ ๑ จะได้คะแนนเสียงไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๒๐ ซึ่งไม่แน่ว่าจะเป็นเมื่อใด และปัญหาที่จะต้องเกิดขึ้นต่อเนื่องตามมาก็คือปัญหาจากบทบัญญัติ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๕๕ ที่บัญญัติว่า “การประชุมสภา

ผู้แทนราษฎรและการประชุมวุฒิสภาต้องมีสมาชิกมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภาจึงจะเป็นองค์ประชุม เว้นแต่ในกรณีการพิจารณาระเบียบวาระกระทู้ถามตามมาตรา ๑๘๓ และมาตรา ๑๘๔ สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาจะกำหนดเรื่ององค์ประชุมไว้ในข้อบังคับเป็นอย่างอื่นก็ได้” บทบัญญัติดังกล่าวเคยเป็นปัญหาในการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาเมื่อปี ๒๕๔๓ ว่า ในกรณีที่สมาชิกวุฒิสภายังมีจำนวนไม่ครบ ๒๐๐ คน ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๑๒๑ วรรคหนึ่ง จะดำเนินการประชุมวุฒิสภาเพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญได้หรือไม่ ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยที่ ๒๐/๒๕๔๓ ลงวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๔๓ ว่า หากสมาชิกวุฒิสภายังไม่ครบจำนวน ๒๐๐ คน จะดำเนินการประชุมวุฒิสภาเพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญไม่ได้ เพราะเมื่อสมาชิกวุฒิสภามีจำนวนไม่ครบจำนวน ๒๐๐ คน ตามมาตรา ๑๒๑ วรรคหนึ่ง ย่อมต้องถือว่ายังไม่ครบองค์ประกอบเป็นวุฒิสภา บทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๑๕๕ และแนวคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าว อาจมีผลต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๕ คือ การประชุมสภาผู้แทนราษฎรย่อมไม่อาจกระทำได้ ครอบคลุมที่ยังมีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่ครบ ๕๐๐ คน ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๘๘ และเมื่อการประชุมสภาผู้แทนราษฎรไม่อาจกระทำได้ ก็จะมีผลต่อเนื่องไปถึงการแต่งตั้งนายกรัฐมนตรี เนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๐๒ บัญญัติว่า “ให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่มีการเรียกประชุมรัฐสภาเป็นครั้งแรกตามมาตรา ๑๕๕” และมาตรา ๑๕๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ภายในสามสิบวันนับแต่วันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ให้มีการเรียกประชุมรัฐสภาเพื่อให้สมาชิกได้มาประชุมเป็นครั้งแรก” ซึ่งหมายความว่า เมื่อจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรยังไม่ครบ ๕๐๐ คน การประชุมรัฐสภาครั้งแรกย่อมมีไม่ได้ และเมื่อการประชุมรัฐสภาครั้งแรกยังไม่ได้ การประชุมสภาผู้แทนราษฎรเพื่อให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีย่อมยังไม่อาจกระทำได้ ด้วยเหตุดังกล่าว ในเขตเลือกตั้งที่เคยเป็นพื้นที่ของพรรคฝ่ายค้าน หากมีผู้สมัครพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เพียงคนเดียวและผู้สมัครนั้นได้คะแนนเสียงน้อยกว่าร้อยละ ๒๐ ของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น การเข้าดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของบุคคลที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ เห็นสมควร และการจัดตั้งรัฐบาลเข้าบริหารราชการแผ่นดินของผู้ถูกร้องที่ ๑ ย่อมจะต้องล่าช้าออกไป

และแม้เป็นไปได้อันที่สุดแล้วหากไม่มีทางที่ผู้สมัครนั้นจะได้คะแนนเสียงไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๐ ของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตนั้น จะต้องมืองค์กรที่มีอำนาจเข้ามาชี้ขาดตัดสินว่าจะต้องดำเนินการอย่างไรเพื่อให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีจำนวนครบ ๕๐๐ คน ดังที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ กล่าวอ้าง แต่กระบวนการดังกล่าวย่อมต้องใช้เวลาอีกระยะเวลาหนึ่ง คณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ รวมทั้งพลเอก ธรรมรักษ์ และนายพงษ์ศักดิ์ ย่อมต้องทราบดีว่า จะปล่อยให้มิเหตุการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นไม่ได้ และหากไม่ต้องการให้เหตุการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้น สิ่งที่จะต้องดำเนินการก็คือ การจัดหาผู้สมัครจากพรรคการเมืองเล็กมาลงสมัครแข่งขันกับผู้สมัครพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ในเขตเลือกตั้งที่มีแนวโน้มว่า หากมีผู้สมัครพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เพียงคนเดียว ผู้สมัครนั้นจะได้คะแนนเสียงน้อยกว่าร้อยละ ๒๐ ของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น

พลเอก ธรรมรักษ์ เป็นทั้งกรรมการบริหารพรรคและรองหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ และยังได้รับความไว้วางใจให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองคือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ส่วนนายพงษ์ศักดิ์ เป็นทั้งกรรมการบริหารพรรคและรองเลขาธิการพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ และยังได้รับความไว้วางใจให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองคือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมอีกด้วย ทั้งกระทรวงกลาโหมและกระทรวงคมนาคม ต่างเป็นกระทรวงที่มีความสำคัญ แสดงให้เห็นว่าทั้งพลเอก ธรรมรักษ์และนายพงษ์ศักดิ์ เป็นบุคคลสำคัญของผู้ถูกร้องที่ ๑ ย่อมต้องมีบทบาทในการบริหารงานและการกำหนดนโยบายในการดำเนินกิจการทางการเมืองของผู้ถูกร้องที่ ๑ การที่พลเอก ธรรมรักษ์และนายพงษ์ศักดิ์ สนับสนุนให้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงฐานข้อมูลสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ก็ดี ให้การสนับสนุนทางการเงินแก่ผู้ถูกร้องที่ ๒ และผู้ถูกร้องที่ ๓ เป็นค่าใช้จ่ายในการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก็ดี เชื่อได้ว่าการดำเนินการเพื่อมิให้เกิดปัญหาการเลือกตั้งที่ยืดเยื้อและไม่มีความแน่นอนว่าจะสิ้นสุดลงเมื่อใด เพื่อให้ผู้ถูกร้องที่ ๑ สามารถกลับคืนสู่อำนาจได้โดยเร็วขึ้นเอง และเมื่อพิจารณาถึงข้อเท็จจริงที่ว่า พลเอก ธรรมรักษ์ และนายพงษ์ศักดิ์ไม่ได้รับประโยชน์ประการใดเป็นการส่วนตัวโดยตรง อีกทั้งพลเอก ธรรมรักษ์ ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้รับผิดชอบการสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ ไม่มีเขตเลือกตั้งใดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ผู้สมัครพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้คะแนนน้อยกว่าร้อยละ ๒๐ ของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตนั้น และปรากฏว่าพรรคการเมืองที่ได้รับการสนับสนุนทางการเงินจากพลเอก ธรรมรักษ์ ในการเลือกตั้งครั้งนี้ คือผู้ถูกร้องที่ ๒ ไม่ได้ส่งผู้สมัครในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่อยู่ในความรับผิดชอบของพลเอก ธรรมรักษ์ เลย แต่ส่งผู้สมัครในเขตภาคใต้จำนวนถึง ๒๑ คน จากจำนวนผู้สมัครแบบแบ่งเขตเลือกตั้งของพรรค

ผู้ถูกร้องที่ ๒ ทั้งสิ้น ๓๑ คน ส่วนผู้ถูกร้องที่ ๓ แม้ว่าจะได้ส่งผู้สมัครในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน ๒๓ คน แต่ก็ส่งผู้สมัครในเขตพื้นที่ที่เป็นปัญหาของผู้ถูกร้องที่ ๑ คือในเขตภาคใต้ถึง ๓๑ คน และที่จังหวัดสุพรรณบุรีอีก ๔ คน การที่พลเอก ธรรมรักษ์ เข้าไปเกี่ยวข้องกับกาให้เงินสนับสนุนพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ และผู้ถูกร้องที่ ๓ เพื่อให้ส่งผู้สมัครจำนวนมากในเขตเลือกตั้งนอกพื้นที่ความรับผิดชอบของตน โดยเฉพาะในเขตพื้นที่ที่เป็นปัญหาของผู้ถูกร้องที่ ๑ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อมิให้เกิดปัญหาการเลือกตั้งที่ยืดเยื้อและไม่มีคความแน่นอนว่าจะสิ้นสุดลงเมื่อใด ซึ่งอาจมีผลกระทบอย่างรุนแรงต่อการกลับคืนสู่อำนาจของผู้ถูกร้องที่ ๑ ภายหลังการเลือกตั้งเช่นนี้ เมื่อพิเคราะห์ประกอบกับการสนับสนุนให้พรรคการเมืองอื่นส่งผู้สมัครลงแข่งขันกับผู้สมัครพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ในเขตเลือกตั้งทั่วประเทศ เป็นเรื่องที่มีผลกระทบต่อผู้สมัครของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เอง เมื่อไม่ปรากฏว่า คณะกรรมการบริหารพรรคหัวหน้าพรรค หรือกรรมการบริหารพรรคของผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้แย้งหรือแสดงออกโดยชัดแจ้งว่า ไม่ยอมรับผลของการกระทำดังกล่าว จึงต้องถือว่า การกระทำของพลเอก ธรรมรักษ์ และนายพงษ์ศักดิ์ เป็นการกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๑ และมีผลผูกพันผู้ถูกร้องที่ ๑ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๐ ข้อต่อสู้ของผู้ถูกร้องที่ ๑ ข้อนี้ฟังไม่ขึ้น

ในส่วนของผู้ถูกร้องที่ ๒ เมื่อข้อเท็จจริงฟังได้ว่า นายบุญทวีศักดิ์ อมรสินธุ์ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ มีส่วนเกี่ยวข้องกับกาแก้ไขเปลี่ยนแปลงฐานข้อมูลสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เพื่อให้ผู้สมัครที่เป็นสมาชิกพรรคเป็นเวลาน้อยกว่า ๕๐ วัน นับถึงวันสมัครรับเลือกตั้งสามารถลงสมัครได้ และนายบุญทวีศักดิ์ ฐเห็นยินยอมให้นายชวกร โตสวัสดิ์ ผู้สมัครแบบแบ่งเขตเลือกตั้งของผู้ถูกร้องที่ ๒ รับเงินจากพลเอก ธรรมรักษ์ อิศรางกูร ณ อยุธยา เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการส่งผู้สมัครพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ลงสมัครแข่งกับสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เพื่อหลีกเลี่ยงการไม่ประกาศผลการเลือกตั้งกรณีมีผู้สมัครพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เพียงคนเดียวและผู้สมัครนั้นได้คะแนนเสียงน้อยกว่าร้อยละ ๒๐ ของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตนั้น ทั้งนายบุญทวีศักดิ์ยังได้ออกหนังสือรับรองการเป็นสมาชิกพรรคของผู้สมัครพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ อันเป็นเท็จ เพื่อให้นำไปเป็นหลักฐานลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอีกด้วย การกระทำของนายบุญทวีศักดิ์ดังกล่าวเป็นการกระทำเพื่อประโยชน์ของผู้ถูกร้องที่ ๒ ประกอบกับนายประพัฒน์ เพชรทอง เลขาธิการพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ และนายเอนก จันทร์สนธิ์ เற்றுญิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เบิกความต่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญว่า ผู้ถูกร้องที่ ๒ มีมติให้ส่งผู้สมัครทั่วประเทศ แม้ยืนยันว่าผู้ถูกร้องที่ ๒ ไม่ได้เงินสนับสนุนจากบุคคลใด แต่การส่งผู้สมัคร

จำนวนมากถึง ๑๖ คน ย่อมต้องใช้เงิน และต้องเป็นเงินจำนวนมากกว่าการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ ซึ่งผู้ถูกร้องที่ ๒ ส่งผู้สมัครเพียง ๖ คน นายบุญทวีศักดิ์ก็ได้ยอมรับมาโดยตลอดว่า ผู้ถูกร้องที่ ๒ ไม่มีเงิน จึงเชื่อได้ว่า การกระทำของนายบุญทวีศักดิ์ดังกล่าวจะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เช่นกัน และนายบุญทวีศักดิ์เป็นผู้แทนผู้ถูกร้องที่ ๒ จึงถือได้ว่าการกระทำของนายบุญทวีศักดิ์เป็นการกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๒ และมีผลผูกพันผู้ถูกร้องที่ ๒ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๐

ในส่วนของผู้ถูกร้องที่ ๓ เมื่อข้อเท็จจริงฟังได้ว่า นายบุญญาบารมีภณ ชินราช หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ รู้เห็นยินยอมให้นางฐิติมา ภาวะลิ ผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อของผู้ถูกร้องที่ ๓ รับเงินจาก พลเอก ชรรณรักษ์ อิศรางกูร ณ อยุธยา เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการส่งผู้สมัครพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ทั้งนายบุญญาบารมีภณ ยังออกหนังสือรับรองการเป็นสมาชิกพรรคของผู้สมัครพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ อันเป็นเท็จ เพื่อให้นำไปเป็นหลักฐานลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การกระทำของนายบุญญาบารมีภณ ดังกล่าวเป็นการกระทำเพื่อประโยชน์ของผู้ถูกร้องที่ ๓ ประกอบกับนายศุภกิจ ดุลยเกียรติ เลขานุการพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ เบิกความต่อคณะกรรมการรัฐธรรมนูญยอมรับว่า ทราบเรื่องของผู้ถูกร้องที่ ๓ ส่งผู้สมัครเป็นจำนวนมาก แม้ยืนยันว่าผู้ถูกร้องที่ ๓ ไม่ได้เงินสนับสนุนจากบุคคลใด แต่การส่งผู้สมัครจำนวนมากถึง ๑๒๖ คน ย่อมต้องใช้เงิน และต้องเป็นเงินจำนวนมากกว่าการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ ซึ่งผู้ถูกร้องที่ ๓ ส่งผู้สมัครเพียง ๕ คน นายบุญญาบารมีภณก็ได้ยอมรับมาโดยตลอดว่า ผู้ถูกร้องที่ ๓ ไม่มีเงิน จึงเชื่อได้ว่า การกระทำของนายบุญญาบารมีภณจะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ แล้วเช่น และนายบุญญาบารมีภณเป็นผู้แทนผู้ถูกร้องที่ ๓ จึงถือได้ว่าการกระทำของนายบุญญาบารมีภณเป็นการกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๓ และมีผลผูกพันผู้ถูกร้องที่ ๓ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๐

ปัญหาต้องวินิจฉัยข้อ ๑๐ มีว่า การกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๑ เข้าหลักเกณฑ์ที่อาจมีคำสั่งยุบพรรคตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ (๑) และ (๓) หรือไม่ และการกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๒ กับผู้ถูกร้องที่ ๓ เข้าหลักเกณฑ์ที่อาจมีคำสั่งยุบพรรคตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ (๒) และ (๓) หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ (๑) และ (๓) บัญญัติว่า

“มาตรา ๖๖ เมื่อพรรคการเมืองกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ อาจถูกศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมือง

(๑) กระทำการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามรัฐธรรมนูญหรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ...

(๓) กระทำการอันอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐหรือขัดต่อกฎหมาย หรือความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ...”

ข้อกล่าวอ้างของผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่ว่า การกระทำของพลเอก ชรรมรักษ์ และนายพงษ์ศักดิ์ ไม่เข้าหลักเกณฑ์ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ (๑) ส่วนแรกที่ว่า “ล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ” ส่วนหลังที่ว่า “เพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ” และมาตรา ๖๖ (๓) ที่ว่า “กระทำการอันอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐหรือขัดต่อกฎหมาย หรือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน” นั้น เห็นว่า การกระทำเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการที่มีได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ หมายถึง การกระทำเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยความยินยอมพร้อมใจจากประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศที่แสดงออกในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แล้วสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะไปพิจารณาให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี โดยกระบวนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้น จะต้องเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวกับการเลือกตั้ง ทั้งยังจะต้องเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม เพื่อให้การเลือกตั้งสามารถสะท้อนให้เห็นถึงเจตจำนงที่แท้จริงของประชาชนว่า เห็นชอบกับแนวนโยบายบุคลากร และอุดมการณ์ทางการเมืองของพรรคการเมืองใด ซึ่งจะส่งผลต่อความชอบธรรมในการเข้าสู่อำนาจรัฐของพรรคการเมืองนั้น ดังนั้น การกระทำเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญจึงมิได้เพียงแต่หมายความถึง การได้มาซึ่งอำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการ ทำนองเดียวกับที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ

แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๖๕ ดังที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ กล่าวอ้างเท่านั้น การกระทำใดก็ตามที่ทำให้การเลือกตั้งไม่เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญและกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวกับการเลือกตั้ง หรือไม่เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม จนถึงขนาดทำให้ไม่อาจทราบเจตจำนงที่แท้จริงของประชาชน ย่อมอยู่ในความหมายของการกระทำเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ได้ทั้งสิ้น

การที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ สนับสนุนให้มีการแก้ไขฐานข้อมูลสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เพื่อให้ผู้ที่ไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสามารถลงสมัครรับเลือกตั้งได้ และให้เงินสนับสนุนแก่ผู้ถูกร้องที่ ๒ กับผู้ถูกร้องที่ ๓ เป็นค่าใช้จ่ายในการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรลงแข่งขันกับผู้สมัครพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เอง ย่อมไม่ใช่การลงสมัครเพื่อการแข่งขันที่แท้จริง ทั้งการกระทำดังกล่าวเห็นได้ชัดว่า มีวัตถุประสงค์เพื่อหลีกเลี่ยงมิให้เกิดปัญหาให้ผู้สมัครพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เพียงคนเดียวและผู้สมัครนั้นได้คะแนนเสียงน้อยกว่าร้อยละ ๒๐ ของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งต้องประกาศให้มีการเลือกตั้งใหม่ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๗๔ วรรคสอง บทบัญญัติดังกล่าวมีเจตนารมณ์เพื่อให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นตัวแทนของกลุ่มคนจำนวนมากพอสมควรในเขตเลือกตั้งนั้น การกระทำดังกล่าวจึงทำให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยไม่สุจริตและเที่ยงธรรมถึงขนาดทำให้ไม่อาจทราบเจตจำนงที่แท้จริงของประชาชน ถือได้ว่าเป็นการกระทำเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ (๑) ส่วนหลัง ทั้งยังเป็นการกระทำอันอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐ ขัดต่อกฎหมาย และความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ (๓) และกรณีไม่จำต้องวินิจฉัยว่า การกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ (๑) หรือไม่ เพราะไม่ทำให้ผลคดีเปลี่ยนแปลงไป

ในส่วนของผู้ถูกร้องที่ ๒ และผู้ถูกร้องที่ ๓ นั้น การที่ผู้ถูกร้องที่ ๒ และผู้ถูกร้องที่ ๓ รับเงินจากผู้ถูกร้องที่ ๑ และออกหนังสือรับรองการเป็นสมาชิกพรรคอันเป็นเท็จ เพื่อให้เข้าไปเป็นหลักฐานลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร รวมทั้งการที่ผู้ถูกร้องที่ ๒ ร่วมกับพนักงาน

เจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งแก้ไขฐานข้อมูลสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เพื่อให้ผู้สมัครที่ขาดคุณสมบัติสามารถลงสมัครได้นั้น แม้มิใช่กระทำเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจปกครองประเทศ แต่การกระทำดังกล่าวมีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อช่วยให้ผู้ถูกร้องที่ ๑ หลีกเลี่ยงผลบังคับของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๔ วรรคสอง กรณีมีผู้สมัครรับเลือกตั้งเพียงคนเดียวในเขตเลือกตั้งที่พรรคฝ่ายค้านมีคะแนนนิยมสูงและผู้สมัครนั้นได้คะแนนเสียงน้อยกว่าร้อยละ ๒๐ ของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตนั้น ซึ่งมีผลทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม จึงถือได้ว่า การกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำอันเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ (๒) ทั้งยังเป็น การกระทำอันอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐ และขัดต่อกฎหมาย และขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ (๓) อีกด้วย

ปัญหาต้องวินิจฉัยข้อ ๑๑ มีว่า กรณีมีเหตุสมควรยุบพรรคผู้ถูกร้องทั้งสามหรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า การจัดตั้งพรรคการเมืองนั้น จะต้องมิบุคคลตั้งแต่ ๑๕ คน ขึ้นไปรวมกัน จัดตั้งพรรคการเมือง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างเจตนารมณ์ทางการเมืองของประชาชนและเพื่อดำเนินกิจการในทางการเมืองให้เป็นไปตามเจตนารมณ์นั้น ตามวิถีทางการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามบทบัญญัติมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ซึ่งหมายความว่า พรรคการเมืองจะต้องเป็นที่รวมของบุคคลที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองเช่นเดียวกัน และมีเจตนารมณ์ที่จะร่วมกันดำเนินกิจกรรมทางการเมืองเพื่อประโยชน์แก่ประชาชนโดยรวม แต่เมื่อพิจารณาถึงที่มาของการยุบสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ ตามที่ปรากฏในพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๕ ว่าเป็นเพราะมีการชุมนุมทางการเมืองของประชาชนและขยายตัวไปในทางที่กว้างขวางและรุนแรงขึ้น ซึ่งการชุมนุมดังกล่าวปรากฏในบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นของนายสุเทพ เทือกสุบรรณ ลงรับลงวันที่ ๘ มกราคม ๒๕๕๐ ว่า มีสาเหตุมาจากการที่ประชาชนไม่พอใจที่พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร พรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ขยายกิจการที่ได้รับสัมปทานจากรัฐให้แก่บริษัทที่เป็นของรัฐบาลต่างชาติเป็นเงินหลายหมื่นล้านบาท โดยไม่เสียภาษีแก่รัฐ และปรากฏว่าก่อนการขยายกิจการดังกล่าวเพียง ๓ วัน ก็มีการตรา

พระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ ที่มีเนื้อหาสาระเป็นการลดสัดส่วนการถือหุ้นของบุคคลผู้มีสัญชาติไทยในกิจการโทรคมนาคมแบบที่ ๒ และแบบที่ ๓ ออกมาใช้บังคับ อันเป็นที่เคลือบแคลงสงสัยว่า เป็นกฎหมายที่ตราออกมาเพื่อเอื้อประโยชน์ต่อการขายกิจการดังกล่าว การยุบสภาผู้แทนราษฎรในวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ จึงมีสาเหตุมาจากเรื่องส่วนตัวของหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ มิได้มีสาเหตุมาจากความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างองค์กรฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติ หรือระหว่างพรรคการเมืองในฝ่ายบริหารด้วยกันเอง หรือมีปัญหาอันเกี่ยวข้องกับนโยบายสาธารณะที่สมควรตื่นอำนาจการตัดสินใจทางการเมืองแก่ประชาชนด้วยการยุบสภา ทั้งการผลักดันกฎหมายที่เอื้อต่อธุรกิจของครอบครัวดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ อำนาจเหนืออุดมการณ์ของพรรคอย่างเด็ดขาดในการกำหนดความเป็นไปของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ทั้งการกำหนดวันเลือกตั้งวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๕ ภายหลังยุบสภาผู้แทนราษฎรเพียง ๓๗ วันนั้น ก็เป็นการช่วงชิงความได้เปรียบทางการเมือง ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญก็ได้มีคำวินิจฉัยแล้วว่า ทำให้เกิดผลของการเลือกตั้งที่ไม่เที่ยงธรรม ตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๘/๒๕๔๕ ลงวันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๔๕ และการกำหนดวันเลือกตั้งภายหลังการยุบสภาผู้แทนราษฎรเพียง ๓๗ วันดังกล่าว ก็ได้ทำให้พรรคการเมืองฝ่ายค้านทั้งสามพรรคนำมาเป็นข้ออ้างในการไม่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง และนำไปสู่การดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาของผู้ถูกร้องที่ ๑ โดยการสนับสนุนให้มีการแก้ไขฐานข้อมูลสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ และให้เงินสนับสนุนแก่ผู้ถูกร้องที่ ๒ และผู้ถูกร้องที่ ๓ เป็นค่าใช้จ่ายในการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรลงแข่งขันกับผู้สมัครพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เองเพื่อไม่ให้เกิดปัญหากรณีมีผู้สมัครพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เพียงคนเดียว และผู้สมัครนั้นได้คะแนนเสียงน้อยกว่าร้อยละ ๒๐ ของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งต้องจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ ซึ่งในที่สุดก็ไม่ได้เกิดผลสำเร็จตามประสงค์ เนื่องจากปรากฏว่า มีเขตเลือกตั้งที่มีผู้สมัครเพียงคนเดียวจากพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ จำนวนถึง ๒๘๑ เขต จากจำนวนเขตเลือกตั้งทั้งหมด ๔๐๐ เขต และผลลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๕ ปรากฏว่า มีเขตเลือกตั้งที่มีผู้สมัครพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เพียงคนเดียวและผู้สมัครนั้นไม่ได้รับคะแนนเสียงตั้งแต่ร้อยละ ๒๐ ของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นจำนวน ๓๘ เขตเลือกตั้ง ใน ๑๕ จังหวัด คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ โดยกำหนดให้มีการลงคะแนนในวันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๔๕ แต่เมื่อลงคะแนนแล้ว ยังมีเขตเลือกตั้งที่มีผู้สมัครจากพรรค ผู้ถูกร้องที่ ๑ เพียงคนเดียวและผู้สมัครรับเลือกตั้งนั้นไม่ได้รับคะแนนเสียงตั้งแต่

ร้อยละ ๒๐ ของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นอีกจำนวน ๑๔ เขตเลือกตั้ง ใน ๕ จังหวัด คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่อีกเป็นครั้งที่ ๓ โดยกำหนดให้มีการลงคะแนน ในวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๔๕ แต่การเลือกตั้งในวันดังกล่าวไม่ได้มีขึ้น เนื่องจากศาลปกครองกลาง มีคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวให้ระงับการเลือกตั้งในวันดังกล่าวไว้ก่อน และต่อมาศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย ให้เพิกถอนการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๕ และครั้งถัดมา หลังจากนั้นก็ได้มีพระราชกฤษฎีกา แก้ไขเพิ่มเติมกำหนดวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๔๕ กำหนด วันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่ในวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๔๕ แต่เมื่อวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๔๕ คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขก็ได้เข้ายึดอำนาจ การปกครองเสียก่อน

ปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งหมดจึงเกิดจากการยุบสภาผู้แทนราษฎรที่กระทำขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาส่วนตัว ของหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ความพยายามที่จะช่วงชิงความได้เปรียบทางการเมืองของผู้ถูกร้องที่ ๑ ในการเลือกตั้งครั้งใหม่ การที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นโดยการให้เงินสนับสนุนแก่ผู้ถูกร้อง ที่ ๒ และผู้ถูกร้องที่ ๓ เป็นค่าใช้จ่ายในการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรลงแข่งขัน กับผู้สมัครพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เอง ทั้งยังสนับสนุนให้มีการแก้ไขฐานข้อมูลสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เพื่อให้ผู้ไม่มีสิทธิลงสมัครสามารถลงสมัครรับเลือกตั้งได้ เพื่อไม่ให้เกิดปัญหากรณีผู้สมัครพรรค ผู้ถูกร้องที่ ๑ เพียงคนเดียว และผู้สมัครนั้นได้คะแนนเสียงน้อยกว่าร้อยละ ๒๐ ของจำนวนผู้มีสิทธิ เลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งต้องจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ ตามที่กฎหมาย กำหนดไม่เพียงเป็นการกระทำเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไป ตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญและขัดต่อกฎหมายดังกล่าววินิจฉัยมาแล้วเท่านั้น ในฐานะที่ผู้ถูกร้อง ที่ ๑ เป็นพรรคการเมืองอันเป็นสถาบันหลักของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ผู้ถูกร้องที่ ๑ มีภาระหน้าที่ในการผดุงไว้ซึ่งหลักการสำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย คือการที่ประชาชน จะต้องเป็นผู้มีอำนาจสูงสุดในการปกครองที่แสดงออกในการเลือกตั้ง แต่ผู้ถูกร้องที่ ๑ กลับทำให้ การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอันเป็นการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๕ เป็นเพียง แบบพิธีที่จะนำไปสู่การผูกขาดอำนาจทางการเมืองของผู้ถูกร้องที่ ๑ เท่านั้น ทั้งที่การเลือกตั้งสมาชิก สภาผู้แทนราษฎรอันเป็นการเลือกตั้งทั่วไปนั้น เป็นช่วงจังหวะเวลาและเป็นกระบวนการทางการเมือง ที่มีความสำคัญยิ่งในระบบการเมืองแบบประชาธิปไตย เนื่องจากเป็นการเปิดโอกาสอย่างกว้างขวาง

ที่สุดแก่ประชาชนที่จะได้ร่วมกันใช้สิทธิแสดงเจตจำนงและตกลงใจที่จะกำหนดทิศทางทางการเมือง และคัดสรรผู้แทนเข้ามาทำหน้าที่ทั้งในฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหาร นอกจากนี้การกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๑ ยังเป็นการแสดงถึงการไม่เคารพอำนาจออกกฎหมายบ้านเมือง ทั้งที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ ในฐานะพรรคการเมือง ที่ได้รับความไว้วางใจจากประชาชนสูงสุดในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอันเป็นการเลือกตั้งทั่วไปก่อนหน้านี้ ๒ ครั้ง ควรต้องสร้างความยั่งยืนให้แก่การปกครองระบอบประชาธิปไตยโดยมั่นคง กับหลักการที่ว่า กฎหมายต้องอยู่เหนือสิ่งอื่นใดทั้งหมด การที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ การกระทำดังกล่าวเกิดขึ้น ย่อมแสดงให้เห็นว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่อาจที่จะดำรงความเป็นพรรคการเมืองที่สร้างสรรค์และจรรโลง ความชอบธรรมทางการเมืองแก่ระบบการเมืองทั้งหมดโดยรวมได้อีกต่อไปด้วย กรณีจึงมีเหตุอันสมควร ยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ส่วนที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ กล่าวอ้างว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ มีสมาชิกพรรคจำนวนมากถึง ๑๔,๓๕๔,๔๐๔ คน การสั่งยุบพรรคจะเกิดผลกระทบรุนแรงต่อสมาชิกพรรค ทั้งที่ไม่มีส่วนรู้เห็น เกี่ยวข้องนั้น เห็นว่า พรรคการเมืองมีสิทธิได้รับเงินงบประมาณของรัฐและเงินอื่นสนับสนุนตาม มาตรา ๕๗ และมาตรา ๖๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ เมื่อการกระทำผิดร้ายแรง รัฐก็ไม่ควรเสียเงินภาษีอากรไปสนับสนุนและให้คงเป็นพรรคการเมืองต่อไป กรณีตามข้อกล่าวอ้างเป็นเรื่องที่หัวหน้าพรรคและคณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ จะต้องร่วมกัน รับผิดชอบต่อสมาชิกพรรคดังกล่าวเอง ข้อกล่าวอ้างของผู้ถูกร้องที่ ๑ ข้อนี้ฟังไม่ขึ้น

ส่วนผู้ถูกร้องที่ ๒ และที่ ๓ นั้น การที่ผู้ถูกร้องที่ ๒ และ ผู้ถูกร้องที่ ๓ รับเงินจากผู้ถูกร้อง ที่ ๑ และออกหนังสือรับรองการเป็นสมาชิกพรรคอันเป็นที่จ เพื่อให้นำไปเป็นหลักฐานลงสมัครรับเลือกตั้ง เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร รวมทั้งการที่ผู้ถูกร้องที่ ๒ ร่วมกับพนักงานเจ้าหน้าที่ของสำนักงาน คณะกรรมการการเลือกตั้งแก้ไขฐานข้อมูลสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นการให้ความร่วมมือแก่ผู้ถูกร้อง ที่ ๑ จนก่อให้เกิดเหตุการณ์ดังกล่าว ย่อมแสดงให้เห็นว่า ผู้ถูกร้องที่ ๒ และที่ ๓ ไม่อาจที่จะดำรง ความเป็นพรรคการเมืองที่สร้างสรรค์และจรรโลงความชอบธรรมทางการเมืองแก่ระบบการเมืองทั้งหมด โดยรวมได้อีกต่อไป นอกจากนี้พรรคการเมืองสามารถรวมกันจัดตั้งได้โดยบุคคลเพียง ๑๕ คน ขึ้นไป ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๘ และรัฐ ยังต้องออกเงินสนับสนุนพรรคการเมืองด้วย ตามมาตรา ๕๗ และมาตรา ๖๑ เมื่อกระทำความผิด ร้ายแรงกรณีจึงมีเหตุอันสมควรยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ และที่ ๓ เช่นกัน

ปัญหาต้องวินิจฉัยข้อ ๑๒ มีว่า ประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๒๗ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๕ มีผลใช้บังคับย้อนหลังกับการกระทำอันเป็นเหตุยุบพรรคในคดีนี้หรือไม่

ประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๒๗ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๕ ข้อ ๓ บัญญัติว่า “ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญหรือองค์กรอื่นที่ทำหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใด เพราะเหตุกระทำการต้องห้ามตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้นมีกำหนด ๕ ปี นับแต่วันที่ที่มีคำสั่งให้ยุบพรรค ” ประกาศฉบับดังกล่าวประกาศเมื่อวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๕ แต่การกระทำอันเป็นเหตุยุบพรรคการเมืองในคดีนี้เกิดขึ้นระหว่างวันที่พระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๕ มีผลบังคับจนถึงวันที่มีการลงคะแนนเลือกตั้งตามพระราชกฤษฎีกาฉบับดังกล่าว กล่าวคือ ระหว่างวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ จนถึงวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๕ จึงมีปัญหาต้องวินิจฉัยว่า ความในข้อ ๓ แห่งประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๒๗ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๕ มีผลใช้บังคับย้อนหลังกับการกระทำอันเป็นเหตุยุบพรรคในคดีนี้หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า กฎหมายที่คืบหน้าต้องตราขึ้นโดยอาศัยหลักนิติธรรม กล่าวคือ กฎหมายต้องตราขึ้นโดยสถาบันซึ่งประชาชนพลเมืองยอมรับนับถือให้มีสิทธิและอำนาจที่ตราขึ้นบังคับได้ กฎหมายจะต้องยอมรับในหลักที่ว่า ประชาชนทุกคนในประเทศนั้นมีเกียรติและเสมอกันในกฎหมาย จะไม่มี ผู้หนึ่งผู้ใดที่จะได้ประโยชน์จากกฎหมายยิ่งไปกว่าผู้อื่น กฎหมายจะกำหนดให้เอาตัวประชาชนผู้ใดไปลงโทษไม่ได้ เว้นไว้แต่ว่าประชาชนผู้นั้นจะได้กระทำการซึ่งมีกฎหมายบัญญัติไว้ก่อนแล้วว่าการกระทำเช่นนั้นเป็นความผิด

เมื่อพิจารณาหลักนิติธรรมข้างต้นประกอบกับการตรากฎหมายนั้น โดยทั่วไปมีเจตนารมณ์เพื่อปรับใช้กับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและในอนาคต การใช้กฎหมายย้อนหลัง หากมีผลย้อนหลังไปเพื่อเป็นคุณหรือบรรเทาความเดือดร้อน และไม่กระทบถึงสิทธิของประชาชนนั้นสามารถจะกระทำได้แต่ในทางตรงข้าม หากใช้กฎหมายย้อนหลังไปในทางที่เป็นโทษหรือเพิ่มโทษ ถือว่าเป็นการใช้กฎหมายในทางที่เป็นปฏิปักษ์กับหลักความยุติธรรมสากล หลักนี้ใช้เคร่งครัดมากในคดีอาญาโดยเฉพาะอย่างยิ่งโทษทางอาญา แต่เป็นที่ยอมรับในหลายประเทศว่า กฎหมายใดที่ออกมาบังคับใช้ย้อนหลังแล้วมี

ผลกระทบกระเทือนต่อสิทธิของประชาชน หรือเป็นไปในทางลิดรอน เพิกถอน หรือจำกัดสิทธิของประชาชนที่มีอยู่ก่อนแล้วโดยชอบด้วยกฎหมายก็เป็นการต้องห้ามเช่นกัน ประกาศคณะปฏิรูปการปกครองฯ ฉบับที่ ๒๗ ข้อ ๓ ที่ให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีกำหนด ๕ ปี เป็นบทบัญญัติที่ตัดสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนที่อยู่ในประเทศที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย จะพึงมี ผู้ที่ถูกตัดสิทธิเลือกตั้งนอกจากไม่อาจใช้สิทธิเลือกตั้งแล้ว ยังเสียสิทธิอื่น ๆ อีกหลายประการ เช่น สิทธิยื่นคำร้องคัดค้านการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สิทธิรับเลือกเป็นกำนันและผู้ใหญ่บ้าน สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ผู้บริหารท้องถิ่น สิทธิเข้าชื่อร้องขอให้รัฐสภาพิจารณากฎหมายด้วย เป็นต้น สิทธิของผู้ถูกตัดสิทธิจึงต่ำกว่าประชาชนทั่วไป จึงเป็นการตัดสิทธิทางการเมืองที่เป็นผลร้ายแก่ผู้ถูกตัดสิทธิมากกว่าการถูกลงโทษปรับในคดีอาญา การลงโทษบุคคลหรือการกำหนดให้บุคคลต้องรับผิดชอบหรือถูกจำกัดสิทธิจะต้องเป็นไปตามกฎหมาย แต่กฎหมายเป็นเพียงเครื่องมือในการรักษาความยุติธรรม การตีความกฎหมายจะต้องถือความยุติธรรมเป็นหลัก ไม่ควรตีความกฎหมายให้เกิดความเสียหายแก่สิทธิของประชาชนที่มีอยู่แล้ว ขณะเกิดเหตุกฎหมายซึ่งใช้บังคับได้แก่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ กำหนดว่าเมื่อพรรคการเมืองต้องยุบไปเพราะกระทำผิดตามมาตรา ๖๖ กรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้นจะขอตั้งพรรคการเมืองใหม่หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองอีกไม่ได้ภายใน ๕ ปี นับแต่วันที่พรรคการเมืองนั้นถูกยุบ รัฐสภาซึ่งเป็นผู้แทนของประชาชนในการปกครองระบอบประชาธิปไตยได้ออกกฎหมายให้ผู้ละเมิดต่อกฎหมายต้องรับผิดชอบเพียงเท่านี้ ประชาชนรวมทั้งกรรมการบริหารพรรคการเมืองต่าง ๆ ทราบว่า ผลบังคับที่สังคมต้องการมีเพียงเท่านี้ เมื่อกรรมการบริหารพรรคกระทำผิดฝ่าฝืนกฎหมายจนเป็นเหตุให้อัยการสูงสุดซึ่งเป็นผู้ร้องคดีนี้ร้องขอให้ยุบพรรคการเมือง ซึ่งเมื่อยุบพรรคแล้ว กรรมการบริหารพรรคจะได้รับผลร้ายตามมาตรา ๖๕ หลังจากศาลรัฐธรรมนูญสั่งรับคำร้องไว้พิจารณา คณะปฏิรูปการปกครองฯ ได้ยึดอำนาจอธิปไตยและออกประกาศคณะปฏิรูปการปกครองฯ ฉบับต่าง ๆ รวมทั้งฉบับที่ ๒๗ ที่ให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งนี้ด้วย ผู้ร้องจึงยื่นคำร้องเพิ่มเติมขอให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งกรรมการบริหารพรรค คดีนี้หลังจากถูกยื่นคำร้องขอให้ยุบพรรค ผู้ถูกร้องและกรรมการบริหารพรรคมิได้กระทำการอันฝ่าฝืนหรือต้องห้ามตามกฎหมายอีก การบัญญัติกฎหมายหรือการตีความกฎหมายให้บุคคลดังกล่าวต้องรับผิดชอบเพิ่มขึ้นอีกหลังจากกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายได้ยุติไปนานแล้ว ไม่สอดคล้องกับหลักนิติธรรม ไม่เป็นธรรมอย่างยิ่ง และไม่เป็นประโยชน์แก่สังคม

รวมทั้งประเทศไทย จึงเห็นว่าประกาศคณะปฏิรูปการปกครองฯ ฉบับที่ ๒๗ ข้อ ๓ ไม่มีผลย้อนหลัง เป็นผลร้ายแก่กรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องทั้งสาม

จึงวินิจฉัยว่า ให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ตามมาตรา ๖๖ (๑) (๓) และมาตรา ๖๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ และให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ และผู้ถูกร้องที่ ๓ ตามมาตรา ๖๖ (๒) (๓) และมาตรา ๖๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ คำขออื่นนอกจากนี้ให้ยก

นายปัญญา ถนอมรอด
ประธานคณะกรรมการรัฐธรรมนูญ